EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra | letnik IX, št. 10, 2008 | BOVEC, KOBARID, TOLMIN | ISSN 1581-6087

GORICA LEASING d.o.o., Cesta 25. junija 1 J, 5000 Nova Gorica

LEASING
finančna skupina Nova KBM

www.goleasing.si

Vam prijazen leasing

tel.: 05 335 36 00

- **Vlada potrdila program Soča 2009**
- **“Stane, glej jo, našo Grapo!”**
- **Posočje v naslednjem mandatu z dvema poslancema**
- **Podeželje pred novimi izzivi**
- **Tudi estetika kiča je estetika**
- **Marjo Golanda**
- **Priloga: Ravnanje z nevarnimi odpadki na podeželju**

EPIcenter

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@pososki-rc.si

Spletne strani:
www.pososki-rc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

V. d. glavne in odgovorne urednice:
Špela Kranjc

V. d. pomočnice urednice:
Jerneja Kos

Stalni sodelavci:
Mariša Bizjak, Pavel Četrtič, Peter Domevšček, Špela Mrak

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Jerneja Kos)
Cenik oglasov in naročilnico najdete na spletnih straneh.

Lektoriranje:
Mariša Bizjak, dr. Nataša Gliha Komac, Nevenka Janež, Špela Kranjc

Fotografija na naslovnici:
Špela Kranjc

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Tiskarna knjigoveznica Radovljica

Naklada:
7.300 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter Občina Bovec, Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik IX, št. 10, 2008

Mandat je bil uspešen

Pred štirimi leti sem ob nastopu mandata direktorja napisal, da se bo uspešnost ***Posoškega razvojnega centra*** (PRC) kazala v njegovi sposobnosti zadovoljevanja potreb prebivalcev, ustanov, podjetij in občin z ustvarjanjem spodbudnega razvojnega okolja, ki bo omogočilo generiranje in realizacijo različnih podjetniških idej. Ali po štirih letih lahko rečem, da smo bili PRC-jevci uspešni? Odgovor je zelo enostaven.

Če pogledamo bilance uspeha PRC-ja v zadnjih letih, lahko zaključimo, da je bilo poslovanje uspešno. Vsako leto smo zaključili s presežkom prihodkov nad odhodki – poslovali smo z dobičkom. Število zaposlenih se je v štirih letih povečalo za 40 %, kar pomeni povečanje obsega poslovanja, večje število izvedenih projektov, programov, tečajev, usposabljanj ... Na tem področju so rezultati merljivi in vidni. Težje pa je oceniti uspešnost PRC-ja na področju razvoja. Kot merilo uspeha lahko vzamemo nekatere številke glede življenjskega standarda prebivalcev, število študentov, kilometre novih cest, nove investicije v podjetjih. Te številke se iz leta v leto izboljšujejo, ni pa PRC tisti, ki si lahko prisvoji te rezultate – ustvarili so jih ljudje, ki živijo in delajo v Posočju.

Smo pa bili marsikje pri razvoju Posočja zraven – ustvarjali smo pogoje s prinašanjem novih idej, omogočali pridobivanje novih znanj in dostop do finančnih sredstev. Z razvojnim programom *Soča 2013* smo skupaj z ***Lokalno turistično organizacijo*** (LTO) ***Sotočje*** in ***LTO Bovec*** omogočili pridobivanje nepovratnih sredstev za nove turistične ponudnike – sobodajalce. V zadnjih dveh letih je bilo prek tega programa sofinanciranih več kot 150 novih turističnih postelj. Skupaj z ljubljansko ***Fakulteto za strojništvo***, ***Visokošolskim in raziskovalnim središčem Primorske*** iz Nove Gorice in občinami smo v Tolmin pripeljali izredni visokošolski študij strojništva; prav te dni se začenja drugo študijsko leto. Vseh 13 občin naše regije že drugo leto koristi evropska sredstva za gradnjo različnih infrastrukturnih objektov (ceste, vodovodi, kanalizacija), mi smo uspešno vodili pripravo regionalnega razvojnega programa, ki je bil pogoj za koriščenje teh sredstev. Projekt *INPRIME* je zaključil prvo fazo – štiri največja podjetja iz regije se prijavljajo na razpis ***Ministrstva za gospodarstvo*** s skupnim projektom gradnje tehnoloških centrov, povezanih v ***Tehnološki park INPRIME***.

V zadnjih štirih letih je nekaj tisoč prebivalcev Posočja obiskovalo naše raznolike tečaje, delavnice in prireditve, npr. pokušino jedi iz govedine, pilotni program za starejše odrasle v Tolminu, tečaje računalništva v Bovcu, predstavitev slovenskega gospodarskega predstavništva v Rusiji. PRC je skupaj s partnerji med prvimi v državi pridobil status območja *Leader* na območju občin Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerkno, Idrija ter na Banjški in Trnovski planoti v mestni občini Nova Gorica, kar že letos omogoča koriščenje sredstev ***Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja***. Projekt *PUM* je v dveh letih pomagal 20 osipnikom, da so z zaposlitvijo ali ponovnim vstopom v šolo našli svojo pot. V štirih letih smo izdali 40 številk brezplačnega glasila ***EPIcenter***, kar znese skupaj okoli 1.500 strani in več kot 220.000 izvodov, ki ste jih z veseljem prebirali.

Smo lahko še boljši? Včasih povezava med potrebami Posočja in našim delom ni najboljša. Temu se poskušamo izogibati, vendar nas včasih življenje (oziroma bolje – preživetje) prisili, da delamo stvari, ki so sicer lahko dobro plačane, rezultati pa kratkoročno niso vidni. Z našim delom na področju podjetništva nismo najbolj zadovoljni. Nekaj krivde nosi država, ki v zadnjih letih zmanjšuje sredstva za različne oblike spodbujanja podjetništva (vavčer, podjetniški centri ...), del krivde pa je tudi na naši strani, saj nismo znali poiskati drugih poti za boljše delo. Področje okolja in prostora je še odprta tržna niša. Izvedli smo nekaj manjših projektov (*NENA*, *Teden arhitekture 2008* ...), vendar menimo, da to področje ponuja še veliko priložnosti in izzivov.

Ko na koncu potegnem črto pod štiriletnim obdobjem direktorskega mandata, seštejem pluse in minuse, z veseljem ugotavljam, da smo v štirih letih veliko dosegli. In prav dosedanje delo je dobra osnova in spodbuda, da bo PRC tudi v naslednjih letih uspešno opravljal svoje poslanstvo.

mag. **Roman Medved**,
direktor Posoškega razvojnega centra

Utrinki

DOLINA SOČE TUDI URADNO EVROPSKA DESTINACIJA ODLIČNOSTI

Bordeaux – Dolina Soče je 18. in 19. septembra na sedmem *Evropskem turističnem forumu* kot prva destinacija v Sloveniji prejela naziv in znak *Evropska destinacija odličnosti* (projekt *European Destinations of ExcelleNce* ali krajše EDEN), ki ga je podelil podpredsednik Evropske komisije **Günter Verheugen**, tudi idejni vodja projekta.

Slovenska strokovna komisija je od-

Posoški razvojni center

Iz vsebine

4 **Pogled naprej:** S pridobitvijo Strelišča je Občina Tolmin pred velikim razvojnim izzivom

6 **PRC-jeva oglasna deska**

8 **Soča podjetnik:** Take tišine nikjer ne doživijo

10 **Uresničevanje programa Leader:** Podeželje pred novimi izzivi

11 **Volitve 2008:** Posočje v naslednjem mandatu z dvema poslancema

12 **Iz občinskih uprav**

18 **Na svoji zemlji:** "Stane, glej jo, našo Grapo!"

22 **Za našo varnost:** Nasveti za varen korak v gorah

23 **Pred našim pragom:** Ravnanje z odpadki

24 **Ambasadorji Posočja:** Tudi estetika kiča je estetika

27 **Pustili so svoj pečat:** Marjo Golanda

29 **EPIjeva knjižna polica**

30 **Zlati Bogatin:** Kako je nastal slap Boka

35 **Koledar prireditev**

VLADA POTRDILA PROGRAM SOČA 2009

Vlada RS je 1. oktobra potrdila *Izvedbeni program razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2009 (Soča 2009)*. Program Soča bo tako potekal že osmo leto.

"Od leta 2009 naprej se sredstva za program zmanjšujejo, tako kot je predvideno v zakonu. Ko smo pripravljali program, smo to upoštevali in v dogovoru z občinami od naslednjega leta naprej umaknili Ukrep I, ki je bil namenjen gradnji gospodarske infrastrukture. Eden izmed razlogov za to je ta, da imajo občine dovolj drugih virov za financiranje teh projektov, npr. evropska sredstva iz regionalnega razvojnega programa," pojasnjuje direktor Posoškega razvojnega centra (PRC) mag. **Roman Medved**.

Dobrega 1,25 milijona evrov državnega denarja bo tako namenjenega le spodbujanju razvoja podjetništva in razvoju človeških virov. Za Ukrep II: Pospeševanje podjetniških vlaganj, razvoja gospodarstva in odpiranja novih delovnih mest bo namenjenih nekaj manj kot 750.000 evrov (letos 645.000 evrov), za Ukrep III: Usposabljanje in razvoj kadrov: razvoj človeškega potenciala v Posočju, ki zajema tri instrumente – štipendiranje, spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter spodbujanje izobraževanja in usposabljanja – pa bo s 417.000 evri namenjeno okoli 77.000 evrov manj kot letos. *"Na področju človeških virov bodo vsekakor izvedeni vsi trije instrumenti, ni pa nujno, da bodo pri vseh objavljeni novi javni razpisi. Tako štipendiranje kot spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja sta večletna ukrepa in bomo podrobnejšo oceno o njunem izvajanju v prihodnjem letu lahko dali šele po zaključku obeh javnih razpisov v letošnjem letu. Razpise pričakujem čimprej v začetku leta 2009, razen seveda štipendiranja, ki se odvija vsako leto tako, da se prilagodi vpisu v novo šolsko/študijsko leto,"* je povedala mag. **Almira Pirih**, vodja področja razvoja človeških virov na PRC.

Vlada RS je na isti seji obravnavala tudi izvedbo programa Soča 2007 in jo označila kot uspešno. ■

VSTOPNA TOČKA VEM

Potencialne podjetnike, ki nameravajo na vstopni točki VEM na ***Posoškem razvojnem centru*** registrirati s. p. ali d. o. o., naprošamo, da predhodno pokličejo na telefonsko številko 05/38-41-500 in se dogovorijo za prost termin. Lahko tudi pišejo na elektronska naslova **vesna.kozar@ososki-rc.si** ali **nezika.kavcic@ososki-rc.si**. ■

Utrinki

ločila, da Slovenijo v Evropi zastopajo občine Bovec, Tolmin in Kobarid z destinacijo dolina Soče. Projekt temelji na zgodbi prve svetovne vojne in skupni evropski zgodovinski osnovi – soški fronti. Pri tem gre za zgodovinsko zavest ter za mirovno

DOLINA SOČE *je prva slovenska destinacija, ki se lahko pohvali z nazivom in znakom Evropska destinacija odličnosti. Podelitve v Bordeauxu sta se udeležili tudi* **Maša Klavora** *(prva z leve) s Fundacije "Poti miru v Posočju" in direktorica LTO Bovec* **Alenka Čopi** *(četrta z leve).* ***Foto: arhiv LTO Bovec***

S pridobitvijo Strelišča je Občina Tolmin pred velikim razvojnim izzivom

V našem zgodovinskem spominu je zabeleženo, da je Tolminska, kot jo je poimenoval Simon Rutar in pri tem mislil na današnjo kobariško in tolminsko občino, vedno bilo zaokroženo, nekoliko samosvoje območje. Nespametno bi bilo ne zavedati se tega, še posebej na področju turizma, kjer je pestra in zanimiva ponudba največji garant uspeha. Če temu dodamo še Bovško, lahko trdimo, da smo najlepša in vsebinsko najbolj perspektivna regija daleč naokoli.

Vendar samo lepi kraji še niso dovolj. Treba je dodati še infrastrukturo, znanje in sredstva, predvsem pa interes prebivalcev, da ustvarijo turistično ponudbo, ki nato konkurira na globalnem trgu. Razumljivo je, da ponudba, s katero se trenutno pojavljamo, ni zadostna, je pa dobra podlaga za prihodnje odločitve. Dohodek iz turizma je prenizek, da bi lahko predstavljal dodaten zaslužek tako na kmetijah kot tudi drugim občanom. Tudi vlaganja prebivalstva v turistične kapacitete so nezadostna in zaenkrat še rizična. Možnost zaposlovanja in vračanja mladih zaradi turizma je minimalna. Zato je nujno, da se preudarno odločimo, kako bomo izpeljali turistični razvoj. Upoštevati moramo osnovne cilje, ki pogojujejo njegovo smiselnost. Nedvomno so najpomembnejši cilj nove, boljše možnosti življenja in eksistence domačega prebivalstva, še posebej mladih.

Občinski svet Občine Tolmin si je zadal nalogo, da v letošnjem letu pripravi strategijo razvoja občine, v okviru katere bo razvoj turizma deležen posebne pozornosti. Ker bo to živ dokument, je pomembno še pred nastankom soočiti mnenja tako strokovne kot laične javnosti. Parola *"turizem smo ljudje"* pove mnogo. Dokument mora omogočiti razvoj ponudbe, ki se bo vsebinsko povezovala v različnih in skupnih zgodbah na celotnem območju občine in tudi Posočja.

Darjo Velušček je podžupan Občine Tolmin, član njenega občinskega sveta ter svetovalec direktorja in vodja Doma Soča.

Foto: osebni arhiv Darja Velušček

Celovita ponudba doline reke Soče, ki je ravnokar dobila laskavi naziv *Evropska destinacija odličnosti,* to potrjuje, zato je nujno, da najprej ugotovimo, katere so naše prednosti in slabosti v primerjavi s konkurenco. Smiselno bi bilo prenašati modele, ki so v drugih okoljih uspeli, vendar previdno, ob upoštevanju naših specifičnih zmožnosti in naravnih danosti. Pomembno je tudi, da se razvoja lotimo vsebinsko široko, ker je le to garant pestre in zanimive ponudbe.

S pridobitvijo lokacije nekdanjega strelišča v velikosti 90.000 m² postajajo ideje, kako izkoristiti ta prostor za potrebe turizma, realne, vendar ne smemo pozabiti, da skrivajo tudi precej pasti, ki lahko našo zgodbo zaustavijo. Zelo pomembno je, da ne bo občina vse svoje energije in tudi denarja usmerila samo v ta projekt. Zavedati se moramo, da samo turistični center dobrega počutja ali toplice ne zagotavljajo uresničitve osnovnih ciljev. Lahko so samo ena pomembna zgodba naše ponudbe. Ob poplavi podobnih centrov, ki rastejo oziroma se načrtujejo v Sloveniji in zunaj nje, bi se bilo nespametno ponašati izključno z zdraviliškim ali wellness turizmom. Lahko bi celo trdili, da je zgodba hotelov s štirimi zvezdicami, s centri dobrega počutja in tudi kongresnimi središči že nekoliko izpeta. Res je, da v Tolminu tako infrastrukturo potrebujemo tudi za prebivalstvo, vendar v realnih dimenzijah.

Naša prednost je nedvomno v specifični dodatni ponudbi, ki je drugi nimajo. To je neokrnjena in še sorazmerno čista narava, ki je žal vedno bolj zanemarjena in nekultivirana, predvsem pa neuporabljena. Alpski gorski svet do višine 2.000 m je primeren za smučanje, planinarjenje, padalstvo in lovstvo, pomembno ponudbo športnih in drugih vsebin pa predstavlja tudi nižinski svet z rekami in drugimi vodnimi viri. Celotna kulturna krajna s svojo zgodovinsko dediščino in tradicijo lahko s pravim pristopom da dušo pristni turistični ponudbi – seveda ob nastanku novih turističnih kapacitet in konkretni vsebinski turistični infrastrukturi ter volji ljudi, da premaknemo razvoj naprej.

Turistični center Tolmin

Idejna projekta, tako zdraviliško-termalni kompleks na Strelišču in Cvetju kot wellness center, sta že bila predstavljena na občinskemu svetu in oba imata tako prednosti kot slabosti.

Možnost pridobitve termalne vode je zelo mikavna, vendar je zaradi velike vrednosti (približno 180 milijonov evrov) in rizika vrtine skoraj nerealna. Nevarno je tudi, da ob črnem scenariju ta možnost ogrozi ali zaustavi celoten razvoj, je pa nedvomno projekt zelo dober. Drugi projekt je mnogo cenejši in je zato sprejemljivejši, njegova

Utrinki

▶ sporočilo sodobni Evropi in svetu. Dolina Soče je prva destinacija odličnosti, nominirana v Sloveniji, in ena od 20 evropskih destinacij odličnosti, ki so v svojem razvoju in prihodnosti prepoznale velik pomen trajnostnega razvoja, kulturne dediščine in sodelovanja.

Podelitve so se udeležili predstavnici doline Soče **Alenka Čopi** iz LTO Bovec in **Maša Klavora** iz Fundacije "Poti miru v Posočju", predstavnici Slovenske turistične organizacije mag. **Maja Pak** in **Maša Puklavec** ter dr. **Janez Bogataj**, priznan etnolog in predsednik komisije za izbor projekta EDEN v Sloveniji. Poleg 20 destinacij odličnosti se je s svojo stojnico predstavila tudi dolina Soče, ki je uspešno promovirala občine Bovec, Kobarid in Tolmin ter celotno Slovenijo. Koncept trajnostnega razvoja turizma, pomen inovacij in zagotavljanje kakovostnega kadra v turizmu so bile osrednje teme foruma, ki jim sledi tudi dolina Soče. S predstavitvijo projekta *Zgodbe Soče* kot povezovalnim elementom v destinaciji ter ustvarjanjem turizma na novih vsebinah dediščine in mladih dolina Soče uspešno sledi smernicam evropskega turizma. Turizem v dolini Soče ima svetlo prihodnost, če se bomo znali povezovati in graditi na trdnih temeljih sedanjosti. To predvsem pomeni, da se moramo zavedati vseh lepot in vrednot destinacije doline Soče ter upoštevati in biti del razvoja celotne Evrope ter sveta.

Alenka Čopi, direktorica LTO Bovec

slaba stran pa je, da preveč koncentrira vso dejavnost na eno mesto in na ta način izloča ali ne zadostno vključuje ostale ponudbe mesta in okolice. Skupaj z načrtovanim apartmajskim naseljem je nekako samozadosten. Dvom, da je možno uskladiti interese zahtevnejših gostov z ostalimi in domačini, je nedvomno realen. Smotrno bi bilo upoštevati prednosti obeh projektov in uporabiti obe lokaciji, Strelišče in del Cvetja.

a) Na lokaciji Strelišče naj zraste hotel visoke kategorije z bazenom, s savnami in z ostalo zdraviliško ponudbo ali s ponudbo dobrega počutja, podprto z zelo urejeno okolico, s teniškimi igrišči in z manjšim igriščem za golf, ki je danes zelo iskano med petičnimi gosti. Seveda potrebujemo solidnega investitorja, ki bo projekt izpeljal samostojno, brez proračunskih sredstev. Občinski vložek s tako velikim zemljiščem je nedvomno dovolj velik izziv za resnega poslovnega partnerja. Investitor lahko pridobi tudi koncesijo za termalno vrtino, v nobenem primeru pa vrtina ne sme biti pogoj celotne investicije. Lahko je le dodatna, odlična možnost. Za nas mora biti sprejemljiv projekt, ki je zasnovan in lahko preživi tudi brez termalne vode

b) Ob mestu v smeri proti Cvetju, na lokaciji, ki smo jo v novih prostorskih načrtih namenili za mestni bazen, naj se zgradi primeren bazenski kompleks, s katerim se povežejo ponudbe ***Hotela Krn***, ***Doma Soča***, ***Hotela Santa Lucija*** ter še posebej ostalih apartmajskih in penzionskih ponudnikov v mestu in zunaj njega. Lokacija s pestro ponudbo športnih objektov, bližino starega mestnega jedra in sotočja Soče in Tolminke z jezerom, ki so izredno atraktivne in velike zgodbe našega turizma, lahko spodbudi vlaganja v skoraj zapuščen hotel na Sotočju. Odpisati ta del mesta, ki se je do sedaj že pokazal kot zelo turistično perspektiven, in ga nameniti za blokovsko gradnjo (Cvetje) je vprašljivo, kot je tudi vprašljivo širiti bivalno naselje ob predvideni obvoznici. Pomanjkanje stanovanj v Tolminu moramo reševati drugače. Zaradi demografske ogroženosti občine si zaslužimo boljše možnosti bivanja, predvsem v manjših enotah in individualnih objektih, ki so lahko primerni tudi za turistično dejavnost.

Prepričan sem, da za bazenski kompleks lahko pridobimo zainteresirane investitorje, pri čemer mislim na ***Ministrstvo za šolstvo in šport***, ***Fundacijo za šport***, ***Občino Tolmin***, ***Center za šolske in obšolske dejavnosti*** (CŠOD) ***Ljubljana***, sredstva iz ustreznih razvojnih skladov, ki se napovedujejo in jih bo lahko občina koristila, hotelirje in ostale zasebne ponudnike. Prednost variante lahko zagovarjamo na osnovi konkretnih dejstev:

- CŠOD Ljubljana je že izrazil interes, ker v svoji ponudbi učenja plavanja za osnovnošolce potrebuje ustrezne kapacitete. Pri tem je pripravljen sodelovati in prispevati tudi potrebno zemljišče ob ***Domu Soča***.
- Lokacija je zelo primerna in pocení investicijo, saj je praktično opremljena že z vso infrastrukturo.
- Z uporabo alternativnih virov, sončne energije, podtalnice (45 m globine), možnosti gradnje male HE na Tolminki bi bil strošek ogrevanja kompleksa nedvomno konkurenčen.
- Z bodočo gradnjo obvoznice bo rešen dostop do predvidene lokacije.
- Turistična ponudba kraja bi bila bogatejša, predvsem pa cenovno primernejša za različne kategorije obiskovalcev.
- Ponudba bi bila primernejša tudi za občane, še posebej pa za učence vseh osnovnih šol in dijakov ***Gimnazije Tolmin***.

Menim, da bi tako zapeljana zgodba več prispevala k razvoju turizma in usmeritvi prebivalstva v turizem. Seveda ob dejstvu, da bomo v okviru strategije razvoja turizma upoštevali tudi druge možnosti, ki jih nudi naš prostor. Predvsem tu mislim na dejavnosti, ki so premalo razvite ali pa jih sploh ni – investiranje občine v kolesarske poti za manj zahtevne kolesarje in občane, ponujanje aktivnih počitnic z zanimivo vsebino v višje ležečih vaseh in na kmetijah ter možnost t. i. prodaje tišine v odmaknjenih krajih. Obenem pa ne smemo pozabiti, da je naš višinski gorski svet nedvomno primeren za zimski in letni turizem. Zanimive bi bile povezava smučišča Vogel na našo stran in tudi možnosti, ki jih ponuja dolina Tolminke z Rdečim robom v Krnskem pogorju. Seveda pa je to zgodba, ki je odvisna od novega zakona o Triglavskem narodnem parku.

Glede na naše dokaj dobre izhodiščne možnosti bo zelo pomembno, kako bomo izpeljali turistični razvoj naše občine. Če bomo ob tem delovali še usklajeno s sosedi in širšo regijo, bo možnost uspeha še toliko večja. Prepričan sem, da bi se zaradi teh prizadevanj izseljevanje prebivalstva začelo zaustavljati, kar je naš najpomembnejši dolgoročni cilj.

NE SMEMO POZABITI*, da je naš višinski gorski svet nedvomno primeren tako za zimski kot letni turizem. Lokacija s pestro ponudbo športnih objektov, bližino starega tolminskega mestnega jedra in sotočja Soče in Tolminke z jezerom, ki so izredno atraktivne in velike zgodbe našega turizma, lahko spodbudi vlaganja v skoraj zapuščen hotel na Sotočju.*

Besedilo in foto: Darjo Velušček

Utrinki

VELIKA VOJNA JE IZ KRNSKEGA POGORJA POTOVALA PO EVROPSKIH MESTIH

Kobarid – Razstava *Velika vojna v Krnskem pogorju* je največji in najuspešnejši projekt ***Kobariškega muzeja*** doslej. Prav z njo je namreč v okviru kulturnega programa, ki je spremljal slovensko predsedovanje EU, muzej gostoval na elitnih lokacijah v osmih evropskih prestolnicah oziroma drugih pomembnih mestih, v tem obdobju pa je bila tudi ena od petih nosilnih kulturnih prireditev. Razstava je svojo pot zaključila 11. septembra v Londonu.

Projekt, s katerim so začeli že pred petimi leti, je rezultat timskega dela, njegov nosilec pa je **Željko Cimprič**. Od leta 2004 dalje, ko so jo v sicer precej manjšem obsegu prvič postavili v Budimpešti, je obiskala že 27 mest. Poleg pripovedi o bojevanju v gorah predstavlja nekdanje bojišče na celotni soški fronti in potek dogodkov v 29 mesecih bojevanja. Drugi sklop panojev predstavlja zadnjo soško bitko, avstro-ogrsko-nemško protiofenzivo konec oktobra in začetek novembra 1917, s katero so se boji ob Soči po zlomu italijanske obrambe pri Kobaridu končali. Direktor Kobariškega muzeja **Jože Šerbec** je prepričan, da je *"takšna dopolnitev prispevala k bolj nazorni geografski umestitvi nekdanjega bojišča in celo prepoznavnosti Slovenije, in sicer z razgledom s slovenskih gora na Tržaški zaliv in proti Benetkam. Podobno velja za prikaz poteka dogodkov v Krnskem pogorju v širšem okviru dogajanja na soški fronti."*

Premierno razstavo je 9. januarja v ljubljanskem ***Cankarjevem domu*** odprl slovenski obrambni ▶

Posoški razvojni center

Mozaik znanja in ustvarjalnosti

ZA USPEŠNO KOMUNIKACIJO

V drugi polovici oktobra začenjamo z naslednjimi jezikovnimi tečaji:

- za odrasle: • 60-urni začetni tečaji nemškega in angleškega jezika, • 40-urni nadaljevalni tečaji nemškega, angleškega in italijanskega jezika.
- za poslovneže: • 40-urni tečaj poslovne angleščine I. in II. stopnja.

V vsaki skupini je še nekaj prostih mest. Cena 60-urnega tečaja je 195 evrov na osebo, cena 40-urnega pa 145 evrov na osebo. Po jezikovna znanja pridite na ***Posoški razvojni center***, Ulica padlih borcev 1b, Tolmin.

Prijave zbirata **Tjaša Maurič** in **Patricija Rejec** na telefonski številki 05/38-41-500 in elektronskih naslovih tjasa.mauric@pososki-rc.si in patricija.rejec@pososki-rc.si.

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Točka vseživljenjskega učenja

UČITE SE BREZPLAČNO

Že poznate kratico TVŽU? Če ne, si zgoraj preberite, kaj pomeni, in si zapomnite, da vas pripelje do brezplačnega samostojnega učenja s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije, učnih gradiv in virov. V pomoč pri učenju in uporabi gradiv vam bo tudi mentor. Učite se lahko tujih jezikov (angleščina, italijanščina, nemščina, španščina in francoščina), računalništva, lahko pa tudi samo brskate po spletu.

Obiščete nas lahko v Tolminu ob torkih in četrtkih med 8.00 in 14.30 ter ob sredah med 16.00 in 18.30, v Bovcu pa ob sredah med 8. in 13. uro. Rezervirajte si svoje učno mesto že danes in za uvodni razgovor pokličite **Tjašo Maurič** ali **Patricijo Rejec** na 05/38-41-500.

CIPS in ISIO

INFORMIRANJE IN SVETOVANJE

CIPS je kratica za ***Center za informiranje in poklicno svetovanje***, v katerem lahko dobite informacije o izobraževalnih programih na vseh stopnjah, šolah, poklicih, delodajalcih in trgu dela. Namenjen je dijakom, učencem, zaposlenim, brezposelnim in drugim, ki potrebujejo tovrstne informacije. Uporabnikom je na voljo knjižnica z vsemi informacijami, dostop do interneta in individualno svetovanje.

Svetovalno središče ISIO oziroma ***Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih*** svetuje in informira prebivalce o vseh možnostih izobraževanja, usposabljanja in učenja.

Če želite individualno obliko brezplačnega svetovanja, sta CIPS in ISIO prava naslova. Obiščete nas lahko v Tolminu ob torkih in sredah med 8. in 12. uro ter ob četrtkih med 13. in 15. uro, v Bovcu pa smo vam na voljo ob sredah med 8. in 13. uro. Rezervirajte si svojo svetovalno urico in pokličite **Cvetko Kavčič** na 05/38-41-500.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

▶ minister **Karl Erjavec**, nato je gostovala v galeriji hrvaškega obrambnega ministrstva v Zagrebu, na Brdu pri Kranju so jo postavili med neformalnim srečanjem ministrov za obrambo EU. *"Zanimanje udeležencev srečanja je preseglo pričakovanja,"* je z zadovoljstvom poudaril Šerbec. Marca so si postavitev lahko ogledali v muzeju vojaške zgodovine ***Arsenal*** na Dunaju, za tem pa se je preselila v Belgijo. Postavili so jo v mestni hiši v Jepru, in sicer ob veliki katedrali, v kateri je na ogled razstava o bojih na flandrijskih poljih. Aprila so v Rimu s posebno častjo in odgovornostjo, kot so zatrdili, razstavo postavili v muzeju vojaške zgodovine ***Vittoriano*** ali ***Oltar domovine***. Odprta je bila dva meseca, v tem času pa si jo je dnevno ogledalo 700–1.000 obiskovalcev. *"Na željo gostiteljev in zaradi velikega zanimanja smo se odločili, da po zaključku razstave v Rimu pripravimo novo, posebno postavitev in jo opremimo še z napisi in besedili v tretjem, angleškem jeziku. Vsebinsko smo jo dopolnili s podatki o Poti miru v Zgornjem Posočju in urejenih muzejih na prostem ter sodelovanju pripadnikov Slovenske vojske in Italijanske vojske na skupnih vajah,"* je pojasnil Šerbec. Ta manjša razstava oziroma *"satelit"*, kot jo je poimenoval Cimprič, bo v italijanski prestolnici na ogled do konca novembra.

DOGODKOV OB ODPRTJIH RAZSTAVE *Velika vojna v Krnskem pogorju v osmih evropskih prestolnicah in drugih pomembnih mestih so se udeleževali tudi številni visoki gostje.* ***Foto: arhiv muzeja***

30. junija je predsedovanje EU prevzela Francija, in ravno ob tej prilož-

Posoški razvojni center

Računalniški tečaji

OSNOVNI TEČAJ EXCELA – DELO S PREGLEDNICAMI

Tečaj je namenjen uporabnikom, ki pri svojem delu uporabljajo računalnik, imajo opravka s številkami in ob tem želijo svoje delo poenostaviti.
Trajanje: 16 šolskih ur
Termin: november
Urnik: v popoldanskem času (od 17. ure dalje)
Cena z DDV: 96 evrov na osebo
Načrt dela: • priprava delovnega okolja, predstavitev programa in pregled okna; • vnos podatkov v celice, popravljanje, naslavljanje, oblikovanje in izbira formatov; • računanje v tabeli, absolutno in relativno naslavljanje celic; • poravnava in označevanje celic v tabeli; • dodajanje in brisanje vrstic in stolpcev, obrobe in senčenje; • osnove funkcij, oblikovanje delovnega zvezka, priprava za tisk; • izdelava grafikona; • kopiranje in premeščanje celic, izdelava zaporedij; • delo z velikimi tabelami.

Priporočene so izkušnje v okolju Windows XP ter izkušnje z urejevalnikom besedil Word.
Za dodatne informacije in prijave pokličite **Patricijo Rejec** ali **Tjašo Maurič** na telefonsko številko 05/38-41-500.

Ekskluzivni programi za podjetnike

KAKO VISOKO SI UPATE?

Skupaj z ***Akademijo Panta Rei*** vam ponujamo ciljno usmerjene programe s poudarkom na implementaciji v prakso: • letni razgovori in ocenjevanje storilnosti zaposlenih, • telefonska komunikacija in reševanje konfliktov, • osem receptov za povečanje prodaje.

Navedene programe bomo v Tolminu (v primeru zadostnega interesa) pričeli izvajati v začetku leta 2009. Podjetja in samostojni podjetniki boste nastale stroške v zvezi z usposabljanjem zaposlenih lahko uveljavili v sklopu *Javnega razpisa za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja zaposlenih v podjetjih na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin* (Soča 2009).

Več informacij dobite na naši spletni strani **www.pososki-rc.si** ali pa pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-500. Sporočite nam tudi, kakšni tečaji bi vas v prihodnjem letu zanimali.

TEMELJNA RAČUNALNIŠKA ZNANJA

Se tudi vi še niste spoprijateljili z računalnikom in ste odvisni od tuje pomoči? Postavite se na lastne noge in se usposobite za samostojno delo z osebnim računalnikom. V drugi polovici oktobra na ***Posoškem razvojnem centru*** (PRC) ponovno začenjamo s:
• 30-urnim začetnim računalniškim tečajem (brez predznanja),
• 30-urnim obnovitveno-nadaljevalnim računalniškim tečajem.

Cena posameznega tečaja je 140 evrov na osebo.

Za dodatne informacije glede vsebin in za prijave pokličite na 05/38-41-500 (**Tjaša Maurič** ali **Patricija Rejec**). Tečaja bosta potekala v PRC-jevi računalniški učilnici, Ulica padlih borcev 1c v Tolminu.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

nosti so razstavo Velika vojna v Krnskem pogorju odprli v Parizu, natančneje v osrednjem francoskem muzeju vojaške zgodovine ***L'Hotel des Invalides***, kjer je gostovala do 5. septembra. Gre za izjemno obiskan muzej, kjer je v templju pod zlato kupolo pokopan celo sam Napoleon. Kot je razložil Šerbec, je *"italijansko-avstro-ogrska vojna v njem komaj omenjena, zato je bilo zanimanje za pozabljeno poglavje prve svetovne vojne veliko, obisk pa celo večji kot v Rimu"*. Zadnja postaja je bila ***Royal Hospital Chelsea*** v Londonu, kjer je razstava zaradi astronomskih cen najema galerije gostovala le štiri dni. Predvsem je šlo za dogodek ob odprtju razstave, ki so se ga – tako kot tudi v drugih mestih – udeležili številni visoki gostje, kot so predsedniki držav, ministri, veleposlaniki, vojaški atašeji in drugi.

V smislu promocije Kobariškega muzeja, ***Vojaškega muzeja Slovenske vojske*** in Slovenije sploh so bila po Šerbčevih besedah presežena vsa pričakovanja, vtise z razstave pa je še obogatil katalog v sedmih jezikovnih različicah. V muzeju so prepričani, da bi jim brez pomoči drugih akterjev (navajajo ***Fundacijo "Poti miru v Posočju"***, Vojaški muzej Slovenske vojske, ***LTO Sotočje*** in ***LTO Bovec***, tri posoške občine, ***Slovensko turistično organizacijo***, ***Ministrstvo za kulturo***, ***Ministrstvo za zunanje zadeve*** in ***Ministrstvo za obrambo***) težko uspelo. Sedaj je razstavni material varno spravljen, vendar – tako Šerbec – že potekajo razgovori s češkim veleposlaništvom o njeni morebitni postavitvi v Pragi, pomembni kulturni prestolnici. V prvi polovici prihodnjega leta bo namreč prav Češka tista, ki bo predsedovala EU.

Špela Kranjc

TOLMINSKI DOM UPOKOJENCEV ŠTEJE 30 LET

Tolmin – Večina ostarelih meni, da bo odhod v dom za starejše občane pomenil potovanje v še zadnje domovanje pred smrtjo. Po izkušnjah nekaterih stanovalcev tolminske enote ***Doma upokojencev Podbrdo*** pa je lahko to prav prijeten, topel in dolgoleten dom. Trije stanovalci – **Alma Šinkovec** z Reke pri Cerknem, **Ivanka Skočir** z Vrsna in **Ciril Mikluš** iz Ladre – v domu upokojencev prebivajo že okroglih 30 let. Po besedah socialne delavke **Ivice Podgornik** so v njem tudi doma in si želijo prav tu preživeti še mnoga zadovoljna leta.

V tolminskem domu upokojencev so septembra obeležili 30 let delovanja. Ob jubileju so v svojih prostorih pripravili praznovanje, na katerem so se spomnili svojih začetkov in vseh let, v katerih je bila v ospredju predvsem skrb za človeka, ki potrebuje pomoč. V obeležitvi spominov na gradnjo te enote je **Ernest Kemperle**, ki je bil direktor Doma upokojencev Podbrdo več kot 25 let, spo- ▶

“Take tišine nikjer ne doživijo”

Vesna Maver, mlada ekonomistka iz Granta nad Baško grapo, je v turistične vode zaplula bolj kot ne po naključju. Lani je s projektom razvoja turističnih kapacitet v domačem kraju uspešno kandidirala na *Javnem razpisu za spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest, razvoja mikro, majhnih in srednje velikih podjetij ter razvoja turističnih kapacitet na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2007*, ki je bil izveden v sklopu programa Soča. Z oddajo apartmaja kategorije treh zvezdic v vasici z nekaj več kot 20 prebivalci je začela pred nekaj meseci.

Kako ste prišli na idejo, da bi v Grantu oddajali apartma?

To je bilo prav naključno. Mi smo to hišo, v kateri je sedaj apartma, kupili pravzaprav zato, ker smo želeli pridobiti zemljišče v okolici naše hiše. Ker je bilo zemljišče del zaščitene kmetije, samo zemljišča nismo mogli kupiti. Tako smo kupili celotno kmetijo, torej tudi hišo. Ta je bila po nakupu sprva prazna, namenjena na primer za koline. Zatem pa smo prišli na idejo, da bi uredili apartma. Ko sem na ***Alpskem valu*** slišala za razpis programa *Soča*, sem se odločila, da se prijavim. Seveda je kandidiranje na razpisu zahtevalo kar nekaj dela, veliko je bilo pisanja, saj je potrebno prijavo napisati po standardih razpisa, tu ne gre za nek običajen poslovni načrt.

Ste torej z vašo dejavnostjo začeli prav zaradi programa Soča?

ČEPRAV JE VESNA MAVER Z OBISKOM GOSTOV ZELO ZADOVOLJNA, *oddajanje apartmaja ostaja njena dodatna dejavnosti. Zase namreč pravi, da rada počne več stvari naenkrat. Med drugim tudi nadaljuje šolanje na podiplomski ravni.* ***Foto: osebni arhiv Vesne Maver***

Ja. V primeru, da bi morala sama vložiti toliko sredstev v to, se ne bi odločila za ta korak. Poleg tega tudi nisem želela, da bi delo opravila samo na pol. Jaz se navadno lotim stvari tako, da so popolne.

Kaj bi storili, če bi bila kandidatura na razpisu programa Soča neuspešna? Bi se sploh ukvarjali s turizmom?

Ne vem, najbrž ne. Je pa res, da je možno kandidirati še na drugih razpisih, veliko je tudi evropskih. V primeru, da bi bili na Soči zavrnjeni, se vsaj v tistem času ne bi začeli ukvarjati s turizmom. Mogoče bi se kdaj drugič, če bi dobili sredstva na kakšnem drugem razpisu.

Na razpisu ste uspešno kandirali in pridobili 12.000 evrov. Čemu je bil namenjen ta denar?

Vsa sredstva so šla v glavnem za pohištvo in za zavese v sobah. Ker pa se gosti največ zadržujejo v dnevnih prostorih v spodnjem delu hiše, smo se odločili, da bomo tudi ta del prenovili. Tako smo vložili lasten denar v zamenjavo poda, prenovili smo tudi fasado.

Kdaj ste sprejeli prve goste?

1. maja letos.

Na kakšen način ste poskrbeli za promocijo apartmaja?

Goste smo si pridobili sami. Sprva sem mislila, da se bodo za apartma odločali naši znanci, prijatelji s fakultete, pa ni bilo tako. Najprej smo namreč naredili spletno stran. Ko je bila ta objavljena na slovenskem spletnem iskalniku, kjer so objavljene nove strani, so nas takoj opazili. Prvi gosti so bili iz Medvod. Mi smo bili takrat vsi na trnih, saj smo se bali, da bo kaj manjkalo ... *(smeh)* Nad

Utrinki

▶ mnil na situacijo, ki je tej gradnji botrovala. Po močnem potresu leta 1976 se je pojavilo vprašanje, kako pomagati starejšim prebivalcem Posočja, ki so bili v več primerih kreditno nesposobni, so pa potrebovali nadomestni dom, saj so bile posebno starejše zgradbe po potresu za bivanje neprimerne. Takrat so se odločili za namestitev starostnikov v domovih upokojencev. V tako težkih razmerah se je takratna ***Skupščina Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Sloveni-***

TOLMINSKO ENOTO DOMA UPOKOJENCEV PODBRDO *so začeli graditi po potresih leta 1976, uradno odprtje pa je sledilo dve leti kasneje. Septembra so tako praznovali 30. obletnico svojega delovanja.* ***Foto: arhiv doma***

je, tudi na podlagi poročil in prizadevanja delegatov iz Posočja, odločila, da bo iz sklada za gradnjo stanovanj za upokojence namenila solidarnostna sredstva za izgradnjo doma upokojencev v Tolminu s kapaciteto 125 mest. Upokojeni nekdanji direktor Kemperle je ob tej priložnosti prejel priznanje zdajšnjega vodstva doma za dolgotrajno uspešno vodenje in zasluge.

Uradno odprtje doma je bilo junija 1978, istočasno se je zaposlila prva skupina delavcev, od katerih jih pet v domu deluje še danes – vodja zdravstveno-negovalne službe **Marinka Šorli**, fizioterapevtka **Mirjam Kranjc**, zdravstveni tehnik **Andreina Kragelj**, bolničarka **Cvetka Jakulin** in ekonom **Ivan Čufer**. Slovesnosti so se udeležili tudi predstav-

našo ponudbo pa so bili gosti navdušeni in so se nam kasneje še po pošti zahvalili. Poleti sem sicer oglaševala tudi v oglasniku. Bila sem prepričana, da sedaj v septembru in oktobru ne bo povpraševanja, a temu ni tako.

Kaj nudite vašim gostom?

V apartmaju so tri sobe, kuhinja in dnevni prostor. Gosti si lahko vzamejo tudi domač krompir, drugače pa hrane nimamo v ponudbi. Imamo pa manjši bazen, ki jim je na voljo.

Koliko ležišč je v apartmaju?

Ležišč je šest, brez težav pa lahko prespi deset oseb. V hiši je namreč kmečka peč, na kateri lahko spita dva. Sobe so velike, imamo tudi dodatna ležišča.

Kdo so vaši gosti?

V glavnem so to mlade družine ali pa poslovneži. Imamo tudi goste, ki najamejo apartma za cel mesec in pridejo samo za vikend. Na ta način si zagotovijo, da jim bo ob želenem terminu apartma na voljo. Družinam z majhnimi otroki se zdi nekaj nemogočega, da lahko otroka pustijo, da gre sam na bazen, saj ni cest, prometa. Nekateri pravijo, da take tišine, kot je tu, nikjer ne doživijo.

Kako ste zadovoljni s poletno sezono?

Do sedaj je bil obisk nadpovprečen. Ker imam tudi drugo službo in sem veliko na terenu, nisem mogla vsega postoriti sama. Ko so se gostje menjavali, so mi na pomoč priskočile prijateljice, saj je bilo potrebno apartma očistiti, pospraviti.

Torej imate pravzaprav dve službi?

Ja, prek študentskega servisa opravljam še kontrolo subvencij za ***Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano***. Oddajanje apartmaja je bolj dodatna dejavnost. Nadaljujem tudi šolanje, saj sem se vpisala na magistrski študij.

Ste razmišljali, da bi se preživljali samo s turizmom?

Ne, zaenkrat ne. Sem človek, ki rad dela več stvari. Ne bi se mogla samo s tem ukvarjati.

Boste vašo ponudbo v prihodnosti še dopolnili?

Ne, kar se tiče apartmaja, ne. Gostinske ponudbe v okolici je res malo, vendar jaz nikoli nisem pomislila, da bi se ukvarjala z gostinstvom. Goste tudi že pred prihodom obvestimo, da v kraju ni trgovine in gostinske ponudbe.

Ste kdaj razmišljali, da bi, tako kot veliko mladih iz Baške Grape, zapustili to območje?

Zaenkrat ne. Opravljam delo, ki mi ustreza.

Menite, da so razpisi za razvoj kmetijstva, podjetništva in turizma pravi način za ohranjanje teh panog v Posočju?

Seveda, sploh kadar gre za nepovratna sredstva. Veliko ljudi bi svojo dejavnost opustilo, če teh sredstev ne bi bilo. Res pa je, da če ima nekdo dobro idejo, bo ta uspela tudi brez razpisa.

Pogovor pripravila: Jerneja Kos

V APARTMAJU SO GOSTOM NA VOLJO *tri sobe, dnevni prostor, kuhinja in sanitarije. Sobe so urejene tematsko, gost pa lahko sam izbira, kje bo prenočeval. Na sliki je soba z imenom Nagelj.* ***Foto: Jerneja Kos***

APARTMA JE UREJEN V STAREJŠI HIŠI V GRUČASTEM NASELJU GRANT*, ki ima le 24 prebivalcev. Gostom nudi izhodiščno točko za planinarjenje in nepozabno doživetje tišine, ki jo je v zadnjem času veliko ljudi začelo ponovno ceniti.* ***Foto: Jerneja Kos***

Utrinki

nika Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve **Aleš Kenda** in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije **Boris Koprivnikar** ter tolminski župan **Uroš Brežan**. Prireditev s kulturnim programom, v katerem so kot pevci in recitatorji nastopili tudi stanovalci doma, se je zaključila z ogledom nove prostorske pridobitve, obnovljenih mansard v tretjem nadstropju, in družabnim srečanjem obiskovalcev.

Špela Mrak

SUŽID JE SPET ODPRL SVOJA VRATA

Sužid – Po lanskem uspešno izvedenem podeželskem prazniku sadja, medu in drugih podeželskih aktivnosti, so se marljivi vaščani spet zbrali skupaj in 13. septembra organizirali praznik, na katerem so predstavili svoje pridelke, izdelke in svojo vas. Praznik je v osnovi namenjen organiziranju izobraževanj na prostem, ki pokrivajo kmetijske vsebine, s katerimi se kmetovalci v Sužidu ukvarjajo.

Letošnji praznik je sicer minil v slabem vremenu, kar je vplivalo na to, da je bil program nekoliko okrnjen. Zaradi slabih vremenskih razmer je bil odpovedan terenski del izobraževanj iz sadjarstva in čebelarstva. Prav tako ni bilo mogoče v celoti izvesti ponudbe na stojnicah, ostale aktivnosti pa so kljub temu izpeljali. Tisti obiskovalci, ki jih slabo vreme ni ustavilo, so prisluhnili osnovam žganjekuhe in se preizkusili v ocenjevanju različnih sadnih žganj. Pre-

RAZSTAVA SPALNICA NEKOČ *– obiskovalci so imeli priložnost videti, kje so naši predniki spali.*

Podeželje pred novimi izzivi

Na območju občin Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerkno, Idrija, Kanal ter na Banjški in Trnovski planoti v Mestni občini Nova Gorica so različni partnerji iz javnega in ekonomskega sektorja ter civilne družbe 27. oktobra 2006 ustanovili lokalno akcijsko skupino LAS za razvoj kot javno-zasebno partnerstvo. Njen namen je okrepiti integralen pristop k razvoju podeželja, koristiti lokalne vire ter izboljšati razvojne možnosti in kakovost življenja podeželskega prebivalstva.

Od skupščine v februarju 2008 ***LAS za razvoj*** deluje kot združenje. Člani ob vstopu podpišejo družbeno pogodbo, v kateri so opredeljeni organi ter način delovanja in odločanja v LAS. Pravna oseba, ki zastopa LAS, je ***Posoški razvojni center***, ki v sodelovanju z drugimi partnerji na območju opravlja za LAS tudi strokovne in administrativne naloge. Predsednik programskega odbora LAS za razvoj in njen zastopnik je **Boris Kante**.

LAS za razvoj je uspešno kandidirala za pridobitev sredstev pristopa Leader

LAS za razvoj je aprila letos uspešno kandidirala na razpisu ***Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano*** (MKGP) in z odločbo, izdano 31. julija, pridobila status delujoče LAS oziroma status območja *Leader*. S to odločbo je pridobila pravico do koriščenja sredstev iz ***Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja***, namenjenih za izvajanje pristopa Leader v programskem obdobju 2007–2013 (sredstva 4. osi). Ta sredstva so namenjena podpori delovanja LAS in izvajanja projektov za uresničevanje lokalne razvojne strategije. Za leto 2008 je LAS za razvoj dodeljenih skoraj 56.000 evrov za aktivnosti vodenja, usposabljanja in animacije ter slabih 176.000 evrov za izvajanje projektov.

*"**NEPOVRATNA SREDSTVA IZ PRISTOPA LEADER** se lahko pridobijo tudi za manjše projekte na podeželju, za katere je sofinanciranje sicer težko dobiti," poudarja predsednik programskega odbora LAS za razvoj in njen zastopnik* **Boris Kante**. ***Foto: Ana Gregorčič***

Direktor Posoškega razvojnega centra mag. **Roman Medved** je 2. oktobra v imenu LAS za razvoj z MKGP podpisal pogodbo za sofinanciranje njenega delovanja in izvajanje lokalne razvojne strategije za obdobje 2007–2013, ki je ključni dokument za delovanje LAS in konkretno določa medsebojne pravice in obveznosti glede porabe dodeljenih nepovratnih sredstev po načelih pristopa Leader iz *Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013*.

LAS za razvoj bo sofinancirala šest projektov

LAS za razvoj je že pred poletjem objavila *Javni poziv za oddajo predlogov projektov za izvajanje Lokalne razvojne strategije za hribovski del Severne Primorske*, na katerega je za projekte v letu 2008 prispelo sedem prijav. Programski odbor LAS je za sofinanciranje potrdil šest projektov – trije podpirajo izboljšanje ponudbe, razvoj novih produktov in vzpostavljanje pogojev za trženje na podeželju, drugi pa krepitev znanja na podeželju, vzpostavitev mreže sorodnih tematskih poti na območju LAS ter osveščanje o odgovornem ravnanju z nevarnimi odpadki na podeželju.

Odobreni projekti so: • Izboljšanje in večanje ponudbe podeželja, • Razvoj novih produktov na podeželju, • Vzpostavljanje pogojev za predstavitve produktov podeželja, • Več znanja na podeželju, • Mreža tematskih poti na območju LAS za razvoj in • Ravnanje z nevarnimi odpadki na podeželju. Skupna vrednost izbranih projektov je nekaj več kot 378.000 evrov, s strani pristopa Leader pa se pričakuje približno 192.000 evrov sofinanciranja. Da bi ta sredstva lahko tudi koristili, mora MKGP potrditi še letni izvedbeni načrt LAS, ki smo ga oddali v potrditev.

Kaj je Leader?

Pristop Leader je v Evropi poznan kot poseben pristop, ki podpira aktivno vlogo lokalnega prebivalstva pri organiziranju in spodbujanju celostnega razvoja podeželja. V Sloveniji ga je MKGP začelo izvajati v okviru *Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013*. Osnovna značilnost tega pristopa je, da določeno zaključeno območje ustanovi lokalno akcijsko skupino, ki pripravi razvojno strategijo in izvaja projekte po metodi "od spodaj navzgor". Lokalna akcijska skupina sama izbira, katere projekte bo prednostno sofinancirala s sredstvi Leader.

mag. **Rosana Ščančar**, strokovna vodja LAS na PRC-ju

Utrinki

▶ davanje in degustacijo je vodil priznan strokovnjak, živilski tehnolog **Esad Šabanović**. Pohvalil je kakovost lokalnih vzorcev in ob tem opozoril, da vsi vsebujejo preveč alkohola.

Letos so domačini pripravili tudi dve razstavi – *Spalnica nekoč* in *Razvoj kobariškega panja*, izvedli so sirjenje v 900-litrskem kotlu, ki so ga pred kakšnimi 40 leti uporabljali v sužiški mlekarni. Praznik se je zaključil z zabavnim delom prireditve s tolminskim ansamblom ***Damačica***, Sužidci pa so že staknili glave in priprave za praznik naslednje leto so stekle. Da se tako slabo vreme, kot je bilo letos, prav gotovo ne more ponoviti, so prepričani vsi.

Besedilo in foto: Peter Domevšček, Posoški razvojni center

Posočje v naslednjem mandatu z dvema poslancema

Rezultat parlamentarnih volitev, ki so potekale 21. septembra, ni bil nepričakovan. Javnomnenjske raziskave so, vsaj v primeru strank, ki sta dobili največ glasov volivcev, podoben rezultat že nekaj časa napovedovale. Stranki Slovenska demokratska stranka in Socialni demokrati sta se po rezultatih anket dolgo izmenjevali na prvem mestu, na koncu pa je slavila slednja, ki si je v novem sklicu zagotovila 29 poslanskih sedežev, enega več kot drugouvrščena.

Socialni demokrati zmagali, v Posočju prevlada SDS

Socialni demokrati (SD) so slavili tudi v volilni enoti Postojna, kamor sodi tudi Posočje. Prejeli so več kot 48.000 glasov volivcev, kar pomeni dobrih 38 %. Malenkost večji delež glasov so prejeli le v volilni enoti Ljubljana Center, na območju celotne Slovenije pa so dobili dobrih 30 %, kar je zadostovalo za zmago.

V volilnem okraju Tolmin, ki pokriva občine Tolmin, Kobarid in Bovec, je več kot 4.000 volivcev (dobrih 38 %) svoj glas zaupalo **Danijelu Krivcu**, ki je bil poslanec že v mandatu 2004–2008. Član Slovenske demokratske stranke (SDS) in bovški župan je zmagal prepričljivo, saj je zbral okoli 1.500 glasov več kot drugouvrščena **Dragica Rejec Taljat**, ki je zastopala barve Socialnih demokratov. Skoraj 24 % glasov Taljatovi ni bilo dovolj za njen preboj v parlament, prav tako sedeža v parlamentu ne bo imel tretjeuvrščeni tolminski župan **Uroš Brežan**, ki je kandidiral na skupni listi Slovenske ljudske stranke in Stranke mladih Slovenije in je zbral skoraj 10 % glasov. Je pa 9 % glasov zadostovalo, da bo, tako kot Krivec, svojo poslansko kariero nadaljeval mag. **Vasja Klavora** iz Demokratske stranke upokojencev Slovenije (DeSUS), ki je bil ponovno izvoljen tudi za podpredsednika državnega zbora.

Dva namesto treh

Peto mesto je z dobrimi 5 % zasedel kandidat stranke Zares – Nova politika **Pavel Gregorčič**. Novi Sloveniji, največji poraženki letošnjih volitev, je **Ciril Testen,** poslanec v prejšnjem mandatu, z več kot 4 % glasov priboril šesto mesto. Prehitel je sicer **Mileno Urh** in **Anico Kanalec Prešeren**, ki sta zastopali barve Slovenske nacionalne stranke (SNS) in Liberalne demokracije Slovenije (LDS), vendar uspeha izpred štirih let ni ponovil, njegova stranka pa parlamentarnega praga ni prestopila. V volilnem okraju Tolmin sta bila tako izvoljena le dva poslanca, Krivec in Klavora.

Največ poslanskih mest v volilni enoti Postojna je sicer pripadlo listi SD (5), sledi ji SDS (3), enega predstavnika pa bodo imele tudi stranke DeSUS, SNS in Zares.

Ceste še vedno v prvem planu, pri pripravi projektov je treba gledati širše

Zmagovalec v tolminskem volilnem okraju Danijel Krivec je s preteklim mandatom zadovoljen in poudarja, da je napredek najbolj viden na področjih cestne infrastrukture in razvoja turističnih kapacitet, pomembno vlogo pa ima po njegovem mnenju tudi projekt INPRIME. V zvezi z nadaljnjim razvojem teh področij poudarja, da je v projekte treba vključiti širše območje, tudi Novo Gorico. *"Vse to se bo izšlo edino, če pripravimo projekte, ki bodo povezovali celotno območje – ali na področju gospodarstva ali na področju turizma. Le če to dvoje skupaj zapakiramo, bomo nekoga prepričali, da je smiselno vlagati v infrastrukturo,"* je prepričan Krivec.

V parlamentu še vedno premalo žensk

Kljub temu, da so v veljavi t. i. ženske kvote ter da je bilo o zastopanosti žensk v politiki v predvolilnem času možno slišati veliko, je bilo izvoljenih le 12 žensk. Osem poslank je bilo izvoljenih na listi stranke SD, SDS bosta zastopali dve, stranki LDS in Zares pa imata eno poslanko. Na listah DeSUS, SNS in SLS+SMS pa ni bila izvoljena nobena ženska. Število se sicer lahko še spremeni, saj bodo nekateri poslanci vstopili v vlado, vsekakor pa zdajšnje število žensk v poslanskih sedežih ni spodbudno. Na listah je bilo sicer možno zaslediti veliko predstavnic nežnejšega spola, vendar so večinoma kandidirale v t. i. neizvoljivih okrajih. Volilni sistem v Sloveniji je namreč precej zapleten, vendar so se stranke že naučile, v katere okraje postaviti močne kandidate. Število poslank tako ostaja že tretji mandat na praktično enaki ravni, slovenska parlamentarna scena pa še naprej pretežno moška domena.

Jerneja Kos

Kandidat	Lista	Število glasov	Odstotek glasov
Tolmin		**10.843**	**100,00 %**
1. Danijel Krivec	Slovenska demokratska stranka – SDS	4.164	38,40 %
2. Dragica Rejec Taljat	Socialni demokrati	2.601	23,99 %
3. Uroš Brežan	SLS – Slovenska ljudska stranka in SMS – Stranka mladih Slovenije	985	9,08 %
4. Vasja Klavora	DeSUS – Demokratična stranka upokojencev	977	9,01 %
5. Pavel Gregorčič	Zares – Nova politika	602	5,55 %
6. Ciril Testen	Nova Slovenija Krščanska ljudska stranka	495	4,57 %
7. Milena Urh	Slovenska nacionalna stranka – SNS	425	3,92 %
8. Anica Kanalec Prešeren	LDS Liberalna demokracija Slovenije	268	2,47 %
9. Aleksander Ohojak	LIPA	93	0,86 %
10. Aljoša Humar	Krščansko demokratska stranka	77	0,71 %
11. Danijel Magajne	Zeleni Slovenije	57	0,53 %
12. Miha Kovačič	Stranka slovenskega naroda (SSN)	48	0,44 %
13. Anej Gabrijelčič	Lista za čisto pitno vodo	15	0,14 %
14. Ljuba Miljušević	Akacije	13	0,12 %
15. Mateja Majhen	LPR – Lista za pravičnost in razvoj	12	0,11 %
16. Dragica Ivšak	ZELENA KOALICIJA: Zelena stranka in Zeleni progres	11	0,10 %

Vir: Državna volilna komisija

Občina Bovec

Devet lukenj pod Kaninom

Ob potoku Gljun v kraju Podklopca je sredi septembra zaživelo igrišče za golf z devetimi luknjami, s katerim upravlja družba ***Golf Bovec d.o.o.***, ki je v večinski lasti ***Občine Bovec***. Lastniki objektov na občinskem zemljišču so poleg občine še podjetja ***Hit Holidays***, ***Cestno podjetje Gorica***, ***Renova Tolmin***, ***Vodi Nova Gorica*** ter **Majda Fili** in **Ivan Cajnkar**.

"O širitvi igrišča za golf s treh na devet lukenj smo razmišljali že kar nekaj let, vendar ta projekt ni bil občinska prioriteta," je pojasnil bovški župan **Danijel Krivec** in nadaljeval: *"Ko smo lani morali na tej lokaciji izvesti nekatera zemeljska dela zaradi postavitve scene za nekaj kadrov v filmu Princ Kaspijan, je bila to spodbuda za vložek v prve dodatne posege."* Pomanjkanje zemlje na tem za igrišče za golf sicer neugodnem terenu so s pomočjo ustreznega stroja za mletje k sreči lahko rešili.

Občina Bovec je kot večinski lastnik podjetja Golf Bovec d.o.o., ki je pravzaprav naslednik nekdanje družbe ***Golf Oaza miru d.o.o.***, dobila možnost za spremembo imena podjetja in postavitev novega direktorja, kar je postal **Aleksander Kravanja**. *"Sledilo je iskanje partnerja, s čimer smo dobili celo več zainteresiranih investitorjev,"* je še povedal Krivec.

IGRIŠČE ZA GOLF Z DEVETIMI LUKNJAMI**, ki je skrito v idiličnem okolju pod kaninskim pogorjem, predstavlja pomemben del dodatne turistične ponudbe na Bovškem.* ***Foto: J. A.

Igrišče je del skupine Hit Holidays, s čimer je občina razbremenjena dodatne marketinške akcije. Poslovanje podjetja po Krivčevem mnenju ne bi smelo biti problematično, saj gre za danes zelo zaželeno dodatno turistično ponudbo kraja. Kot je zatrdil, občina sprva podjetju ne bo zaračunavala najemnine za zemljišče, tako da bo ta lahko denar vlagala v dokončanje igrišča, saj so na njem potrebna še nekatera zaključna dela, kot sta dokončna ureditev brežin in posaditev drevja. *"Igrišče naj bi bilo v končni kondiciji v petih letih,"* je razložil župan.

Nadaljevanje ideje je širitev igrišča do 18 lukenj tako, da en krak doseže postajo A kaninske žičnice in se nato vrne na sedanjo lokacijo. *"Izhodišče za golf bi bilo na ta način pravzaprav v Bovcu, s čimer bi šlo za ponudbo, ki pripada mestu,"* meni Krivec. Vložek v prvih devet lukenj je bil po njegovih besedah optimalen, *"če pa bomo nadaljevali z gradnjo do 18 lukenj, bomo morali iskati dodatne finančne vire, in to predvsem v Evropi,"* je zaključil.

Špela Kranjc

Na bovškem trgu se bo še delalo

Prvo leto celovite obnove osrednjega bovškega trga – gre namreč za obsežen dvoleten projekt, o katerem smo v ***EPIcentru*** že pisali – se počasi izteka. Nazadnje so se obnovitve-

Utrinki

VZORNO SODELOVANJE PGD BOVEC Z REŠEVALNIMI SLUŽBAMI

Bovec – Velikokrat smo priča dogodkom, ko medicinska ekipa na terenu ne more nuditi ustrezne pomoči nenadno obolelemu ali poškodovanemu brez sodelovanja drugih služb. Na pobudo ***Prostovoljnega gasilskega društva*** (PGD) ***Bovec*** in ***Policijske postaje*** (PP) ***Bovec*** je v zadnjem času prišlo do tesnejšega sodelovanja s službo nujne medicinske pomoči ***Zdravstvenega doma*** (ZD) ***Tolmin***, ***Splošne ambulante Bovec***, ***GRS Bovec*** in ***Štaba civilne zaščite Občine Bovec***.

Tesneje smo pričeli sodelovati pred tremi leti, ko je PGD Bovec – imamo koncesijo za posredovanje pri nesrečah v prometu, z nevarnimi snovmi in za reševanje na vodi – med prvimi društvi v Sloveniji nabavilo defibrilator, kisikove jeklenke s priborom in drugo medicinsko opremo. V svoje vrste smo pridobili prepotreben medicinski kader. Naše društvo je večinoma prvo na kraju nesreče in takrat je še kako pomembno, da ponesrečenim čim prej nudimo strokovno pomoč.

Službe, namenjene reševanju ljudi, niso običajne službe. Učinkovito morajo delovati ne glede na uro, vreme, situacijo ali nevarnost. Njihova prisotnost daje ljudem občutek varnosti, zato je prav, da jim družba pokaže, da ceni njihovo delo, in jim omogoči optimalne razmere za delovanje. Ekipe lahko delajo usklajeno le, če približno poznajo način dela, opremo in zmožnosti drugih služb. Na pobudo komandirja PP Bovec **Sejada Jušića** smo se dogovoril, da se reševalne službe z našega območja srečamo dvakrat letno – pred zimsko in poletno turistično sezono – ter analiziramo dogodke, ki so se v predhodnem obdobju zgodili na našem območju. Dogovorili smo se o načinu aktiviranja različnih služb in vse to zapisali v občinski načrt zaščite in reševanja. Dežurna gasilska enota se vedno aktivira hkrati z reševalno postajo ZD Tolmin, ko gre za prometno nesrečo. Ker so kraji v občini Bovec od Tolmina oddaljeni vsaj 35 minut interventne vožnje, je še kako pomembno, da so gasilci prvi na kraju nesreče in s strokovnim znanjem medicinskih sester v ekipi pomagajo v najbolj kritičnih situacijah. Velikokrat smo ponesrečence, lažje ali težje poškodovane, hitro in strokovno oskrbeli, preden je na kraj nesreče pripeljalo reševalno vozilo. Vodstvo reševalne postaje ZD Tolmin nas je za to večkrat javno pohvalilo.

Aktivirajo nas tudi v vseh primerih, ko gre za zastoje srca, razne delovne nesreče ipd. Svoje delo opravljamo prostovoljno, in prav ta prostovoljnost nas povezuje. Organizirani

nih del lotili še na preostalih treh objektih v središču kraja, in sicer na bovški občinski stavbi ter dveh objektih ob Stergulčevi hiši. Če bo šlo vse po načrtih, bi morali po besedah župana Občine Bovec **Danijela Krivca** dela na glavnem delu trga do poletja zaključiti.

"Da nam ne bo treba vgrajevati dvigala zaradi omogočanja dostopa invalidom v javni objekt, bomo vložišče in osnovne funkcije spustili v pritličje. Stroški vzdrževanja dvigala so namreč visoki, obenem pa se na primer steklen prizidek tudi arhitekturno ne bi ravno skladal s to stavbo," je odločitev utemeljil župan. Vhod v stavbo občinske uprave bo tako po novem z glavne ulice, gibalno oviranim osebam na invalidskih vozičkih pa bo dostop omogočal vhod s stranske ulice (nasproti pošte).

CELOVITA OBNOVA BOVŠKEGA TRGA *je dvoleten projekt, z deli pa naj bi zaključili predvidoma do prihodnjega poletja. Vhod v občinsko stavbo bo po njeni obnovi z glavne ulice.* ***Foto: Dušan Čopi***

"Občinska stavba zahteva predvsem sanacijo zgornjega dela s streho in ornamenti ter vogala, kjer je bila turistična pisarna in kjer se je stavba posedla. Ostala dela bodo najbrž povezana z dodatnim injektiranjem in ojačitvami," je naštel Krivec, ki meni, da bosta največji zalogaj menjava strehe in utrditve nekaterih okrasnih elementov. V prvem delu sanacije gre za popotresno obnovo v sklopu ***Državne tehnične pisarne***, sledila pa bo preureditev prostorov v stavbi.

Prostori ***Turističnega informacijskega centra Bovec*** in ***Lokalne turistične organizacije Bovec***, pa tudi pisarna ***Posoškega razvojnega centra*** bodo začasno na Trgu golobarskih žrtev 2. Ko bodo zaključena dela na Stergulčevi hiši, kar naj bi se zgodilo do prihodnje poletne turistične sezone, pa se bodo turistične vsebine preselile v ta objekt.

Špela Kranjc

Na planino Krnica odslej po novi turistični gozdni cesti

Občina Bovec je 30. septembra od izvajalca del ***Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin*** tudi uradno prevzela nov odsek turistične gozdne ceste Krnica. 1,8 km dolg cestni odsek je občina uredila s pomočjo sredstev iz izvedbenih programov razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leti 2007 in 2008, in sicer v sklopu Ukrepa I: vzpostavljanje razvojne infrastrukture. Celotna vrednost projekta je skoraj 220.000 evrov – od tega je slabih 148.000 evrov sofinancirala država, razliko v višini 72.000 evrov pa je zagotovila Občina Bovec.

Cestni odsek je pomembna pridobitev s kmetijskega in turističnega, pa tudi z gozdarskega vidika. Omenjena cesta bo zagotovo pozitivno vplivala na ohranjanje planinske paše na območju planine Krnica, omogočala razvoj novih prog na kaninskem smučišču ter razvoj drugih športnih aktivnosti (gorsko kolesarjenje, turna smuka, pohodništvo), lažje bo tudi spravilo lesa. Sicer pa ideja o njeni ureditvi sega v 70. leta, v čas izgradnje kaninskih žičnic.

Gre za nadaljevanje cestne povezave do planine Krnica. Izdelana je po standardih za gozdne ceste, ker pa je cesta tudi turističnega značaja, so na dveh odsekih uredili razgledne točke s klopmi. Investitor je k sodelovanju pri odločanju o poteku trase povabil tudi bodoče uporabnike – ***Pašno skupnost Krnica***, upravljalce žičniških prog in gozdarje. V osnutku so predvideli tri možnosti, nazadnje pa izbrali optimalno – tisto, ki v najboljši meri zadostuje predpisom za gozdne ceste in vidiku ohranjanja narave, pri čemer so sodelovali z ***Zavodom za varstvo naravne dediščine***. Bovški župan **Danijel Krivec** je poudaril pomembnost ceste za oživitev planine in velik turistični potencial, ki ga prinaša. Obenem je še dodal, da je že čas za nov velik projekt – izgradnjo sistema daljinskega ogrevanja na biomaso za javne objekte v Bovcu. *"Nekaj bo k lažjemu pridobivanju biomase gotovo prispevala tudi nova cesta,"* je prepričan Krivec.

NAJVEČJI POSEG *pri urejanju ceste je bila izgradnja dveh serpentin.*

Besedilo in foto: Peter Domevšček

Utrinki

smo v tri skupine po deset gasilcev z različnimi specialnostmi – tehnični reševalec, reševalec za nevarne snovi, strojnik šofer, IDA. V teh mesecih nam je uspelo usposobiti tudi skupino gasilcev za reševanje na vodi, saj je na našem področju zelo razvit vodni turizem s kajakom, raftingom, soteskanjem itd.

PGD Bovec opravi letno prek 80 intervencij, zadnja leta pa se to število še povečuje. Vso opremo je društvo nabavilo samo, ob strani pa nam stoji ***Občina Bovec***, ki nas pri našem delu zelo podpira. Bovški gasilci nismo le gasilci v klasičnem pomenu, ampak smo tudi gasilci reševalci.

Miro Bozja, PGD Bovec

Utrinki

40 LET TERITORIALNE OBRAMBE V ZGORNJEM POSOČJU

Posočje – Ob letošnjem praznovanju osamosvojitve Slovenije so člani ***Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo*** (OZVVS) ***Gornje Posočje*** sklenili počastiti 40. obletnico ustanovitve ***Teritorialne obrambe*** (TO) v Posočju in z izdajo zbornika seznaniti javnost z dogodki, ki so pripeljali Slovenijo na samostojno pot.

Veterani in številni gostje so zato 1. oktobra do zadnjega kotička napolnili avlo tolminske knjižnice. V uvodnem delu prireditve ob tem jubileju je vsak član združenja prejel en izvod zbornika s simboličnim naslovom *Trdna mreža – Osamosvajanje Slovenije v Zgornjem Posočju*. Sledila je predstavitev te publikacije, o kateri sicer podrobneje pišemo v rubriki *EPIjeva knjižna polica*. Predsednik združenja in vodja šestčlanskega uredniškega odbora mag. **Roman Medved** se je v uvodu zahvalil vsem, ki so pri zbiranju in pripravi gradiva sodelovali s članki, z dokumenti, govorjeno besedo in s požrtvovalnim delom.

V drugem delu programa, ki ga je spretno vodila Špela Mrak in ga je z zvoki harmonike popestril Dejan Vidovič, sta sledila predstavitev in odprtje razstave ob 40-letnici ustanovitve TO na območju današnjih občin ▶

Občina Kobarid

Podelili so pet občinskih nagrad za leto 2008

Ob letošnjem občinskem prazniku so na slavnostni seji ***Občinskega sveta Občine Kobarid*** 17. oktobra podelili tudi občinske nagrade za leto 2008, in sicer eno plaketo, tri priznanja in eno zahvalo.

Plaketo Občine Kobarid je tokrat prejela ***Ustanova Fundacija "Poti miru v Posočju"***, in sicer za uspešno in predano delo na področju turistične prepoznavnosti doline Soče in vključevanja v širše družbene dejavnosti. Fundacija, ki ima sedež v obnovljeni Bizjakovi hiši v Kobaridu, kjer so uredili študijski center, zgodovinsko knjižnico, galerijske prostore in turistični informativni center, je namreč do danes uresničila vse zastavljene cilje. Svojo dejavnost so še nadgradili z idejami, ki dolino Soče in Kobariško vedno znova dvigujejo iz povprečja. Mlada in strokovno usposobljena ekipa je v zadnjih letih organizirala številne simpozije in konference, izdali so veliko promocijskih publikacij, prek tečajev pa so usposobili skoraj 70 turističnih vodnikov po Posočju. Izdali so tudi tri knjige, ki seznanjajo s polpreteklo zgodovino ter vsebujejo popis padlih in pokopanih na vojaških pokopališčih v Posočju in drugje. Poleg tega so uredili tudi 109 km dolgo Pot miru, muzeje na prostem, uspešno so sodelovali pri najrazličnejših projektih s slovensko skupnostjo v Benečiji in organizirali številne dogodke. Letos so bili pri svojem delu še posebej uspešni, saj so v sodelovanju z ***Lokalno turistično organizacijo Bovec*** dolino Soče s projektom *Zgodbe Soče* prijavili na razpis za izbor evropske destinacije odličnosti v Sloveniji, za kar je bila dolina Soče med 16 prijavljenimi destinacijami tudi izbrana. *"Njihova prizadevanja presegajo ustaljene okvire, saj s strokovnim in kakovostnim delom vedno znova potrjujejo to dejstvo,"* so svojo odločitev za podelitev plakete obrazložili na kobariški občini.

OBČINSKE NAGRADE ZA LETO 2008 SO PREJELI: *plaketo Fundacija "Poti miru v Posočju" (na fotografiji stojijo od leve proti desni* **Erika Kapitan**, **Tadej Koren** *in* **Maša Klavora**), *priznanja pa (sedijo od leve proti desni)* **Anka Miklavič Lipušček**, **Jožica Terlikar** *in* **Borut Jakič**, *ki se podelitve ni mogel udeležiti, zato je nagrado v njegovem imenu prevzela hči* **Jaša Jakič**. ***Foto: Špela Kranjc***

Za dolgoletno in uspešno delo na področju razvoja slovenske kulinarike doma in v širšem evropskem prostoru je priznanje Občine Kobarid prejel **Borut Jakič**, ki je zaposlen v Novi Gorici kot vodja kuhinje v HIT-ovi ***Perli***. Kot član slovenske kuhar-

Utrinki

Tolmin, Kobarid in Bovec. Avtor razstave je **Vito Berginc**, zadnji poveljnik občinskega štaba TO Tolmin pred preimenovanjem v Slovensko vojsko (SV). Slavnostni govornik je bil brigadir SV **Bogdan Beltram**, ki je navzoče spomnil na potek izgradnje slovenske TO in organizacijo občinskih štabov enot na Primorskem. Mlajši veterani so prisluhnili in se morda šele ob tem pričevanju zavedli, da se je pot osamosvajanja pričela že daleč pred odločilnimi dogodki leta 1991. Morda se je marsikdo šele ob Beltramovih besedah in pogledih na stare fotografije ovedel, da se je boril v enotah TO, katerih organizacija je imela trdne korenine in sposobnosti spremeniti smer delovanja z vzhoda ali zahoda proti jugu.

Množico članov posoškega združenja, vodilne predstavnike in člane sosednjih veteranskih združenj, cla-

OB 40. OBLETNICI USTANOVITVE TERITORIALNE OBRAMBE V POSOČJU *je bila v tolminski knjižnici na ogled razstava na to temo, izšel pa je tudi obsežen zbornik o slovenskem osamosvajanju na tem območju.*

ske reprezentance je pripomogel, da smo v svetu in Evropi cenjen in kulinarično priznan narod, saj so člani omenjene reprezentance na največjih tekmovanjih osvojili zlate, srebrne in bronaste medalje. Prav tako je Jakič na državnem tekmovanju gostincev prejel trak kakovosti z diamantno značko, najvišje državno strokovno priznanje. *"Jakič svojo ljubezen do domačega kraja združuje s svojim poklicem, ki mu je bil očitno položen v zibelko. Kulinarično izročilo naših krajev s svojo izvirnostjo umetelno umešča v pripravo jedi ter tudi tako postavlja nove in višje kriterije domači kuhinji,"* so še poudarili v obrazložitvi.

Komisija za podeljevanje nagrad in priznanj Občine Kobarid pa je letos obravnavala tudi vlogo, ki so jo predložili delavci ***Mlekarne Planika d.o.o. Kobarid*** za svojo direktorico **Anko Miklavič Lipušček**. Ta je občinsko priznanje tudi prejela, in sicer za uspešno in predano delo na področju gospodarstva. To pomeni, da širša skupnost ceni in upošteva njena prizadevanja za ohranitev delovnih mest in nadgradnjo proizvodnega programa v Planiki, spoštujejo pa jo tudi delavci, ki pravijo, da se trudi in zna vzpostaviti pristne odnose med vodstvom in zaposlenimi. Anka Miklavič Lipušček se zaveda pomena in možnosti, ki jih ponuja kmetijska panoga, njena trdna volja in odločnost, da so problemi samo izziv, pa sta osnovna motivacijska elementa. S svojo dobro voljo in zanimanjem za potrebe delavca je dosegla, da se zaposleni počutijo del kolektiva, ki mu pripadajo, ter posledično prispevajo delovni skupnosti več in tako dosegajo boljše rezultate.

Priznanje Občine Kobarid za dolgoletno in predano delo na področju vzgoje in izobraževanja ter vključevanja v delo širše družbene skupnosti je prejela **Jožica Terlikar**. Po poklicu specialna pedagoginja je v vsakem trenutku pripravljena pomagati tako otrokom, ki potrebujejo poseben pristop, kot tudi starejšim in osamljenim, ki jo cenijo in spoštujejo, saj jim vedno zna prisluhniti. Sodeluje tudi pri skoraj vseh projektih, ki jih načrtujejo v ***Krajevni skupnosti Borjana - Podbela***. Pri številnih prizadevanjih za večjo kakovost življenja na našem področju je prisotna tudi Terlikarjeva, saj jo srečamo povsod, kjer je potrebna pomoč – pri ***Rdečem križu*** in ***Karitasu***, pri organizaciji kulturnih dogodkov, sodeluje pa tudi pri najrazličnejših akcijah, ki se odvijajo na širšem območju Breginjskega kota.

Poleg vseh omenjenih nagrajencev je od kobariškega župana **Roberta Kavčiča** zahvalo prejel tudi **Matija Uršič**, ki se je posebej izkazal z doseženim učnim uspehom na ***Gimnaziji Tolmin***, kjer je šolanje zaključil kot zlati maturant.

Po obrazložitvah povzela: Mariša Bizjak

Oktober – praznik Občine Kobarid

Mesec oktober je v občini Kobarid že od nekdaj prazničen. Leta 1844 se je namreč 15. oktobra na Vrsnem rodil znameniti pesnik in duhovnik **Simon Gregorčič**, česar se njegovi

rojaki ponosno spominjajo še danes. Oktober je bil zato tudi letos poln številnih prireditev in drugih dogodkov z vrhuncem, slavnostno sejo ***Občinskega sveta Občine Kobarid***, na kateri so podelili občinske nagrade za tekoče leto. In tako, kot je v navadi v uredništvu našega glasila, smo nekaj vprašanj postavili tudi kobariškemu županu **Robertu Kavčiču**.

Kaj se trenutno dogaja na kobariški občinski upravi oz. v njenih oddelkih?

Občinska uprava se je zaradi sanacije svojega objekta na osrednjem trgu poleti začasno preselila na nekdanjo policijsko postajo. Zaradi razpisov, na katere se prijavljamo in tako v veliki večini tudi uspemo pridobiti znaten del sredstev, in zaradi nujnih del, ki potekajo na različnih lokacijah, je večina zaposlenih na občinski upravi svoje dopuste letos prilagajala potrebam občine. Tudi selitev smo zato izvedli v času dopustov, da je delo potekalo čim bolj nemoteno. Fasada občinske stavbe bo končana do konca oktobra, notranjost pa bomo prilagodili tako, da bo bolj prijazna do občank in občanov, saj bomo strokovne delavce razporedili bolj pregledno, kot so bili do sedaj. Dela bodo predvidoma končana prihodnje leto, ko da bomo znova izkoristili čas letnih dopustov in se vrnili v objekt na kobariškem trgu.

Kateri so ključni projekti, ki se jih najbolj veselite?

Kar nekaj projektov se bo nadaljevalo tudi v prihodnjem letu, predvsem ureditev cestne in komunalne infrastrukture, preplastitve in zaključna dela na športnih površinah. Kar nekaj pomembnih korakov smo že naredili v sodelovanju z ***Lokalno turistično organizacijo Sotočje***, ***Občino Tolmin*** in ***Občino Bovec*** tam, kjer imamo skupne interese in možnost, da delujemo vsak posebej s svojimi posebnostmi in skupaj s strategijo turizma, ki bi povezovala zgornjesoško dolino v skupni turistični ponud-

Utrinki

ne ***Združenja Sever***, ustanovitelje nekdanjih enot TO na Primorskem in poveljniških enot na Tolminskem ter kopico drugih uglednih gostov je nagovoril predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo **Janez Pajer**. Zahvalil se je veteranom Posočja za njihov prispevek in jim čestital ob izdaji zbornika, posebej pa je izpostavil prispevek Vita Berginca k predstavitvi nastanka in dela enot TO za celotno obdobje, dokler TO ni prešla v SV. Zbrane je nagovoril tudi nekdanji komandant TO na Primorskem **Josip Ljubič**.

Za postavitev razstave je Berginc zbral mnogo fotografskega in pisnega gradiva ter vse skupaj sistematično uredil, da si obiskovalec lahko ustvaril podobo o delu in aktivnostih TO v naših krajih. Fotografije, ki so nastale na vajah, snegu in podeželju ter ob druženju in počitku v kozolcih in na senikih, gledalca razveselijo ali pa tudi razžalostijo – na primer ob pogledu na že preminulega pripadnika TO. Razstavo popestrijo postavljene uniforme teritorialcev in kopica drugih predmetov, ki so jih uporabljali na vežbah in v bojnem udejstvovanju leta 1991.

Besedilo in foto: Pavel Četrtič

35. OBLETNICO DELOVANJA KLUBA SO POSPREMILI S SKUPŠČINO ZVEZE

Kneža – ***Klub zdravljenih alkoholikov*** (KZA) ***Tolmin*** je 13. septembra praznoval 35. obletnico svojega delovanja, ob isti priložnosti pa smo izvedli še 1. redno letno skupščino ***Zveze klubov zdravljenih alkoholikov Severne Primorske***, ki je tudi edina taka zveza v Sloveniji. Vanjo so včlanjeni vsi delujoči klubi, s čimer se nam je uresničila želja pokrivati celotno območje (Tolmin s sedežem zveze, Nova Gorica, Ajdovščina - Vipava, Idrija, Cerkno in Pluton Ajdovščina).

Tolminski klub šteje 46 članov, ima dve skupini v Tolminu in eno v Kobaridu. Srečujemo se enkrat tedensko ob četrtkih v prostorih ***Zdravstvenega doma Tolmin*** oziroma v ***Kulturnem domu Kobarid***, vsak prvi četrtek v mesecu pa se ob 18. uri v Tolminu srečajo vse tri skupine in se pomenijo o svojih problemih. To je tudi dan za predavanja na različne teme (zdravje, družina), večkrat nam predavajo zunanji gostje, na predavanja pa so vabljeni tudi tisti, ki niso člani kluba. Prirejamo piknike, izlete, se udeležujemo skupščin drugih klubov doma in v tujini ter se posvečamo še mnogim drugim dejavnostim.

Na slavnostni seji na Kneži je ob kulturnem programu – plesu folklorne skupine s Šentviške planote in mladih harmonikarjev iz Poljubinja – s predstavitvijo delovanja kluba v vseh 35 letih skupščino odprl predsednik kluba **Miro Lapanja**, podelili smo tudi priznanja. Najstarejšim je za 35 let abstinence priznanja podelil **Renato Bernardinis**, sekretar Zveze klubov zdravljenih alkoholikov Italije in naš garant v tujini.

Lani oktobra smo kot zveza v Vidmu pristopili k ***Svetovnemu združenju klubov zdravljenih alkoholikov WACAT***, ki je bilo tudi ustanovljeno lani in povezuje klube iz 19 držav sveta. Prvega kongresa sva se udeležila predsednik severnoprimorskega združenja **Aleksander Može**, ki je tudi podpisal pristop k svetovnemu združenju, in tajnica tega združenja **Nada Kenda**. Na povabilo ▶

bi. Letos smo pripravili projekt prometne in turistične signalizacije, ki ga bomo glede na proračunska sredstva dopolnjevali tako, da bo do leta 2011 v celoti realiziran. Obetamo si tudi dobro zasedenost obrtne cone v Kobaridu, saj je zanimanje naših podjetnikov kar veliko. Smo v fazi pridobivanja uporabnega dovoljenja, potem pa bo stekla prodaja po ceni, ki je že vsa leta ista in tako dovolj ugodna za vse zainteresirane podjetnike, ki nameravajo svoje delo začeti ali nadaljevati v obrtni coni. Kobariška obvoznica nam sedaj omogoča, da lažje pričnemo s sanacijo Gregorčičeve ulice, ki kar kliče po prenovi, in upamo, da bomo na razpisu uspešni. Za kulturnim domom bomo pričeli z gradnjo stanovanjskega bloka, kjer se nam obetajo stanovanja z neprofitno najemnino za mlade družine in družine, ki imajo neurejene stanovanjske razmere. Anketa, ki smo jo izvedli na območju občine Kobarid, je pokazala velike potrebe po stanovanjih, zato bomo poskušali s to gradnjo omiliti tiste najhujše stiske naših občank in občanov. Eden večjih finančnih zalogajev so čistilne naprave, saj jih v naši občini potrebujemo še 20. Prva je namenjena za Breginj in Podbelo, ostale pa bomo zgradili do leta 2020. Kljub državnim in evropskim sredstvom moramo tudi občine zagotoviti do 40 % lastne udeležbe, kar pomeni za naš proračun veliko obremenitev.

Dela in idej je veliko, denarja pa vedno manjka, zato moramo upoštevati prioritete in nujnost posameznih projektov za širšo skupnost. Glede na projekte, ki so v delu, in vse tiste, ki še prihajajo, pridobiva naša občina precej dodane vrednosti na vseh področjih dela in življenja. Tudi samoiniciativnost posameznikov in želja po boljšem življenju nam vedno znova postrežeta s pridobitvami, ki so dobre tako za posameznika kot tudi za občino v celoti.

Središče Kobarida oziroma stavba zdravstvenega doma z bližnjim dializnim centrom je zadnja leta bolj kot ne gradbišče. Kdaj lahko pričakujemo zaključek del?

Gradbena dela, ki so bila v naši domeni, so zaključena. Smo v fazi pridobivanja uporabnega dovoljenja, po zagotovilih vodstva ***Zdravstvenega doma Tolmin*** pa je že naročena tudi notranja oprema. Če bo vse steklo po načrtih, bodo naši občani in občanke za novoletno darilo dobili sodoben zdravstveni dom v Kobaridu. Prav kmalu bodo končana tudi dela na objektu dializnega centra, potem pa nas čaka še ureditev večnamenskega atrija pred temi stavbami, kjer bo nastal prostor, ki bo omogočal najrazličnejše aktivnosti, prireditve, druženja, tržnico ali pa le prijeten postanek mimoidočih. Tako bomo zaokrožili podobo našega trga, ki bo s tem še pridobil na svoji vrednosti.

Kaj obeta stavba, ki raste na mestu nekdanjega bencinskega servisa?

Tudi ta objekt bo del prijazne podobe kobariškega trga, saj bo vseboval več kot deset stanovanj, ki jih marsikdo željno pričakuje. Sodobna stavba bo v pritličju gostila pošto in druge uslužnostne dejavnosti, s čimer bo investitor poskrbel, da bo vstop v Kobarid tudi z zahodne strani prijazen očem in uporabniku.

Kdaj bo zaživela t. i. Zelena hiša na trgu?

Objekt, ki smo ga poimenovali po projektu *Zelena hiša* in stoji na zelo lepi lokaciji sredi kobariškega trga, naj bi vseboval široko zastavljeno akcijo, prijazno človeku in okolju. V pritličju je pripravljen projekt za turistični informativni center in center dejavnosti ***Triglavskega narodnega parka***, ki se bosta sem lahko kmalu preselila z dosedanjih lokacij. Zgornje nadstropje pa je druga faza projekta, kjer bo svoje aktivnosti nadgrajeval projekt *Natura 2000* z biotopsko raznolikostjo našega okolja. Načrtujemo tudi prostor, ki bo primeren za galerijsko dejavnost in bo tako tematsko zaokrožil zeleni projekt.

Kakšne so vaše želje občanskam in občanom ob letošnjem občinskem prazniku?

Življenje drvi mimo nas tako, da se včasih sploh ne zavedamo, da leta minevajo z bliskovito naglico. Marsikaj, kar v življenju načrtujemo, se lahko hipoma podre in treba je najti veliko moči, da začnemo znova. Zato želim vsem občankam in občanom veliko dobre volje in miru, saj bomo prav s tema vrlinama lažje vzpostavljali iskrene odnose, ki so temelj dobrega počutja posameznika in vseh tistih, ki se dotaknejo našega življenja. Ob prazniku Občine Kobarid se iskreno zahvaljujem delavcem in podjetnikom ter poslovnim partnerjem, vsem zaposlenim v zavodih, mladim in starejšim, ki prispevajo svoj delež za dobrobit naše skupnosti. Hvala vsem krajevnim skupnostim in društvom, ki bogatijo naš vsakdan s svojo ustvarjalnostjo. Iskrena zahvala tudi sodelavcem iz uprave in svetnikom Občine Kobarid, saj smo s skupnimi močmi dosegli zastavljene cilje. Še posebej pa bi rad čestital letošnjim občinskim nagrajenkam in nagrajencem.

Pogovor pripravili: Nada Pajntar in **Špela Kranjc**

Utrinki

Evropske alkohološke šole se je Može letos spomladi udeležil seminarja in tečaja za pomočnika učitelja – terapevta v Hamburgu ter kasneje kot sovoditelj delovne skupine mednarodne poletne šole alkohologije v Lignanu. Na njej je sodelovala tudi terapevtka KZA Tolmin **Andreja Leban** in bila ocenjena kot najboljša tečajnica. Mednarodnih sestankov in skupščin se udeležujem in skrbim za stike s tujino tajnica Zveze KZA Severne Primorske in KZA Tolmin Nada Kenda, iz česar je septembra v italijanskem Coneglianu prišlo tudi do pobratenja z zvezo ***Sinistra Piave***.

Nada Kenda

NA SLOVESNOSTI OB 35. OBLETNICI DELOVANJA *Kluba zdravljenih alkoholikov Tolmin so podelili tudi priznanja za abstinenco.* ***Foto: arhiv kluba***

PGD PONIKVE - PLANOTA JE SLAVILO 60. OBLETNICO DELOVANJA

Ponikve – ***Prostovoljno gasilsko društvo*** (PGD) ***Ponikve - Planota*** letos beleži 60 let svojega delovanja in ob tej priložnosti je izšla tudi z dokumentarnimi fotografijami bogato opremljena publikacija, ki sem jo napisal in uredil častni poveljnik Gasilske zveze (GZ) Tolmin **Viktor Kavčič**. Zgodovino društva, njegovo opremljenost in nadaljnji razvoj pa so predstavili tudi na osrednjem praznovanju jubileja 27. septembra pred obnovljenim in praznično okrašenim gasilskim domom na Ponikvah.

Predsednik društva **Borut Lapanja** je uvodoma prisrčno pozdravil tolminskega župana, poveljnika civilne zaščite regije, predstavnika ***GZ Slovenije***, predstavnike ***GZ Tolmin***, domačega duhovnika, predstavnika ***PGD Kobarid***, delegate vseh PGD iz občine Tolmin, člane, članice,

Občina Tolmin

Zbirni center Volče že novembra

Volče – V pregled realizacije oziroma stanja projektov iz proračuna ***Občine Tolmin*** za leto 2008 so pod varovanje okolja in naravne dediščine umestili tudi ureditev Zbirnega centra Volče. Z investicijo so začeli konec lanskega leta, objekt pa je sedaj dokončan ter pripravljen na tehnični prevzem in obratovanje. S pričetkom njegovega obratovanja se bo začasni zbirni center s Štrklepc preselil v Volče, deponijo gradbenega materiala na Štrklepcih pa bodo postopoma zaprli.

Investicija v zbirni center, ki obsega 4.000 kvadratnih metrov, je vredna 694.000 evrov, denar pa so zagotovile bovška, kobariška in tolminska občina iz proračuna in takse za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov. Kot pojasnjuje tolminski župan **Uroš Brežan**, je zbirni center zgrajen v skladu z zahtevami *Odredbe o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki*, ki jo je ***Ministrstvo za okolje in prostor*** sprejelo leta 2001.

ZBIRNI CENTER ZA LOČENE FRAKCIJE V VOLČAH *naj bi začel delovati še pred koncem letošnjega leta. Če bo država deponiji za komunalne odpadke v Volčah podaljševala dovoljenje za obratovanje, jo bomo lahko koristili še vsaj pet let.* ***Foto: Špela Kranjc***

Brežan še zagotavlja, da je na deponiji komunalnih odpadkov v Volčah *"dovolj prostora še za najmanj pet let odlaganja, če se bo povečal obseg ločenega zbiranja, pa še za kakšno leto več"*. ***Agencija Republike Slovenije za okolje*** je okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje deponije podaljšala do 15. julija prihodnje leto. Od 1. januarja do tega datuma tako lahko ***Komunala Tolmin*** nanjo odložim 4.600 ton odpadkov, od tega največ 1.059 ton biorazgradljivih sestavin odpadkov. Gradbenih odpadkov bo lahko 750 ton in azbestnocementnih odpadkov 180 ton. Odlagališče v Volčah bo obratovalo najdlje do ureditve regijskega centra za ravnanje z odpadki, ki ga bodo predvidoma zgradili na Stari gori pri Novi Gorici. Zbirni center v Volčah tako ne bo služil le kot zbirni center, ampak v skladu z regijskim konceptom o ravnanju z odpadki tudi kot prekladalna postaja za prekladanje odpadkov iz smetarskih vozil v večja vozila, s katerimi bodo te odpadke odvažali v Staro goro. Na ta način bo tolminska komunala manjšala stroške prevoza, ki bi bili sicer zaradi oddaljenosti bodočega regijskega centra kar nekajkrat višji.

V projektu regijskega sistema gospodarjenja z odpadki poleg občin

Utrinki

mladino in še posebej prisotne ustanovne člane PGD Ponikve - Planota ter vse ostale udeležence prireditve. Sledila je predaja raporta in prošnja za pričetek parade, za kar je poskrbel poveljnik **Dejan Murovec**. Po odobritvi je zaigral ***Pihalni orkester Tolmin***, po taktih katerega je potekala parada, v kateri so sodelovali praporščaki s praporji, mladina ter članice in člani iz praznujočega društva.

Drugi del parade je predstavljala gasilska tehnika. Posebne pozornosti gledalcev je bila deležna 117 let stara prevozna ročna brizgalna, nekoč last ***PGD Tolmin***, ki sta jo vlekla dva lepa Poljakova konja s Pečin, in 40 let staro gasilsko orodno vozilo Zastava 620, ki je bilo pred 34 leti prerazporejeno iz ***PGD Bovec*** v PGD Ponikve - Planota. Sledila so gasilska vozila, ki jih danes uporabljajo društva iz GZ Tolmin. Pri vseh je bil opazen napredek v zadnjih desetletjih. PGD Ponikve - Planota se je predstavilo s sodobnim terenskim vozilom za gašenje požarov v naravi in avto cisterno.

Svečani del se je pričel z gasilsko himno, nadaljeval z govori, predstavitvijo zgodovinskega razvoja društva ter podelitvijo društvenih priznanj in odlikovanj GZ Slovenije. Dogajanje sta s kulturnim programom popestrila ***Moški nonet Planota*** in ***Folklorno društvo Ivan Laharnar - Planota***. Zaključek praznovanja se je končal tako, kot se za gasilce spodobi – z gasilsko veselico, na kateri je zaigral ansambel ***Mladi Dolenjci***. Praznovanje je pokazalo, da gasilci na Planoti izvajajo vse tiste reševalne in gasilske naloge, ki jih prebivalstvo potrebuje, zato jih to podpira pri njihovem razvoju.

ČLANI PGD PONIKVE - PLANOTA *so 60-letnico delovanja svojega društva obeležili z osrednjo slovesnostjo na Ponikvah, ob tem jubileju pa je izšla tudi publikacija.* ***Foto: Karla Kofol***

Viktor Kavčič, častni poveljnik GZ Tolmin

PREVZELI IN BLAGOSLOVILI SO GASILSKO VOZILO

Dolenja Trebuša – Člani ***Prostovoljnega gasilskega društva*** (PGD) ***Dolenja Trebuša*** smo posodobili opremo društva in prevzeli v uporabo novo, sodobno gasilsko vozilo Renault Midlum GVV-2.

Prevzem vozila smo ob prisotnosti večine vaščanov, članov sosednjih društev, predstavnikov ***Gasilske zveze Tolmin***, ***Občine Tolmin*** ter drugih gostov, sponzorjev in donatorjev pripravili 20. septembra. Vozilo, ki je ustrezno opremljeno s sodobno gasilsko tehnično opremo in ▶

Tolmin, Kobarid in Bovec sodelujejo še Ajdovščina, Vipava, Idrija, Cerkno, Nova Gorica, Miren - Kostanjevica, Šempeter - Vrtojba, Kanal in Brda. Vse naštete občine, ki so aprila leta 2000 podpisale pismo o nameri za vzpostavitev medobčinskega sistema ravnanja z odpadki, morajo prav zato urediti ločeno zbiranje odpadkov in zbirni center. Občine bodo stroške plačevale glede na število prebivalcev, količino odloženih odpadkov in glede na dosedanja vlaganja v regijski sistem, ki naj bi deloval vsaj naslednjih 30 let.

Mariša Bizjak

Letos 37 projektov na občinskih cestah

Občina Tolmin je v letošnji proračun uvrstila 37 projektov, povezanih s cestnim prometom in infrastrukturo. Mednje spadajo tudi obnova in modernizacija lokalne ceste Tolmin–Čadrg, ceste Most na Soči–Kanalski Lom–Kal nad Kanalom in ceste Tolmin–Kamno–Kobarid. Zadnji dve sodita v regijski projekt *Ceste povodja reke Soče*, pri katerem gre za izboljšanje občinskega cestnega omrežja na območju severozahodnega dela Severne Primorske.

Občina Tolmin je konec aprila letos na ***Portalu javnih naročil***, s katerim upravlja ***Uradni list RS***, objavila javno naročilo za obnovo in modernizacijo lokalne ceste Tolmin–Čadrg. 13. junija so podpisali pogodbo z izvajalcem ***Ginex international d.o.o.*** v višini dobrega pol milijona evrov. Nadzor nad gradnjo je izvajal **Danilo Kozorog** iz podjetja Kozorog biro. Investicija se sicer sofinancira v skladu z določili *Zakona o financiranju občin*, ki pravi, da se *"v državnem proračunu zagotavljajo dodatna sredstva za sofinanciranje investicij v lokalno javno infrastrukturo in investicij posebnega pomena za zadovoljevanje skupnih potreb in interesov prebivalcev občine, ki so uvrščene v načrte razvojnih programov občinskih proračunov"*. Sofinanciranje ***Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko*** (SVLR) je tako znašalo skoraj 433.000 evrov, skupna vrednost gradbenih del 503.000 evrov, skupna vrednost nadzora pa 8.000 evrov. Na omenjeni lokaciji so izvedli asfaltiranje odseka Zatolmin–Korita v dolžini 186 metrov ter asfaltiranje in širitev ceste Korita–Čadrg v skupni dolžini 2.335 metrov. Na nevarnih odsekih so postavili tudi zaščitno ograjo, asfaltirali priključek Zadlaz - Čadrg v dolžini 500 metrov in izdelali propust. Z deli so zaključili v prvi polovici oktobra, cesto pa so namenu predali 17. oktobra.

EDEN NAJVEČJIH PROJEKTOV OBČINE TOLMIN *na področju cestne infrastrukture je bila obnova in modernizacija ceste v Čadrg, ki so jo namenu predali 17. oktobra. Županu* **Urošu Brežanu** *sta pri tem pomagala članica Sveta KS Tolmin* **Marija Bončina** *iz Čadrga in 91-letni* **Franc Rutar** *iz Zadlaz - Čadrga.* ***Foto: Špela Kranjc***

Javno naročilo za obnovo cestnega odcepa Most na Soči–odcep Široko je Občina Tolmin objavila že junija lani, pogodbo z izvajalcem projekta, podjetjem ***CPG Nova Gorica***, pa so podpisali dva meseca kasneje. Do maja letos, ko so z investicijo, vredno dobrih 870.00 evrov, zaključili, so preplastili pol kilometra dotrajanega asfalta na omenjeni relaciji, sanirali kamnite zidove, obnovili kamnite podporne zložbe in izvedli odvodnjavanje na celotnem odseku ceste. Tudi za obnovo tega odseka so od SVLR prejeli nekaj več kot 600.000 evrov.

Že lani novembra pa se je tolminska občina za obnovo ceste Tolmin–Kamno–Kobarid prijavila tudi na razpis za prednostno usmeritev *Regionalni razvojni programi za obdobje 2007–2013*, ki ga financirata SVLR in Evropska unija, in konec januarja letos prejela odobritev. Junija so pridobili še naravovarstveno soglasje zaradi posega v območja *Natura 2000* v Sloveniji, ki jih je slovenska vlada določila aprila 2004. Na lokaciji Tolmin–Volarje so uredili podporne in oporne zidove, krone in asfalt. Skupna vrednost investicije, ki jo izvajata družbi CPG Nova Gorica in ***SGP Zigrad***, znaša le nekaj manj kot milijon evrov. Do zdaj so za gradnjo in nadzor, ki ga izvaja podjetje ***Projekt*** iz Nove Gorice, porabili skoraj 390.000 evrov, zato so 26. septembra na SVLR poslali zahtevek za sofinanciranje v višini dobrih 217.000 evrov.

Mariša Bizjak

Utrinki

opremo za gasilce, je blagoslovil domači župnik **Simon Vendramin**, ključe pa nam je predal tolminski župan **Uroš Brežan**.

Nabava vozila je za vsako društvo velik finančni zalogaj in plod skupnega dela. Veliko so ga opravili nekdanji predsednik PGD Dolenja Trebuša **Bogomir Kofol** in člani upravnega odbora društva. Pri denarju so na pomoč priskočili ***Občina Tolmin***, ***Uprava RS za zaščito in reševanje*** prek javnega razpisa, krajani krajevne skupnosti Dolenja Trebuša - Stopnik, ***Krajevna skupnost Gorenja Trebuša***, pa tudi mnogi donatorji in sponzorji. Za zaključek pa še obljuba: Naj bo dan ali noč, ob nesrečah gasilci hitimo na pomoč!

Matjaž Rejc, PGD Dolenja Trebuša

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO DOLENJA TREBUŠA *bo odslej posredovalo z novim gasilskim vozilom.*

KOBARIŠKA ŠOLA JE KULTURNA ŠOLA LETA 2008

Spodnja Slivna – V geometričnem središču Slovenije so 17. septembra na zaključni prireditvi šestim najuspešnejšim šolam v Sloveniji podelili priznanje *Kulturna šola leta 2008*. Zlato medaljo, priznanje, zastavo Kulturne šole leta 2008 in kopijo vaške situle je v imenu učencev, učiteljev in vseh zaposlenih na Osnovni šoli Simona Gregorčiča v Kobaridu prejela ravnateljica **Lenka Raspet**.

Za naziv Kulturna šola leta 2008 je kandidiralo kar 79 šol iz vse Slovenije, od tega je bilo nominiranih 25 šol, naziv Kulturne šola leta 2008 pa je dobilo le šest šol. Srečanje ob podelitvi nazivov je potekalo v zelo prijetnem vzdušju. Po pozdravnih nagovorih so po štirje učenci iz vsake nominirane šole pod vodstvom strokovnjakov ustvarjali v različnih

NEVARNI ODPADKI V GOSPODINJSTVIH, KMETIJSTVU IN VRTIČKARSTVU

Izdal:

Posoški razvojni center
Trg svobode 2
5222 Kobarid

Dodatne informacije:
Komunala Tolmin javno podjetje d.d.
Poljubinj 89h, 5220 Tolmin

Kaj so nevarni odpadki in kako jih prepoznamo?

Nevarni odpadki so odpadki z eno ali več lastnostmi, ki so zdravju in/ali okolju škodljive, zato je treba z njimi ravnati skrajno previdno in upoštevati posebne ukrepe.
Nevarne snovi in njihovo embalažo prepoznamo po enostavnih simbolih na oranžni podlagi, ki označujejo njihove lastnosti. Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Ur. l. RS, št. 21/01) določa obvezno ločeno zbiranje nevarnih odpadkov.

Nevarni odpadki, ki se najpogosteje pojavljajo v gospodinjstvih

V skupini komunalnih odpadkov imamo najpogosteje opravka z naslednjimi nevarnimi odpadki: **čistila**, ki vsebujejo nevarne snovi, **olja** in **maščobe**, **barve**, **lepila**, **smole**, **odpadna zdravila**, **baterije** in **akumulatorji**, **ostanki fitofarmacevtskih sredstev**, **hladilne tekočine**, **živosrebrni termometri**, **škropiva** in **onesnažena embalaža.**

Kako ravnamo z nevarnimi odpadki?

Nevarnih odpadkov ne odlagamo v zabojnik za mešane komunalne odpadke niti jih ne sežigamo ali odlagamo v naravo, ker povzročajo obremenjevanje okolja in škodljive vplive na zdravje.
Upoštevajmo navodila na etiketi, kako ravnati z ostanki nevarnih snovi in njihovo embalažo.
Nevarne odpadke obvezno prepuščamo ločeno v najbližjem **zbirnem centru** ali jih oddamo v času **letne akcije zbiranja nevarnih odpadkov** s pomično zbiralnico.
Prepovedano je mešanje različnih skupin nevarnih odpadkov z drugimi odpadki.

EVROPSKA UNIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Projekt delno financira EU. Dokument v nobenem primeru ne odraža stališča Evropske unije.
Priloga je v sklopu projekta Ravnanje z nevarnimi odpadki na podeželju nastala s finančno pomočjo Občine Tolmin.

Oznake nevarnih snovi in njihove škodljive lastnosti so predstavljene v tabeli.

C jedko	Poškodujejo ali celo uničijo živo tkivo (npr. kožo) in materiale (npr. blago, plastiko ...), s katerimi pridejo v stik. Tako označene kemikalije lahko povzročijo opekline kože. Primeri: amoniak, ocetna kislina, vodikov peroksid (v dezinfekcijskih sredstvih)
E eksplozivno	V določenih razmerah (ob udarcu, trenju, povišani temperaturi) eksplodirajo. Primera: propan, butan
F lahko vnetljivo	Tekočine, ki imajo zelo nizko plamenišče, nižje od 0 °C, in nizko vrelišče, nižje od 35 °C. Lahko so tudi plini, ki zagorijo na zraku v stiku s plamenom že pri sobni temperaturi in običajnem zračnem tlaku. Primera: aceton, etil acetat
F⁺ zelo lahko vnetljivo	Zagorijo že po krajšem stiku z ognjem ali zrakom pri sobni temperaturi in običajnem zračnem tlaku. Primeri: toluen, vinil acetat, etanol
N okolju nevarno	Povzročijo takojšnjo ali pa dolgoročno škodo za vodna telesa, tla in zrak ter organizme, ki živijo v teh okoljih (npr. čebele, ptiči, ribe ...). Primeri: kadmijeve in svinčeve spojine, simazin (v herbicidih), permetrin (v insekticidih)
O oksidativno	Zelo burno reagirajo ob stiku z drugimi, zlasti vnetljivimi materiali, zaradi česar lahko pride do požara. Primera: vodikov peroksid, perklorova kislina
T strupeno	Povzročijo hude okvare zdravja (npr. rak, genetske okvare, oslabitev plodnosti ...) ali celo smrt, če jih zaužijemo, vdihavamo ali če pridejo v stik z našo kožo. Primeri: večina naftnih derivatov, formaldehid, klorpirifos (v insekticidih)
T⁺ zelo strupeno	Že v majhnih količinah povzročajo zelo hude okvare zdravja (npr. rak, dedne genetske okvare, oslabitev plodnosti ...) ali celo smrt, če jih zaužijemo, vdihavamo ali če pridejo v stik z našo kožo. Primeri: brom, živosrebrne organske spojine, bromadiolon (v rodeticidih)
X_i dražilno	Povzročajo draženje kože, oči in dihal, v določenih primerih tudi hude poškodbe oči. Primeri: kolofonija (draži kožo), aceton (draži oči), glifosat (draži oči, v herbicidih)
X_n zdravju škodljivo	Povzročijo takojšnje okvare zdravja pri zaužitju, vdihavanju ali stiku s kožo. Lahko imajo dolgoročne vplive, ki jih ne opazimo takoj. Tudi te kemikalije lahko povzročijo rakava obolenja, dedne genetske okvare ali zmanjšanje plodnosti. Primeri: mineralne volne, bakrov sulfat (v fungicidih)

Vir: www.kemijskovaren.si

Zanimivost

Odmaševalcev za odtoke ni treba kupovati, dela se raje lotite ročno. Prav nič hitreje ne gre s kemijo. Ne sledite slepo reklamam, ki usmerjajo način našega življenja v onesnaževanje okolja in uničevanja našega zdravja. **Postopek:** odviješ odtok pod umivalnikom, razstaviš ga na “prafaktorje”, podrgneš s staro zobno ščetko, splakneš z vodo in sestaviš nazaj. 10 minut dela za odtok. Brez kemije! **Učinek:** V 50 letih ne boste zlili 300 l zelo strupene kemikalije v odtok in s tem onesnažili vode in narave. Tudi privarčevali boste.

Nasvet

Nevarne snovi vedno hranimo v originalni embalaži. V primeru nesreče so podatki na embalaži zelo pomembni za pravilno ukrepanje zdravnika.

Ali so nevarne snovi prisotne tudi v vašem gospodinjstvu?

Z njimi prihajamo v stik pri različnih vsakdanjih opravilih:

- pri uporabi nekaterih kozmetičnih izdelkov (odstranjevalec laka za nohte, lak za lase, dezodorant …),
- pri čiščenju stanovanja, negovanju tekstila in obutve (čistila, detergenti, belila …),
- pri vzdrževanju hiše in stanovanja (barve, laki, razredčila …),
- pri prenavljanju in opremljanju stanovanja (izolacije, novo pohištvo, talne obloge …),
- pri gojenju rastlin (umetna gnojila),
- pri zatiranju žuželk, plevela (insekticidi, herbicidi …).

Kako lahko zmanjšamo količino nevarnih odpadkov v vsakdanjem življenju?

Že pri samem nakupu izdelkov bodimo pozorni na njihovo sestavo.
Izberimo raje takšne izdelke, ki ne vsebujejo nevarnih snovi ali jih vsebujejo manj.
Izdelke kupujmo v količinah, ki jih res potrebujemo.
Ne segajmo vedno po “učinkovitih” čistilnih sredstvih iz TV reklam, uporabimo raje preizkušen recept naših babic.

Zakaj je ločeno zbiranje nevarnih odpadkov tako pomembno?

- Preprečujemo onesnaževanje voda, zraka in tal,
- zmanjšamo škodljive vplive na okolje,
- preprečimo poslabšanje življenjskih pogojev živali in rastlin,
- omogočamo njihovo varno odstranitev ali predelavo,
- zmanjšamo možnost negativnih vplivov na zdravje.

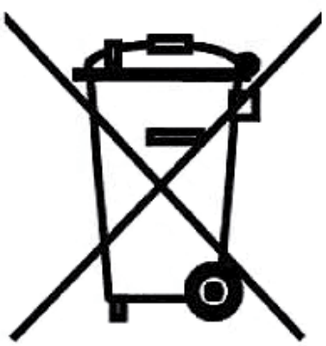

Prečrtan zabojnik označuje ločeno zbiranje električne in elektronske opreme (ki pogosto vsebuje nevarne snovi).

Ali ste vedeli,

- da nekatere odpadne nevarne snovi ponovno uporabijo ali predelajo, ostale na ustrezen in varen način odložijo ali uničijo,
- da lastnik povprečne vrtne trate porabi 2 do 5 kg kemikalij letno,
- že majhna količina nevarnih snovi lahko povzroči onesnaženje več tisoč litrov podtalnice ali površinski vodotok,
- da so sredstva, ki jih uporabljamo pri vrtnarjenju in kmetovanju, včasih bolj škodljiva za nas kot za “sovražnike”, ki jih zatiramo,
- da z nakupom izdelka, ki vsebuje nevarne snovi, prevzamemo odgovornost, da bomo z njim ravnali varno in okolju prijazno,
- da je v letu 2006 v Sloveniji nastalo 90.900 ton nevarnih odpadkov?

Nevarni odpadki v kmetijski dejavnosti ter vrtičkarstvu in kako pravilno ravnati z njimi

V kmetijstvu in vrtičkarstvu se uporabljajo najrazličnejše nevarne snovi za:

- vzgojo in varstvo rastlin (pesticidi, umetna gnojila),
- zdravljenje živali (veterinarska zdravila),
- vzdrževanje traktorjev in ostale strojne opreme (akumulatorji, motorna in zavorna olja, hladilne tekočine …),
- vzdrževanje objektov (barve, laki …),
- čiščenje prostorov in opreme (močna čistila, sredstva za dezinfekcijo …),
- zatiranje škodljivcev (sredstva za deratizacijo).

Neporabljena sredstva in njihova embalaža sodijo med nevarne odpadke.
Temeljito izpraznjeno embalažo nevarnih snovi lahko oddamo skupaj z ostalo embalažo na ekoloških otokih ali v zbirnem centru.
Izjema je le embalaža, ki je vsebovala snovi, označene s T, T+, E, O, ki se ne usmerja v reciklažo, temveč mora biti zbrana z namenom odstranitve, zato jo je dovoljeno oddati samo posebej pooblaščenim prevzemnikom družb tj. v zbirnem centru ali v akciji zbiranja nevarnih odpadkov.
Odpadna embalaža se razvršča med **nevarne** odpadke, če je v njej neporabljena vsebina, ki vsebuje nevarne snovi ali so v njej ostanki teh nevarnih snovi.

Kdaj in kje lahko oddamo nevarne odpadke?

- ✓ **V letni akciji zbiranja nevarnih odpadkov**
- ✓ **V Zbirnem centru Volče**, ki bo kmalu začel obratovati in bo odprt vsak dan, razen ob nedeljah:
  ponedeljek, sreda, petek: 7.00–15.00
  torek, četrtek: 7.00–17.00
  sobota: 9.00–13.00

Prevzem nevarnih gospodinjskih odpadkov je brezplačen.
Do oddaje poskrbite za varno shranjevanje nevarnih snovi in odpadkov.

Drobni nasveti za varstvo okolja in zdravja

- Pri rokovanju z nevarnimi snovmi in njihovo embalažo bodite posebej previdni in dosledno upoštevajte navodila proizvajalca – glejte oznake.
- Pri čiščenju bivalnih prostorov ne posegajte po okolju in zdravju škodljivih čistilnih sredstvih.
- Ostankov čistil, kemikalij, zdravil ipd. ne zlivajte v odtoke.
- Uporabljajte baterije, ki jih je možno ponovno napolniti.
- Nevarne kemikalije shranjujte v originalni embalaži, na varnem mestu, nedosegljive otrokom.
- Namesto da kupujete strupene osvežilce prostorov, raje več zračite.

ZMANJŠAJMO UPORABO NEVARNIH SNOVI – VARUJMO OKOLJE!

Vsebinska in oblikovna zasnova: **Okoljsko raziskovalni zavod**, Spodnje Preloge 55, 3210 Slovenske Konjice, e-pošta: orz@siol.com; www.orz.si

PRENOVLJENA PODRUŽNIČNA ŠOLA VOLČE

Volče – Na ***Podružnični šoli*** (PŠ) ***Antona Majnika Volče*** smo lansko jesen vsi nezadovoljni začeli šolsko leto. Naša dotrajana šola je bila že nevarna zdravju in varnosti naših otrok, vendar kljub temu ni bila na seznamu za obnove. Nezadovoljstvo nas je spodbudilo, da smo se predstavnice sveta staršev **Valentina Fortunat Žganec**, **Sonja Kragelj** in **Nevenka Mermolja** odločile sklicati sestanek. Povabile smo predstavnike ***Občine Tolmin***, ***Krajevne skupnosti Volče***, zaposlene na šoli, njeno vodstvo in starše. Zbrale smo tudi informativne predračune za prepotrebno obnovo.

Sestanek je bil uspešen. Dosegle smo, da je Občina Tolmin prispevala 30.000 evrov za obnovitev sanitarij, šola 6.000 evrov za beljenje učilnic in brušenje parketov ter donatorji za nove garderobne omarice in opremo učilnice petega razreda. Krajevna skupnost Volče je poskrbela za ureditev in ograditev šolske okolice v vrednosti 3.200 evrov, šola pa je prispevala 500 evrov za ograjo.

Po 29 letih je bil letošnji 1. september drugačen in prav poseben za vse, ne samo za prvošolce. Učiteljice, učenci in nenazadnje tudi starši smo si zadovoljno ogledovali našo obnovljeno šolo, prav zaradi otrok pa bomo stremeli še k nadaljnji obnovi. Naši naslednji cilji so zamenjava dotrajanih oken, obnova fasade in popravilo kurilnice, najprej pa želimo opremiti igrišče z igrali, saj imamo zaenkrat le peskovnik.

Šola na vasi ohranja življenje ter povezuje vaščane in otroke, zato se zavzemamo za to, da bi v Volčah tudi ostala. Na šoli se vsaj enkrat letno odvija proslava, na katero so povabljeni vsi vaščani, in ob takih priložnostih sta šolska jedilnica in telovadnica vedno pretesni. Letošnje šolsko leto obiskuje PŠ Volče 32 otrok. Prvič je ta šolski prag prestopilo šest prvošolčkov, naslednjo jesen pa prihaja močna generacija letnika 2003, saj šteje kar 13 otrok. V Volče se ljudje še priseljujejo, veliko starih hiš je obnovljenih, na vasi pa odmeva vesel otroški živžav.

Nevenka Mermolja, predsednica Sveta staršev PŠ Volče

PODRUŽNIČNI ŠOLI VOLČE IN DREŽNICA SODELUJETA

Volče – V lanskem šolskem letu je po naključnem srečanju nastala ideja, da bi podružnični šoli (PŠ) Drežnica in Volče pripravili dejavnosti, ki bi vključevale medsebojne obiske. Prvi smo se ponudili Volčani.

Na ***PŠ Antona Majnika Volče*** je pet razredov in kar šest učiteljic, ki v dopoldanskem in popoldanskem času učimo in vzgajamo 32 učencev iz Volč in okolice. Že nekaj let nam je poleg znanja velik cilj graditi dobre in trdne medsebojne odnose ter spoznavati in vrednotiti kulturno in naravno dediščino našega okolja, tako da ni naključje, da smo na prvem srečanju dali poudarek prav tem temam.

V septembru smo Drežničane povabili na orientacijski pohod na Mengore z ogledom zgodovinske dediščine in naravnih znamenitosti. Učiteljici Rina in Nevenka sta pripeljali 18 učencev, kar sedem obolelih pa je žal moralo ostati doma. Naše obiskovalce smo sprejeli v šolo, jih pozdravili in se jim predstavili. Skupaj smo pomalicali, se posladkali z dobrotami, potem pa krenili na pot. Že kar na začetku pohoda je pozornost učencev pritegnilo kužno znamenje iz 15. stoletja, kar pa ni bila edina zanimivost na naši poti. Takoj na začetku vzpona smo se ustavili pri prvi kapelici križevega pota in občudovali mozaik, ki je nastal pod rokami mojstra, patra **Ivana Rupnika**. V nadaljevanju poti smo do vrha sledili kapelicam, ki so bile naše orientacijske točke. Veliko pozornost učencev so pritegnili tudi vojaške kaverne in globoko kraško brezno tik pod vrhom. Na prijetnem jesenskem soncu nam je ob malici, igrah in zabavi čas kar prehitro minil, ob slovesu pa smo si zaželeli še veliko prijetnih šolskih dogodivščin do dne, ko bomo Volčani vrnili obisk.

Jožica Drole in **Bogdana Švab**, PŠ Volče

NA PODRUŽNIČNI ŠOLI VOLČE *so najmlajši veseli tudi prenovljene garderobe.* ***Foto: arhiv šole***

ODLOČILI SO SE SODELOVATI – *Volčani so svojim obiskovalcem z drežniške podružnične šole v okviru prvega skupnega srečanja razkazali tudi Mengore.* ***Foto: arhiv šole***

delavnicah – literarni, glasbeni, kiparski, folklorni, gledališki in delavnici za varstvo kulturne dediščine. Program se je nadaljeval s predstavitvijo geometričnega središča in nato z zaključno prireditvijo, ki so jo sooblikovali učenci s predstavitvijo dela z ustvarjalnih delavnic. Slavnostnim govorom je sledila podelitev priznanj in tudi za nas najbolj vznemirljiv trenutek, ko je ravnateljica naše šole prejela priznanje za naziv.

Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid ima tako poleg nazivov *Eko šola* in *Unesco šola* še naziv Kulturna šola leta 2008. Prav tega smo še posebej veseli, saj ravno letos naša šola praznuje 40-letnico, tako da bomo tudi ta projekt zaključili s slavnostno prireditvijo, ki bo na naši šoli 23. oktobra.

Božica Špolad Žuber, OŠ Simona Gregorčiča Kobarid

PODELITVE PRIZNANJ KULTURNA ŠOLA LETA 2008 *so se iz kobariške osnovne šole udeležili (od leve proti desni) mentorica* **Božica Špolad Žuber**, *učenka* **Patricija Konavec**, *učenec* **Matej Muznik**, *ravnateljica* **Lenka Raspet**, *učenka* **Aneja Kutin** *in učenec* **Gregor Koren**. ***Foto: arhiv šole***

“Stane, glej jo, našo Grapo!”

Gornje besede je izrekel Lojze Potokar v vlogi partizana Sove leta 1948 v prvem slovenskem igranem celovečernem zvočnem filmu. Letos, 60 let kasneje, so sredi septembra na Grahovem ob Bači počastili nastanek črno-belega filma Franceta Štiglica Na svoji zemlji. Obiskovalci prireditve so si tako lahko dan pred obeležitvijo na platnu ogledali film, naslednji dan pa sta sledila voden ogled po lokacijah snemanja filma in pester kulturni program.

Film, ki je naš po zgodbi, jeziku in partizanski pesmi

Filmska produkcija v svetovnem merilu je od leta 1895, ko so prvič javno predvajali 45 sekund dolg francoski film bratov **Lumier** *Delavci odhajajo iz Lumierjeve tovarne*, doživljala hiter razvoj. Že čez deset let je ljutomerski odvetnik **Karol Grossman** posnel prvih nekaj metrov filma, ki veljajo danes za začetek slovenskega filma. Nato se je razvoj pri nas zaustavil, saj so prvi nemi celovečerni film *V kraljestvu zlatoroga* posneli šele leta 1931, leto kasneje pa še film *Triglavske strmine*. Takrat so drugje snemali že zvočne filme. Prvi slovenski zvočni celovečerni film *Na svoji zemlji*, posnet po scenariju **Cirila Kosmača**, smo dočakali šele po koncu druge svetovne vojne, torej kar 21 let po prvem zvočnem celovečernem filmu *Pevec jazza*.

In tako smo tudi Slovenci dobili *“film, ki je naš po zgodbi, ki živi v nas, ki je naš po jeziku ter partizanski borbeni pesmi”*. **France Novšak** je v *Slovenskem poročevalcu* zapisal, da je *“pojav prvega slovenskega filma kot posledica družbenih in ekonomskih sprememb pri nas lep uspeh naše bitke za socializem, katere del bijemo tudi v kulturi. Kot tak je film Na svoji zemlji ne samo kulturen, marveč tudi družben in političen dogodek prve vrste.”*

TAKŠEN VELIK BARVNI PLAKAT JE LETA 1948 *vabil k ogledu prvega slovenskega igranega zvočnega filma Na svoji zemlji.* ***Foto: Kartografska in slikovna zbirka NUK v Ljubljani***

Časopisi, polni zgodb, in kinodvorane, polne gledalcev

Že pred prvim javnim predvajanjem tega vojnega filma so se v časopisih pojavili prispevki, ki so napovedovali premiero in predstavljali vsebino zgodbe. Časopise so krasili različni naslovi – *Ob premieri prvega slovenskega celovečernega filma*, *Ob rojstvu slovenskega filma*, *Nekaj misli o prvem slovenskem umetniškem filmu* – ki so razkrivali, kako ponosni so bili, da smo tudi Slovenci dobili svoj prvi pravi film. Tako so v Slovenskem poročevalcu zapisali, da *“krstna predstava prvega slovenskega umetniškega filma za to vejo umetnosti, ki je šele v povojih, pomeni prav toliko kot Trubarjev nastop za našo književnost ali Linhartov za slovensko gledališče.”*

V promocijske namene so natisnili velik barvni plakat in izdali večtransko brošuro z osnovnimi podatki o filmu, zato ne preseneča, da si je film v petih dneh od 13. novembra 1948, ko so šesti umetniški film tedanje jugoslovanske proizvodnje prvič javno predvajali, samo v Beogradu ogledalo okoli 31.800 ljudi. Prva javna predstava za širšo javnost

Utrinki

GOD SV. LAMPRETA JE NAJVEČJI PRAZNIK NJIHOVE VASI

Rut – Največji vaški praznik v Rutu v Baški grapi je že od nekdaj god farnega zavetnika sv. Lampreta. Včasih so se nanj pripravljali cel teden. Pospravljali so hiše, krasili cerkev, pekli *gubance* in kuhali štruklje, se veseli obiska sorodnikov in kramarjev.

Letos je bilo praznovanje sv. Lampreta 20. septembra, pripravila pa sta ga ***Krajevna skupnost Rut - Grant*** in ***Društvo Baška dediščina*** ob finančni podpori ***Občine Tolmin***. Že zgodaj popoldne je praznično vzdušje obogatilo pritrkavanje iz domačega zvonika in vabilo k sveti maši. Ob somaševanju župnika z Grahovega ob Bači **Evgena Gantarja** jo je daroval koprski škof **Metod Pirih**. Pohvalil je skrb krajanov za cerkev, saj glede na njeno velikost zahteva precej vzdrževanja. Po maši so se krajani in romarji zbrali pod večstoletno vaško lipo in skupaj s škofom in rutarskimi pevkami v sprevodu odšli na prireditveni prostor sredi vasi, kjer je dogajanje povezovala **Mojca Mavrar** iz Društva Baška dediščina. Obiskovalce so s starimi ljudskimi pesmimi najprej navdušile rutarske pevke, ***Nonet Bača Podbrdo*** je izvedel skoraj majhen koncert, vaščani pa so se zahvalili škofu Pirihu, da je njihovo vas obiskal prav na praznični dan.

GOD FARNEGA ZAVETNIKA SV. LAMPRETA *v Rutu praznujejo že od nekdaj, saj je to tudi največji vaški praznik. Letos je nastopil tudi Nonet Bača Podbrdo.* ***Foto: Alenka Zgaga***

Ker je letošnja jesen tudi na ta dan skoparila s soncem, je bil večer prehladen za posedanje na prostem. ***Ansambel Talisman*** je z veselimi

je sledila 21. decembra v Ljubljani, od koder je film odpotoval v večja mesta in vasi Slovenije. Predvajali so ga tudi na Svobodnem tržaškem ozemlju in v vseh republikah tedanje Jugoslavije. Do konca leta 1948 naj bi ga tako doma videlo 153.896, do danes pa okoli 450.000 gledalcev. Že Kosmač se je zavedal, da bo prav film postal v prihodnosti zelo pomemben: *"Film ni roman, ki ga bere nekaj tisoč ljudi, ni drama, ki jo vidi nekaj deset tisoč ljudi – film gledajo milijoni, film je tisto umetniško sredstvo, ki govori najrazumljivejši jezik najpreprostejšim ljudem."*

60 let kasneje

DVD filma Na svoji zemlji je na voljo v ***Knjižnici Cirila Kosmača***, kjer si lahko izposodite tudi katalog *Na svoji zemlji – 60 let kasneje* avtorice **Karle Kofol**. Katalog je nastal ob istoimenski razstavi, ki so jo ob 60-letnici filma pripravili v ***Tolminskem muzeju***. *"Tega evforičnega, pionirskega časa slovenskega filma smo se želeli dotakniti tudi z omenjeno razstavo. Z muzejskega vidika smo poskušali predstaviti zgodbo o nastanku in življenju filma in se spomniti časa, v katerem je bil spočet. Osnovna zgodba filma Na svoji zemlji je namreč tudi zgodba tolminske vasi, je zgodba tolminskega človeka v času fašistične okupacije in boja za stoletne pravice na svoji zemlji,"* je o razstavi povedala Kofolova.

Dober scenarij je osnova dobrega filma

Čeprav je med Slovenci že dlje časa tlela želja, da bi se na platnih kinodvoran ob številnih tujejezičnih filmih pojavil domači igrani celovečerni film, je v tedanjem časopisju objavljeni natečaj za filmski scenarij številne presenetil. Mnogi so namreč menili, da za tako pomemben korak slovenski filmski delavci še niso zreli, saj je bilo zanje pisanje filmskega scenarija nekaj novega in neznanega. Izmed poslanih osnutkov je komisija izbrala tekst Cirila Kosmača. Literarna predloga za scenarij filma Na svoji zemlji, sprva naslovljenega *V srcu Evrope*, je Kosmačeva novela *Očka Orel*, ki je bila prvič objavljena leta 1946. V intervjuju v Slovenskem poročevalcu je Kosmač na vprašanje, kako se je lotil scenarija, odgovoril: *"Vidiš, če bi bilo na Slovenskem samo tristo partizanov in dvesto aktivistov in če bi okupatorji požgali samo eno vas in postrelili samo deset talcev, potem bi zelo verjetno že danes imeli o teh pretresljivih dogodkih velike romane, zbirke novel in pesmi, velike tragedije in drame, galerije slik in kipov. A pri nas je štiri leta vrela in gorela vsa dežela. Skoraj ni človeka, ki ga ne bi bil pograbil ta strahotni vrtinec. Tudi umetnika, ki danes začenja komaj otipavati to ogromno goro še vročega gradiva."* Ciril Kosmač je v mladosti zaradi svojega revolucionarnega delovanja več let preživel v zaporih Mussolinijeve fašistične Italije.

Kot je v *Filmskem vestniku* leta 1950 zapisal **Matej Bor**, je scenaristu uspelo ustvariti žive ljudi, jedrnat filmski dialog in pravo filmsko vzdušje, čeprav je scenarij bolj filmska kronika kot filmska drama. To filmsko kroniko naj bi sprva režiral **Bojan Stupica**, a ga je partija poslala v Beograd ustanavljat Jugoslovansko dramsko gledališče; potem je film začel režirati **Ferdo Delak** (režiser filma Triglavske strmine), vendar so

***JEDRO FILMSKEGA DOGAJANJA JE BILO POSNETO V BAŠKI GRAPI**, za glavna kraja snemanja pa sta bili izbrani vasi Koritnica in Grahovo ob Bači. Pri snemanju nekaterih množičnih prizorov so tako poleg filmskih tehničnih delavcev sodelovali tudi mnogi domačini.* **Foto: arhiv Filmskega muzeja**

Utrinki

zvoki povabil obiskovalce v dom krajevne skupnosti, kjer so zaplesali, poklepetali in se veselili pozno v noč.

Olga Zgaga

KNJIŽNICA CIRILA KOSMAČA TOLMIN JE SPET KNJIŽNICA TRETJEŠOLCEV

Tolmin – Tudi v letošnjem šolskem letu bomo z akcijo *Moja knjižnica – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin* učence tretjih razredov poskusili navdušiti za branje in obiskovanje naših enot. Tako kot lani bodo tudi letos v njej lahko sodelovali še vsi učenci ***Podružnične šole za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami*** ter uporabniki ***Varstveno delovnega centra Tolmin***.

***AKCIJO MOJA KNJIŽNICA – KNJIŽNICA CIRILA KOSMAČA TOLMIN** so knjižničarji učencem predstavili na šoli (na fotografiji tretji razred iz Podbrda) ali ob obisku najbližje knjižnice. Vso ponudbo dejavnosti za otroke in mladino v šolskem letu 2008/09 pa so v tolminski knjižnici zbrali v posebni brošuri.* **Foto: arhiv knjižnice**

Ocenjujemo, da je bila lanska akcija uspešna, saj je v njej sodelovalo 73 % tretješolcev v zgornjem Posočju. Odločitev, da akcijo namenimo učencem tretjih razredov, se je izkazala za pravilno. Po učnem načrtu devetletke naj bi tretješolci do konca šolskega leta osvojili bralne tehnike in prešli k samostojnemu branju. Akcija je zasnovana tako, da ne izloči tistih, ki so pri branju nekoliko počasnejši in potrebujejo več pomoči staršev, temveč da lahko vsak bere v skladu s svojimi sposobnostmi in željami.

Tokratna akcija Moja knjižnica – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, ki so jo finančno podprle občine Tolmin, Kobarid in Bovec ter ***Založba MIŠ*** in ***Učila International***, se je začela 2. oktobra in bo trajala do ▶

ga kmalu odstavili in zamenjali s Francetom Štiglicem.

Ena, dve, tri, akcija!

Aprila leta 1947 je bila sestavljena delovna skupina, ki se je najprej lotila obdelave scenarija in pisanja snemalne knjige. To je bila zahtevna in povsem nova naloga, zato so se z njo spopadli kar trije – France Štiglic, **Jože List** in **Ferdo Delak**. Da bi bili bližje krajem, kamor je Kosmač postavil filmsko zgodbo, so se pisci preselili na Most na Soči in se nastanili v Gostilni Vuga. *"Premišljali smo, vzbujali predstave, debatirali, se prepirali, pa spet združili v navdušenju ter iskali scenam, ki smo jih improvizirali kar na travi, filmske izreze,"* je v *Ekranu*, reviji za film in televizijo, leta 1964 zapisal Štiglic. Spremembe in popravke so negotovi odnašali v pregled in potrditev Kosmaču, ki je scenarij dopolnjeval še med snemanjem. Kot pravi Štiglic, *"je scenarij dobil končno vsebino in obliko šele po končanem filmu. Nič hudega – tudi danes se pogosto zgodi tako. Glavno, da je film dober."*

Poleti so sledila prva poskusna snemanja. Prvi posnetki, ki so jih uporabili v filmu, so nastali januarja 1948, zadnji posnetek pa so posneli 14. septembra 1948. Film je bil v celoti posnet v sto snemalnih dneh – 80 odstotkov posnetkov predstavljajo prizori iz narave, le 20 pa jih je nastalo v ateljeju v Trnovem v Ljubljani. Pri snemanju so imeli veliko težav s spremenljivim vremenom, zaradi česar se je zavleklo za najmanj dva meseca. Poleg tega je pri snemanju vojaških prizorov pogosto prišlo do poškodb s pirotehniko, električni tok pa je pri snemanju ubil mladega električarja.

VSI ŠE ŽIVEČI AKTERJI FILMA *(igralci in domačini) so se srečali na osrednji proslavi na Grahovem ob Bači. Na fotografiji so se jim pridružili še organizatorja prireditve* **Stanko Šorli** *in* **Stanka Golob** *ter avtor filma, posnetega ob tej priložnosti,* ***Ivan Merljak. Foto: Karla Kofol***

"Sami Hamleti in Oresti"

Še preden je bila dokončana snemalna knjiga, so v Ljubljani začeli z izbiro igralcev. Iskali so jih po vsej Sloveniji. V veliko pomoč pri izbiri jim je bil odličen scenarij, v katerem so bili liki zelo plastično in živo predstavljeni. Izbor ni bil lahek, kar se je pokazalo že na prvih poskusnih snemanjih. Izbrani igralci so prihajali iz profesionalnih in amaterskih gledališč in so bili vajeni gledališke igre, ki pa se od filmske v marsičem razlikuje. Po Štigličevih besedah je bilo najtežje delo z gojenci igralske akademije: *"Bili so sami mladi Hamleti in Oresti. Vselej je trajalo nekaj dni, preden smo jih naučili preprosto govoriti. Mislim, da so se tudi gledališki igralci marsičesa naučili od filma. Predvsem biti pristen in naraven."*

Poleg poklicnih igralcev so v množičnih scenah sodelovali domačini, pripadniki ***Jugoslovanske ljudske armade***, dostikrat pa je v manjših vlogah sodelovala tudi ekipa. Po režiserjevih besedah so prizorom dali navdih pristnosti, ki bi ga z drugimi statisti težko dosegli. Prav zaradi pristnosti so za sceno in kostume uporabili različne rekvizite s terena in delovna oblačila domačinov.

Letošnje obletnice na Grahovem ob Bači sta se udeležila igralca **Štefka Drolc** in **Aleksander Valič**, prišli pa so tudi direktor fotografije **Ivan Marinček**, snemalec **Ivan Belec** in scenograf **Tone Mlakar**. Zbrane je prek telefona pozdravil tudi 95-letni tržaški pisatelj **Boris Pahor**, z lanskim sprejemom v red Legije časti dobitnik najvišjega francoskega državnega priznanja, večkratni kandidat za Nobe-

Utrinki

▶ 30. aprila prihodnje leto. Ohranja enako podobo in pravila, nove pa so nagrade. Pred začetkom akcije smo učence obiskali na šolah ali jih povabili v najbližjo knjižnico, jim razdelili promocijsko gradivo, darilo in jim predstavili akcijo. Učenci bodo skupaj s starši, z učiteljicami ali sami obiskovali eno od naših enot, si sami izbirali knjige, primerne svoji starosti, in za prebrane knjige izpolnjevali vprašalnike. Za vsakih pet prebranih knjig bodo prejeli privlačne nagrade z logotipi.

Ksenija Krivec, namestnica direktorice

V TOLMINSKEM VRTCU SE VELIKO DOGAJA

Tolmin – V tolminskem vrtcu že vrsto let dokazujemo, da je pri nas vedno znova pestro. Na dvorišču vrtca je tako 7. oktobra potekala prireditev ob letošnjem tednu otroka pod geslom *"Nekoga moraš imeti rad"*. S pesmijo in plesom je program oblikovala **Damjana Golavšek**, otroci pa so ustvarjali na ustvarjalnih delavnicah ter pisali razglednice sorodnikom in prijateljem. Potekala je tudi humanitarna akcija – zbiranje različnega materiala (igrač, šolskih potrebščin, slikanic …) za varno hišo ***Karitas*** v Solkanu ter za vrtce in šole na Kosovu v sodelovanju z ***Ustanovo Skupaj – Regionalnim centrom za psihosocialno dobrobit otrok*** iz Ljubljane.

DEL PRIREDITVE OB TEDNU OTROKA *so bile tudi ustvarjalne delavnice z zgovornim naslovom – Znam narediti nekaj lepega.* ***Foto: arhiv vrtca***

V lanskem šolskem letu so otroci iz skupine *Miška* sodelovali v projektu *Z igro do prvih turističnih korakov*.

lovo nagrado in Prešernov nagrajenec ter seveda avtor priznanih literarnih del. Najbolj odmevna je vsekakor *Nekropola*, novela o pisateljevem življenju v taborišču Natzweiler-Struthof.

Kmalu tematska pot po lokacijah snemanja

Jedro filmskega dogajanja je bilo posneto v Baški grapi. Za glavna kraja snemanja sta bili izbrani vasi Koritnica in Grahovo ob Bači, kjer so že ob prvih ogledih aprila 1947 našli večino lokacij za kasneje posnete vaške filmske prizore. Zimski posnetki spopadov so nastali v Planici, nekaj prizorov je bilo posnetih na Golovcu in v bolnici Franji, prihod partizanov v požgano vas in ofenzivo v Gačniku so snemali na Rakeku, zaključni posnetki srečanja IX. korpusa in IV. armade pa so nastali v Opatiji in v Škofji Loki. Na prireditvi ob 60-letnici nastanka filma je predsednik Krajevne skupnosti Grahovo - Koritnica **Stanislav Šorli** povedal, da za prihodnje leto načrtujejo spominsko pot po najbolj zanimivih lokacijah snemanja, ki so si jih obiskovalci lahko ogledali že na dan prireditve. Ogledu tematske poti je sledil kulturni program, ki ga je režiral **Marjan Bevk**, igralca **Alida Bevk** in **Janko Petrovec** pa sta brala odlomke iz Kosmačeve novele Očka Orel. Sodelovali so tudi združeni pevski zbori Posočja, ***Pihalni orkester Tolmin*** in osnovnošolci.

Narodnoosvobodilni boj

Glavna oseba filma je stari Obrekar s partizanskim imenom Očka Orel, ki simbolizira odpor proti fašističnemu nasilju, s katerim so se soočali Primorci med obema vojnama. Zgodba, ki se sicer dogaja v Baški grapi, prikazuje narodnoosvobodilni boj celotne Primorske. Prav zato so prireditev ob 60-letnici filma združili z *Dnevom vrnitve Primorske k matični domovini*, ki ga Slovenci od leta 1947 praznujemo 15. septembra, ko je bila uveljavljena mirovna pogodba, s katero je Slovenija dobila velik del Primorske. Na "primorski september", ko se spominjamo nekaterih usodnih dogodkov iz zgodovine slovenskega naroda na zahodu, je opomnil **Tomaž Pavšič,** podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa.

OSNOVNI PODATKI O FILMU

• **režiser:** France Štiglic • **scenarist:** Ciril Kosmač • **direktor fotografije:** Ivan Marinček • **snemalca:** Ivan Belec, Srečko Pavlovčič • **glasba:** Marjan Kozina • **scenograf:** Boris Kobe, Tone Mlakar • **kostumograf:** Mija Jarc • **igralci:** Lojze Potokar (Sova), France Presetnik (Stane), Mileva Zakrajšek (Angelca), Štefka Drolc (Tildica), Miro Kopač (Očka Orel), Avgusta Danilova (Obrekarica), Majda Potokar (Nančika), Boris Sešek (Boris), Stane Sever (Drejc), Angela Rakar (Dragarica), Jule Vizjak (Bichi), Franjo Kumer (Kutschera), Stane Starešinič (Dragič), Tone Eržen (Tone), Andrej Kurent (Peter), Gabrijel Vajt (Moj Jezus), Jože Zupan (partizan), Janez Jerman, Metka Bučar (Travnikarica), Jože Gale (partizan), Ivo Belec, Štefan Hlede, Ivan Grašič, Vasja Ocvirk, Oskar Kjuder, Aleksander Valič, Ivan Fugina, Milan Juričev. • **dolžina:** 110 minut (2.983 metrov) • **prvo javno predvajanje:** 13. november 1948 • **produkcija:** Triglav film, Ljubljana • **distribucija:** Viba film, Ljubljana • **direktor filma:** Ivan Jerman • **premierno število gledalcev:** 54.800 • **število gledalcev do danes:** okoli 450.000

Od zadnjih dni pred Mussolinijevim padcem do osvoboditve Trsta

Poleti 1943. leta je partizanski upor razgibal ves svet. Komisar Stane, nekdanji španski borec, in Sova se s skupino partizanov spustita do vasi, da bi minirali progo. Z Obrekarjem, dušo upora v vasi, so hčerka Nančika, katere fant Dragič je partizanski kurir, Angela, mati Tildice, Dragiča in komisarja Staneta, in večina ostalih vaščanov. Na drugi strani sta kmetica Dragica, ki zagrizeno sovraži partizane, in njen neodločni sin Drejc. Med njimi se pletejo osebne vezi, ki jih krojijo in pretrgajo veliki dogodki. Ognjevitega kurirja Dragiča pokosijo fašisti, policijski komisar Bichi pa da sežgati vaščane na trgu. Nato udari vest, da je Mussolini odstopil, in fašisti se pripravljajo na beg. Prehiti jih SS-Sturmführer Adolf Kutschera, ki prevzame poveljstvo.

Ob razpadu Italije pride v domačo vas Stane s partizani in razglasi mobilizacijo. Tildica, Drejčevo dekle, Nančika in mnogi drugi odidejo v partizane, omahljivcu Drejcu pa mati v zadnjem trenutku zastavi pot. Po odhodu partizanov prihrumijo v vas Nemci, ropajo in streljajo talce. Z vero v zmago in z veliko ljubeznijo do svoje zemlje gredo primorski ljudje v smrt. Po težkih bojih v nemški ofenzivi na Primorskem pride brigada v požgano vas, kjer izve, da je ***Zbor odposlancev slovenskega naroda*** v Kočevju sprejel odlok o priključitvi Primorske. Očka Orel vztrajno dela v okrožnem odboru OF, Drejc pa še vedno okleva. V tem času Nemci in belogardisti ujamemo Tildico ter jo odpeljejo na postojanko v Drago, kjer se sreča z Drejcem. Ta se šele takrat odloči, potolče Nemca in belogardista ter odide s Tildico v partizane.

Borba postaja vse ostrejša. Na najobčutljivejši poti, ki vodi skozi Baško grapo, zadajajo partizani nacistom znova in znova težke udarce. Na Primorskem so se spomladi 1945 zbrali Nemci, italijanski fašisti, domobranci in četniki. Drejc, ki je medtem postal komisar minerske čete, gre posvarit očka Orla, da je v nevarnosti. Toda nemška patrulja ponoči vdre v hišo, pobije Orla in njegovo ženo ter hišo zažge, reši pa se samo vnuk Boris. Fašiste prestreže Drejc, ubije Bichija, a tudi sam pade v boju. Sova pridrvi s partizani, požene v beg domobranca in Nemca, pokoplje Orla in Drejca na griču nad vasjo ter vzame Borisa, mladega partizana Orliča, s sabo.

Konec filma zaznamuje zadnja nemška ofenziva na Primorskem. IX. korpus se prebija iz dveh obročev, hiti proti morju in se na Opčinah sreča s IV. armado, s katero gredo zmagoslavno nad Trst.

Mariša Bizjak

Utrinki

Na to temo so otroci predstavljali svoj kraj, se likovno izražali, rezultat pa je bil izdaja otroških tolminskih razglednic. Te je komisija izbrala za predstavitev turističnih projektov v enem od ljubljanskih hipermarketov, kjer so bile na ogled od 15. do 21. septembra. Ob svetovnem dnevu turizma pa je naš vrtec 27. septembra prejel priznanje za uspešno sodelovanje v projektu *Turizem in vrtec*.

VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin

PRVI ŠOLSKI DAN

Kobarid – Tako kot vsako leto smo tudi letos na ***OŠ Simona Gregorčiča Kobarid*** 1. septembra slavnostno sprejeli prvošolčke v prvi razred. Že pred vrati so jih z mavrico milnih mehurčkov sprejeli učenci drugega, tretjega in devetega razreda. Drugošolci so jim izročili ključ, ki odpira *"vsa vrata in srca na šoli"*, kot je pojasnila naša ravnateljica **Lenka Raspet**. Na poti v razred so jim zaploskali tudi otroci iz vrtca. Program se je nadaljeval z nastopom ***Plesne šole Urška***, pevskim zborom in govori. Prvošolčke so poleg ravnateljice pozdravili tudi kobariški župan **Robert Kavčič**, predstavnik policistov in občinski redar. Vsi so jim zaželeli uspešno šolsko leto. Sprejem smo zaključili z duhovito igrico, z lutkama Babico in Dedkom, ki so ju pripravile učiteljice prvega razreda. Za konec nas je vse skupaj čakalo še sladko presenečenje – veliiika torta.

SPREJEM KOBARIŠKIH PRVOŠOLČKOV V ŠOLO *je bil tudi letos slavnosten.* ***Foto: Olga Drole***

Irena Stergar in **Sonja Marcola**, OŠ Kobarid

Nasveti za varen korak v gorah

Policisti poskušamo z nasveti in opozorili zmanjšati število nesreč v gorah in omiliti njihove posledice, zato predvsem v poletni sezoni večkrat pripravimo preventivne akcije. Policisti Gorske enote policije na planinskih poteh opozarjajo obiskovalce gora na nevarnosti, jim svetujejo, kako ukrepati, če naletijo na težave, oziroma kaj je dobro vedeti, preden se odpravijo na pot, ter jim posredujejo dodatne nasvete za varno gibanje in zadrževanje v gorah.

Priprave na planinski vzpon ali pohod

- Planinski vzpon ali pohod začnite dovolj zgodaj, da se v poletnih dneh izognete popoldanskim nevihtam oziroma opoldanski vročini, v drugih letnih časih pa izognete mraku ali prehitremu in zato neprevidnemu vračanju v dolino.
- Pozanimajte se o vremenu in kategorizaciji planinske poti, kar vam bo olajšalo načrtovanje vzpona in s tem omogočilo boljšo pripravo nanj.
- Cilj vašega vzpona ali pohoda je nedvomno varna vrnitev domov, in ne samo osvojitev vrha. Ko ste na

vrhu, je pred vami še najmanj polovica poti. Če le morete, izberite za vzpon težjo pot, za sestop pa lažjo, predvsem pa ne hitite.
- Vzpon naj bo prilagojen vašemu zdravstvenemu stanju. Pohodov v gore ne svetujemo osebam, ki imajo kakršne koli zdravstvene težave. Pred naprezanji se posvetujte z zdravnikom.
- Od zahtevnosti poti je odvisna tudi oprema planinca. Sestavni del osebne opreme so planinski čevlji, saj je mehka obutev nevarna. V nahrbtniku naj bodo poleg malice, pijače in osebnih dokumentov tudi rokavice, kapa, vetrovka, zaščitna krema, sončna očala, rezervna oblačila, kompas, ustrezen planinski zemljevid, zavitek prve pomoči z zaščitno folijo, piščalka, bivak – spalna vreča, vžigalice, sveča in baterijska svetilka, mobilni telefon. Glede na izbrano pot je lahko treba temu pristaviti tudi dodatne, specializirane pripomočke (plezalna vrv, cepin, včasih tudi dereze in čelada).
- Za planinski vzpon ali pohod si izberite primernega spremljevalca, saj je samohodstvo po gorah tvegano in že ob manjši poškodbi lahko usodno. Priporočljivo je, da se na pot odpravite z vodnikom ***Planinske zveze Slovenije***, gorskim vodnikom ***Združenja gorskih vodnikov Slovenije*** ali z nekom, ki pot dobro pozna.
- O nameravani poti in času trajanja obvestite domače, saj ti lahko le tako pravilno ukrepajo, če vas ob dogovorjeni uri ni domov, ker se vam je zgodila nesreča.
- Če želite v koči prenočiti, se predhodno pozanimajte o njeni odprtosti in prenočišče rezervirajte.
- Za vzpone naj planinci uporabljajo izključno označene planinske poti, kajti vse več nezgod se zgodi prav pri hoji po brezpotjih, iskanje poškodovanih zunaj poti je oteženo, s hojo po brezpotju pa lahkomiselneži ne ogrožajo le sebe, ampak s proženjem kamenja tudi ostale planince, ki se gibljejo po poteh.

CILJ VAŠEGA VZPONA ALI POHODA *je nedvomno varna vrnitev domov, in ne samo osvojitev vrha.* ***Foto: Marko Bokan***

Hoja v gore

- Začnite počasi, da se telo ogreje. Hodite z enakomernim tempom, ki ga poskušajte odkriti in vzdrževati tudi znotraj večje skupine.
- Hoja naj bo varna, udobna in ekonomična. Za varno hojo je treba imeti čas, budno je treba opazovati okolico in poslušati – padanje kamenja se večkrat napove z bobnenjem.
- Osnovni tempo, pa tudi počitke in trajanje hoje naj določa najšibkejši član skupine. Na vsako uro hoje si privoščite nekajminutni počitek.
- Če greste v gore z otroki, jim morate nameniti posebno pozornost in se jim povsem prilagoditi.
- Zaradi varnosti se mora planinec v planinskih kočah in na vrhovih vpisati v vpisno knjigo.
- Po poteh hodite z odprtimi očmi. Gore ne dopuščajo raztresenosti ali površnosti. Dobro označena planinska pot je le pogoj in možnost, da dosežete želeni cilj, saj morate kot obiskovalec gora dobro poznati osnove orientiranja.
- Med turo stalno spremljajte vreme in mu prilagodite njen potek. Če se razvijejo nevihtni oblaki, se morate nemudoma umakniti z grebenov in drugih izpostavljenih mest, saj vanje pogosto udarijo strele.
- Daljše počitke izbirajte na krajih, ki so varni in udobni. Redne malice in pogosto pitje preprečujejo izčrpanost in dehidracijo.
- Poskrbite, da vse, kar prinesete s seboj v gore, tudi odnesete v dolino.
- Ko začutite znake utrujenosti ali izčrpanosti, se ustavite na daljšem počitku. Ob najmanjši slabosti in bolečinah v prsih takoj prenehajte z vzponi ali sestopi. Takoj se povežite z dežurnimi na telefonski številki 112, ti pa vam bodo omogočili takojšen stik z zdravniki-gorskimi reševalci, ki vam bodo lahko svetovali po telefonu, dokler ne bodo prišli reševalci.
- Če vam grozi nesreča, hranite moči in si poiščite zavetje, ko je za to še čas.
- Dolžnost vsakega obiskovalca gora je, da ob nesreči pomaga v okviru svojega znanja, izkušenj in možnosti.
- Poškodovanega najprej zavarujete pred nadaljnjimi poškodbami in mu dajte prvo pomoč. O nesreči čim prej obvestite gorsko reševalno službo na številko 112 ali policijo na številko 113.

Policisti PP Bovec

Ravnanje z odpadki

Odpadki so moteč del našega vsakdana. Čim prej se jih želimo znebiti in običajno niti ne razmišljamo, kaj se z njimi dogaja, ko jih odložimo. Raznovrstnost in količina odpadkov v naših gospodinjstvih in dejavnostih pa seveda zahtevata vedno več ukrepov, da bi preprečili njihove škodljive vplive.

Odlaganje odpadkov v naravi ima negativne vplive na okolje, zato je že dalj časa uveljavljeno in s predpisi podprto zbiranje in ustrezno odlaganje odpadkov. Osnovno pravilo pri zbiranju in odlaganju odpadkov je, da je treba vse uporabne odpadke predelati in na odlagališčih odložiti samo tiste, ki jih na noben način ni več možno uporabiti – ne kot surovine za nove proizvode, ne kot gnojila, ne za pridobivanje energije ...

Kompost si lahko uredimo kar na vrtu

Pravilno zbiranje v gospodinjstvih pomeni ločevanje odpadkov in odlaganje v ustrezne posode za papir, plastiko, steklo, tekstil, kosovne in nevarne odpadke. V posode za mešane odpadke se odlaga samo odpadke, ki ne spadajo v prej navedene skupine. Na našem območju zaradi oddaljenosti kompostarn ni urejeno zbiranje biorazgradljivih odpadkov, si pa lahko kompost uredimo na svojem vrtu in nanj odlagamo zeleni odrez – ostanke iz vrtov, sadovnjakov, živih mej, pa tudi biološke odpadke iz gospodinjstev. Upravljavcem odlagališč komunalnih odpadkov je z okoljevarstvenim dovoljenjem določena letna količina odloženih biorazgradljivih odpadkov. Dovoljena količina je vsako leto nižja, zato je potrebna omejitev odlaganja zelenega odreza, kar se poleg osveščanja doseže edino tako, da se posod za mešane odpadke, v katere je odložen zeleni odrez, ne prazni.

Ločeno zbrane frakcije (papir, plastika, steklo in tekstil) zbiralec oddaja prevzemnikom, ki skrbijo za njihovo predelavo ali oddajo. Kosovne odpadke se sortira glede na vrsto materiala; uporabne predmete se oda prevzemnikom, odloži se samo nenevarne ostanke odpadkov. Zbrane nevarne odpadke v celoti prevzamejo zbiralci.

ČEPRAV V LESIČJI VODENCI OBRATUJE ZAČASNO ODLAGALIŠČE GRADBENIH ODPADKOV**, se ga nekateri neodgovorni Bovčani očitno ne poslužujejo in svoje odpadke raje pustijo kar na območju nekdanje vojašnice Žaršče.* ***Foto: Špela Kranjc

Zbirni center za ločene frakcije v vsako občino

V vsaki občini je treba urediti zbirni center za prevzem ločeno zbranih frakcij. V občini Tolmin je zbirni center urejen ob obstoječem odlagališču odpadkov Volče in bo pričel obratovati še v letošnjem letu. Z obratovanjem zbirnega centra se bo ukinilo odlagališče gradbenega materiala Štrklepce Tolmin, ki je doslej služilo tudi kot zbirni center. Veljavna zakonodaja zbiranja in odlaganja gradbenih odpadkov ne uvršča v javno službo in ni skrb občin. V občini Bovec se zbirni center projektira, začasni zbirni center je urejen ob začasnem odlagališču gradbenih odpadkov v Lesičji Vodenci. V občini Kobarid zbirnega centra ni, njegovo urejanje pa se kljub pretečenemu zakonskemu roku še vedno ni pričelo.

Nenevarni ostanki komunalnih odpadkov se odlagajo na odlagališču Volče. Z državnim operativnim programom to odlagališče v prihodnosti ni več predvideno, zato bo obratovalo najdlje do ureditve centralnega odlagališča Stara gora v občini Nova Gorica. Pri prevozu odpadkov, zlasti nevarnih, je treba upoštevati tudi predpise s tega področja. Če se odpadki ne prevažajo v prirejenih vozilih, morajo biti posebej pripravljeni na transport, da ne pride do onesnaževanja okolja ali ne ogrožajo zdravja delavcev prevzemnika.

V prihodnje tudi nadzor ravnanja občanov

Inšpekcijske službe redno nadzirajo izvajanje veljavne zakonodaje na področju ravnanja z odpadki. Pri dosedanjih kontrolah so preverjale zlasti izpolnjevanje zahtev iz okoljevarstvenih dovoljenj, zaradi preseganja dovoljenih količin ali vsebin pa so izvajalce kaznovale z denarnimi kaznimi. V prihodnje je pričakovati tudi nadzor odlaganja pri občanih, kar je v sosednjih državah redna praksa.

Navedene spremembe bodo za naše okolje pozitivne, saj bomo odpadke vozili drugam, obenem pa bodo storitve za naše uporabnike dražje. Cena teh storitev bo v veliki meri odvisna od ravnanja občanov, saj bo pogojena z vrsto in količino zbranih odpadkov. Ločeno zbiranje odpadkov, kompostiranje, odlaganje odpadkov v ustrezne posode ni kaprica izvajalcev ravnanja z odpadki, ampak način ravnanja, ki se ga bomo morali naučiti in sprejeti.

Olga Štrukelj, Komunala Tolmin

Utrinki

TA PREKLETI KONFIN

Tolmin – Skoraj desetletje poročanja s severozahodne slovenske meje je v avtorju filma *Ta prekleti konfin* zbudilo odgovornost, ki jo najbrž slej ali prej začuti vsak predstavnik sedme sile, in sicer da bi tista 4-minutna in druga dnevna poročanja z meje in zamejstva preprosto ne izpuhtela v vetru zgodovine med mnogimi drugimi vsakodnevnimi manj in bolj pomembnimi odmevi. V teh nekajminutnih sporočilih pa so se nemalokrat premikali mejniki zgodovine – konfini zgodovine, bi rekel samostojni novinar **Miloš Batistuta**. V Posočju je Batistuta bolj znan z valov ***Radia Alpski val***, kot samostoj- ▶

Tudi estetika kiča je estetika

Zdravc, kot ga kličejo prijatelji in znanci, se je rodil leta 1950 na Čiginju. Mladostniška leta do konca gimnazije je preživel doma, kasneje pa se je kot mlad, ustvarjalen človek odločil za študij primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Vsekakor je eden od multipraktikov slovenskega kulturnega področja, je kreativen človek, aktiven kot pisec, prevajalec, scenarist in publicist. Že vrsto let živi in dela v Ljubljani, kjer je zadnjih 20 let urednik pri Cankarjevi založbi. Ker zaradi dela ni mogel priti domov na dopust, sva intervju opravila kar na daljavo. Odločil je, da je pogovor "na ti" zanj bolj primeren in bolj sproščen.

Prve jesenske dni si nameraval preživeti na domačiji v Volčah, vendar ti zaradi prezaposlenosti to ni uspelo. Ali večkrat prideš sem na dopust?

Na dopust zadnja leta niti ne več. Če ga že spravim skupaj za več tednov, grem navadno kam prevajat. Za dan ali dva pa priletim, če je le mogoče. In čim večkrat, sploh poleti, ko raje dajem prat perilo tu kot v Ljubljani, ker lepše diši, če ga posušim na zraku.

Kakšen tempo življenja ti bolj ustreza – mestni ali vaški? Si v Ljubljani zaradi službe? Ali ti mestno okolje odgovarja?

Ja, kot delovno okolje mi Ljubljana ustreza. Itak se zjutraj pobereš iz cunj, greš ven in se vrneš zvečer. Imaš pa vse stike na kupu, vsakdanje preživetje je manj zapleteno, restavracija je čez cesto, čistilnica takoj pod blokom, do službe je pet minut s trolo. Pa vse hčere imam v Ljubljani. Če se vsakih par dni ne vidimo, ni fajn. Vaški tempo? Ne gre za tempo. V Volčah imam tisto, česar v Ljubljani ni – predvsem nenadomestljivo č'ginjsko klapo, sosede in Lukatelovo hišo. Ta mi brunda zgodbe neke družine, ki se je čudno izgubila, potem ko jo je naseljevala sto let. Jaz sem njen zadnji gospodar s tem priimkom. Tako modrujeva, godrnjava pozno zvečer drug na drugega, jaz ljubosumen, ker me bo preživela ...

S HČERKO ANO** na snemanju Disneyeve filmske uspešnice Princ Kaspijan, ki je lansko poletje potekalo v Bovcu. **Foto: Katja Šoltes

Bi mogoče lahko povedal, koliko knjig si že prebral?

Zagotovo manj, kot si misliš. Urednikovanje je zmeraj bolj birokracija. Z leti se razrase v sistem. Vse več predlogov dobivaš. In potem zmeraj več distribuiraš in vedno več posredno bereš, karkoli že to pomeni. Je pa urednikovanje (bilo) najlepše, kar sem v življenju delal. O tem bi se dalo razpisati, a recimo, da sem si pošteno zaslužil svoj kruh.

Utrinki

▶ ni novinar pa sodeluje tudi z drugimi mediji – že skoraj desetletje s ***TV Koper - Capodistria***.

Septembra je bil v galeriji ***Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin*** predpremierno na ogled film *Ta prekleti konfin*, ki sta ga v produkciji TV Kopra pripravila novinar Miloš Batistuta in snemalec **Štefan Rutar**. Polurni dokumentarni film pripoveduje o tragiki, iznajdljivosti in tudi komičnosti življenja ob nekdanji trdi meji med Posočjem in Benečijo. Po avtorjevih besedah gre predvsem za dokument, saj namensko niso uporabljeni samo najboljši posnetki, ampak predvsem najpomembnejši – tisti, ki so nastali kot zapis časa v tem spreminjajočem se slovensko-beneškem prostoru. V filmu o nekdanji meji med Italijo in Jugoslavijo ter kasneje Slovenijo spregovorijo domačini z ene in druge strani, ki so nerazumljivi jarem mejne črte doživeli sami. Na dveh polovicah nekdaj ene dežele so zaradi interesov politike ostali drug od drugega ločeni sorodniki, sosedje, prijatelji, in celo kmetje od svoje zemlje. Sicer pa so po dolgih desetletjih poleg tragičnih ostali tudi bolj duhoviti spomini, kot so bili kontrabant in različne zvijače ljudi, ki so si tako vsaj malo olajšali nemilostno razdeljenost na to in ono stran konfina.

NA DVEH POLOVICAH NEKDAJ ENE DEŽELE** so zaradi interesov politike ostali drug od drugega ločeni sorodniki, sosedje, prijatelji, in celo kmetje od svoje zemlje. **Foto: Miloš Batistuta

Predvajanje filma v Tolminu so z obiskom počastili tudi nekateri sogovorniki v dokumentarcu, med njimi **Jožica Strgar**, **Marta Kuščar** in **Renato Devetak**, ki so strogo zaporo med nekdaj nezamejenim ozemljem doživljali na lastni koži in ob tem občutili trdo roko politike. Ob tej

Voltaire razmišlja o knjigi takole: "Če bi tiskali samo koristne knjige, bi jih bilo stokrat manj." Kaj bi ti kot urednik rekel na to?

Koristnost je relativna zadeva. Knjige, ki se meni zdijo najbolj koristne, so za delničarja ***Mladinske knjige*** popoln balast, ker je njegov kriterij koristnosti dobiček. Danes, pri neomejeni informacijski tehnologiji, je Voltairova misel, ki ne meri na knjige, ampak na intelektualno inferiornost, na nek način smešna. Ali pa še bolj aktualna, če pomislimo, da prav neselekcioniran pretok informacij včasih povzroča nepredvidljive odzive.

Kot prevajalec proze si se izkazal s prevodi svetovno znanih pisateljev, kot so Kurt Vonnegut, John Steinbeck, Henry Miller in Philip Rot. To so pisatelji realizma oziroma nadrealizma, družbene angažiranosti, socializma in boja za pravičnost. Zakaj ravno oni? Naključje?

Nikoli nisem pomislil na to skupno črto, a če je res, potem fino. Izbiral sem jih malo po osebni preferenci, vmes je bil tudi kateri po naročilu. Najraje imam Kurta Vonneguta, ki me je zastrupil kot študenta. Saj res, kaj se mi je zadnjič zgodilo! Neka znanka me je spraševala, ali je bil moj oče tudi prevajalec. Da je neki Duša tam zdavnaj, v 80. letih prejšnjega stoletja, prevedel Vonnegutovo knjigo *Mačja zibka*. No, prevod je bil moj, le da sem se takrat podpisoval z uradnim krstnim imenom Valentin. Skratka, toliko sem že star, da sem postal sam svoj foter. Prav vonnegutovsko.

Prevedel si tudi več kot 40 dram. Dramski jezik je funkcionalen na odru in ne na papirju. Kako prilagajaš prevode slovenskim razmeram in gledalcem?

Prevajam izključno sodobna besedila, tako da navadno ni večjih razlik med besedjem vsakdanje komunikacije oziroma pisnim jezikom in odrskim govorom. Med lektorsko razčlembo se je treba včasih zagovarjati zaradi nejasne meje med, kakor oni rečejo, knjižnim in "nizkim" besedjem. Ampak najlepše je delati prav avtorje, ki gredo počez čez elemente "visokega" in "nizkega" odrskega govora in to združijo.

Kaj meniš, kakšen je danes v Sloveniji položaj t. i. sedme umetnosti, filma in gledališke umetnosti ter pisane besede – knjige?

Zdaj sicer lahko moralizirava in teoretizirava, ampak dejstva so, kakršna so. Logična: novi mediji in komunikacijska sredstva imajo izjemno moč in ustvarjajo nove izraze za novo publiko. Recepcija se po eni strani drobi, po drugi pa sestavlja v nove sklope. Težave nam dela podrta hierarhija, v kateri knjiga (in na svoj način tudi gledališče) izgubljata pozicije. Ni kaj: živeli bomo bolj razsrediščeno.

Pišeš tudi za otroke. Letos je izšla knjiga z naslovom *Kje so doma dobri možje*. Ali je to tvoj prvi poskus pisanja otroške literature?

ZDRAVC IN NJEGOVA NAJMLAJŠA HČERKA BRINA *pred računalniškim ekranom med igranjem napete igrice.* ***Foto: Branko Čeak***

Revija *Ciciban* je imela do nedavnega prav spodobno revijalno prilogo za starše (škoda, da je ni več) in urednica me je prosila, da bi napisal nekaj o problemu treh "dobrih mož", ki drug drugega spodrivajo pri novoletnih obdarovanjih. Tako je tisto noč pred oddajo nastala zgodbica o tem, kako punčka, ki živi sama z mamo, skozi Miklavža, Božička in dedka Mraza doživlja svojega najpomembnejšega moškega, odsotnega Očeta. Zgodbica je bila predolga za objavo, zato jo je dala uredniku zbirke *Čebelica*. V bistvu je to vse; nikoli nisem pisal za otroke.

Ko sem malo brskala po spletu, sem naletela na tvojo repliko: "Nekatere gospe si estetske potrebe zadovoljijo z južnoameriškimi nadaljevankami." Kaj si s tem mislil?

Mislil sem dobesedno. Ne more vsak uživati v **Wimu Wendersu**. Gospe, ki se joče ob nadaljevanki, je on dolgočasen. Ampak jaz verjamem v njena čustva. Verjamem, da pristno navija za blondinko proti črnolaski. Verjamem v njeno katarzo. Tudi estetika kiča je estetika.

Pet let si ustvarjal reklamne slogane pri *Studiu Marketing*. Eden od njih – *Slovenija, moja dežela* – je postal hit v 80. letih in ostal znan do danes. Ali pridejo ideje same od sebe? Ali mora imeti človek žilico za te stvari?

To ni ne vem kaka kreativa. Včasih pride ideja mimogrede, največkrat pa je bilo treba kar lopatati, da si prišel do žilice. Hvala bogu se je navadno mudilo. Ideje prilezejo iz svojih lukenj, kadar je sila.

Utrinki

priložnosti je zadovoljstvo nad dokumentarnim izdelkom izrazila tudi odgovorna urednica slovenskega programa TV Koper - Capodistria **Nataša Segulin**, ki je poudarila, da je film dragocen predvsem kot dokument in sporočilo zanamcem, saj po še ne letu dni od odprtja meja med Italijo in Slovenijo že velja to kot samoumevno.

Premierno smo si film Ta prekleti konfin, ki obravnava prav območje meje z Italijo na Tolminskem in Kobariškem, lahko ogledali na televiziji Koper 21. septembra. In kakšni so občutki ob ogledu filma? Batistuta predvsem poudarja, da žal ob zbrisani državni meji še vedno vztrajata elektronska in informacijska meja, ki ju ne bo lahko v kratkem preseči.

Špela Mrak

SREČNEMU NAJDITELJU DARIJU VOUKU *(levo) je na pomoč pri odstranjevanju gobe z debla priskočil kuharski mojster* ***Bruno Manfreda. Foto: Carmen Leban***

GOBA VELIKANKA

Most na Soči – Dolgoletnemu gobarju **Dariju Vouku** se je pred kratkim sreča široko nasmehnila, saj je 9. oktobra našel kar 37,3 kilograma težko gobo. Kje je velikansko črneč velezraščenko ali po latinsko *Meripilus giganteus* odkril, nam seveda ni povedal.

Ker je bila velikost gobe prevelika, je Vouku pri odstranjevanju z debla pomagal veliki poznavalec gob in kuharski mojster **Bruno Manfreda**. Po mnenju nekaterih gobarskih strokovnjakov bi velikanko, ki je bila radovednežem na ogled dva dni kasneje na gobarski razstavi v okviru letošnjega *Kmečkega praznika*, lahko uvrstili celo v *Guinnessovo knjigo rekordov*.

ŠK

Letos se je prvi septembrski vikend v Volčah že tretjič zapored odvijala prireditev *Lukatelce*, in sicer na tvojem domačem dvorišču ... Zakaj ravno tukaj?

Podobne večje ali manjše dogodke snujem vsak dan, ampak prve Lukatelce so nastale čisto po naključju. Iz prijateljskih zamisli **Uršule** in **Janeza Ramoveša** pa **Andraža Poliča**, da pri meni proslavimo izide njihovih knjig in plošč. Potem sem si izmislil ime, ko pa imaš enkrat ime, si zapečaten. Svoje so dodali še lukatelca **Andreja**, odziv in sodelovanje vasi z županom na čelu in oblikovalec **Tomato Košir.** In zdaj smo, kjer smo. Letos smo se prvič bolj resno ekipirali, vstopila so dekleta iz volčanskega ***Ženskega pevskega zbora Znamenje***, ki je tu tudi že od začetka videl svojo vlogo, občina je poškilila sem, **Janezu Škrabcu** so se med sponzorji pridružili domači podjetniki. Skratka, naši večeri muzike, poezije in identitete dobivajo stalnost, širšo publiko in podmladek. Smisel imajo, dokler ostajajo to, kar so – vrhunska muzika in poezija, potok v ozadju in kamioni v ovinku nad hišo, luči v krošnjah hruške in prijateljska družba. Temu med letom dodajamo projekte, povezane s slovensko-francoskim pesnikom **Jeanom Vodainom**, Čiginjcem po rojstvu, literarne večere *Medana pred Medano*, zna pa se zgoditi, da bo tu gostoval še kak drug literarni festival. Dosegli smo, da skozi vas ne teče samo reka turistov, ampak tudi kulturni tok čez Lukatelovo guno. Da se nam priključi. Da med irskim in ameriškim pesnikom zazveni *Pa Tminu se patjepaje* in z volčanskimi dekleti zapoje **Vlado Kreslin**. Želimo biti vreden sosed *Sajete, Metalcampa* in drugih svetovljanskih dogodkov v coni B.

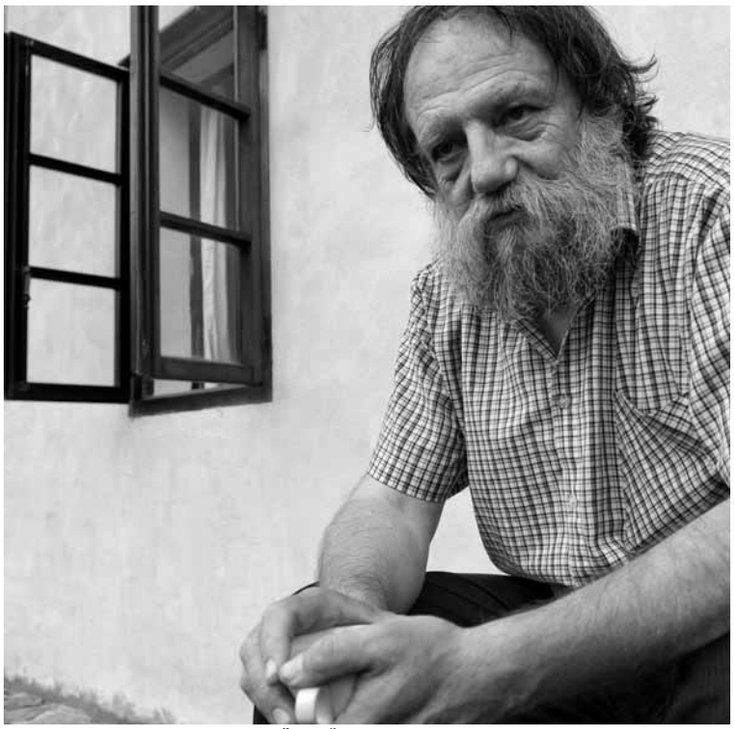

NA KLOPI PRED LUKATELOVO HIŠO *– Čeprav bolj poredko, se* **Zdravc** *še vedno rad vrača domov kot njen zadnji gospodar s tem priimkom.* ***Foto: Branko Čeak***

Na ime tvoje domačije deloma namiguje tudi ime kulturnega društva *Myra Locatelli*, ki si ga ustanovil leta 2000.

Društvo je nastalo, ker smo, potem ko se je ***Zavod za odprto družbo*** umaknil iz Slovenije, rabili ustanovitelja za scenaristično šolo. Nakar smo nekaj let počeli samo to, v zadnjem času pa je število projektov naraslo: ob naštetih imamo še projekt *Nomen est omen* – označevanje čiginjskih hiš z izvirnimi imeni, oženili smo se z neko televizijsko oddajo, usmerjamo se k založništvu – ravnokar bomo izdali pesmi **Jana Cvitkoviča** – in take reči.

Glede na stvari, s katerimi se ukvarjaš, je videti, da si zelo zaposlen kulturnik. Kako ti uspe ob vsem delu sploh kaj storiti zase in za svojo dušo?

Zvečer moraš iti oblečen spat, najraje na kavč. Ne smeš ugasiti luči, zaspati moraš pri prižgani. Vse skupaj je precej neudobno in pomaga, da se zbudiš par ur prej, kot bi se sicer. Sedeš in potegneš k sebi računalnik, ki je tudi že prižgan. Delaš to tako dolgo, da preide v navado. Dušo moraš pri tem obrniti stran, s hrbtom proti postelji, da ne gleda, kaj se dogaja.

Ali po tvojem drži mnenje Julesa Renarda, da je literatura posel, v katerem moraš neprestano dokazovati svoj talent ljudem, ki ga nimajo?

Jaz sem tu na hrbtni strani zgodbe. V službi imam pogosto opravka z ljudmi, ki mi neprestano dokazujejo svoj talent, ki ga v resnici nimajo.

Kakšna je tvoja življenjska filozofija?

Jutri si bom pa res vzel fraj.

Kje se najraje zadržuješ?

Od osmih do štirih ali pol petih, včasih še dlje, sem na založbi in okrog nje. Kar pa ne pomeni, da ne bi bil v tistem času raje kje drugje.

Kako zgleda tvoj delovni kotiček?

Preden bi ga začel opisovati, bi moral pospraviti. Toliko časa pa zdaj nimava.

Ali zaspiš s knjigo v roki?

Z leptopom ob povštru.

Se boš kdaj vrnil k Lukatelu?

Lahko prej, kot si oba zdajle misliva. Službe niso večne in če se znajdem na cesti, je velika možnost, da se bom zavlekel sem.

Pogovor pripravila: Damjana Teodorović

Utrinki

SE OD BLIZU DOBRO SLIŠI?

Tolmin – Na zgornje vprašanje si boste lahko sedaj odgovorili kar sami, kajti 9. oktobra je tolminska glasbena skupina ***Feedback*** izdala svoj drugi studijski album, ki nosi naslov *Od blizu*. Instrumentalni kvartet, ki ga sestavljajo **Matej Magajne** (kitara), **Miloš Leban** (klaviature), **Andrej Klavžar** (bas) in **Andrej Maver** (bobni), je svoj novi izdelek začel snemati maja lani v novomeškem studiu RSL, dokončal pa ga je letos v zagrebški Livada Produkciji s pomočjo tonskih mojstrov **Gorana Kuretića** in **Ivorja Plužarića**.

Čeprav se album Od blizu od prve izdane zgoščenke z naslovom *Feedback* razlikuje predvsem po zvoku in stilu, zasedba ostaja zvesta svoji poti, ki si jo je začrtala že leta 1999, ko se je najprej oblikovala kot trio. Kot kvartet namreč nastopajo šele od leta 2004. Njihovih instrumentalnih komadov ni mogoče opredeliti enoznačno, saj v njih lahko prepoznamo različne glasbene stile, ki segajo od bluesa prek rocka pa vse do jazza. Vsi komadi so avtorski in plod skupnega dela.

TOLMINSKA GLASBENA SKUPINA FEEDBACK *je oktobra izdala svoj drugi studijski album z naslovom Od blizu.* ***Foto: arhiv skupine***

Poleg težko opredeljivega glasbenega koktejla pa skupino zaznamuje tudi izbira instrumentov. Člani najraje posegajo po glasbilih starejše izdelave, kar daje njihovi zvočni podobi poseben pečat. Kljub možnosti prisluha svežemu studijskemu izdelku pa je, kot radi poudarijo člani skupine Feedback, pravi čar njihovega glasbenega ustvarjanja še ve-

Marjo Golanda

Morda leto ali dve preden je Marja Golando iz Kobarida zapustilo zdravje, je ob kozarčku vina zbrani družbi pripovedoval zgodbe iz časov, ko so zavezniški vojaki otrokom delili čokolade. Takrat sem mu obljubil, da ga bom uvrstil med tiste, ki so s svojim načinom življenja pustili svoj pečat. Marjo se je kot po navadi zamislil in privolil, vendar pod pogojem, da ta svet zapusti pred menoj. Žal moram obljubo izpolniti.

Večkrat je pred odhodom k počitku, ko se mu je zdelo, da je čas za zaključek debate, rekel družbi: *"Jaz bom umrl za kapjo. Ja, mene bo kap."* Po krajšem premoru pa je nadaljeval: *"Pa ne danes, ne, jutri je nov dan, me ne briga. Daj še en glaž."* In s sogovornikom je nadaljeval pogovor.

Nadarjen učenec

V mladosti je Marjo najprej nabiral znanje v italijanskem jeziku, po priključitvi Primorske k matični domovini pa je uspešno končal šolo za radiomehanika. Čeprav je bil vesten in natančen, se je v vojski odločil drugače in je opravil izpite za šoferja. Ko je pred leti prišlo v modo, da so skupine odhajale v Gučo, je Marjo mirno pravil: *"Kaj vi veste, kaj je Guča! Že davno sem tam vozil džemsa in dodža in poslušal cigansko glasbo."*

Marjo je bil v mladosti lep, privlačen fant, ki je znal ogreti srce prenekateri mladenki, vendar je preveč ljubil svobodo in neodvisnost in mu je tako vedno uspelo ubežati pred prisego o večni zvestobi. Znanje upravljanja in poznavanje težkih vojaških vozil je sebi in domovini v korist uporabil tudi po povratku v domače kraje.

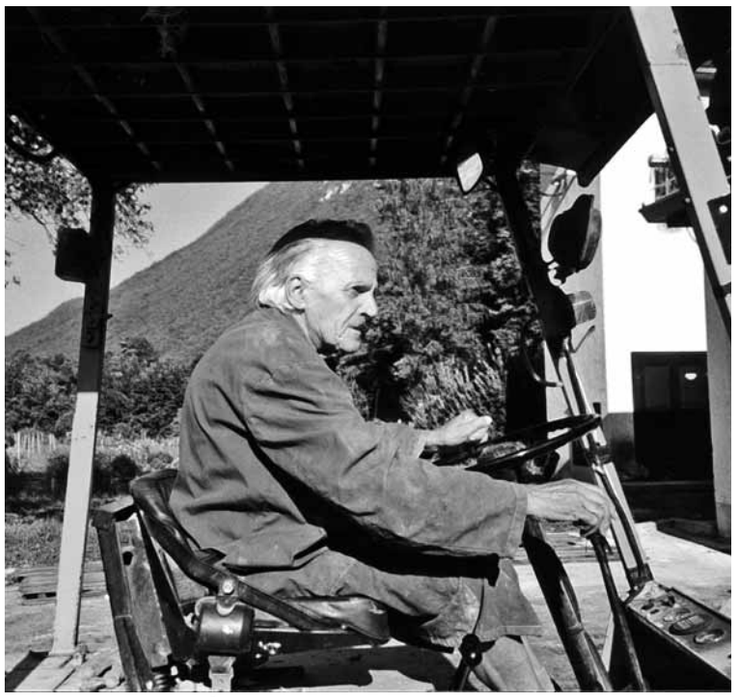

MARJA GOLANDE SE VEČINA SPOMNI**, kako se je prevažal s ponijem, zelo spreten pa je bil tudi pri delu z viličarjem.* ***Foto: Pavel Četrtič

Brigadir, ki je izgubil zaupanje

Pridružil se je skupini prijateljev, ki so odšli gradit Novo Gorico, že naslednje leto pa je z delovnimi brigadami odšel gradit železnico. Nemirni duh mu ni dopuščal sedenja za strojem, zato je poln izkušenj in dobrih ocen pričel kariero voznika na okraju v Novi Gorici in kasneje v Kopru. Dolgo je kot cenjen in pošten voznik po Jugoslaviji prevažal okrajne in partijske funkcionarje. Kmalu pa je spoznal, da njegovi delodajalci in potniki le niso vsi vredni spošto-

Utrinki

dno v spontanosti podajanja skladb in improvizaciji, ki ju je mogoče najbolje izkusiti v njihovih odrskih nastopih – od blizu.

Marko Leban

KARATE KAMP BOVEC – ŠPORTNO SODELOVANJE ŠTIRIH KLUBOV

Bovec – Že v zadnjih dneh avgusta je v Bovcu potekal *Karate kamp Bovec 2008*. Glavni organizator tretjega športnega srečanja je bilo ***Športno društvo*** (ŠD) ***Gorica - Sekcija karate***, njegova posebnost pa je bila, da so se ga poleg Novogoričanov in članov domačega ***Karate kluba*** (KK) ***Soča*** udeležili še karateisti iz severovzhodne Slovenije,

V SKLOPU LETOŠNJEGA KARATE KAMPA** so se mladi karateisti Karate kluba Soča in Športnega društva Gorica predstavili tudi na odru sredi bovškega trga.* ***Foto: arhiv KK Soča

člani ***KK Kovinar Maribor*** in ***KK Shotokan Radenci***.

Srečanja se je udeležilo prek 50 tekmovalcev različnih starosti. Namen kampa je bil predvsem čim boljša priprava na novo tekmovalno sezono, ki se je začela septembra, nezanemarljiv segment pa sta bila tudi sklepanje prijateljskih vezi in medsebojna izmenjava športnih izkušenj. Primorci smo gostom pripravili športno dvorano z blazinami tako, da je bil trening karateja res na profesionalni ravni. Intenzivna vadba je v telovadnici potekala dvakrat dnevno, vodil jo je mojster **Rajko Malinović**, pomagali pa so mu trenerji gostujočih klubov in vaditelj ŠD Gorica **Janoš Nad**.

Poleg športnega je imel kamp tudi ▶

vanja, zato je menjal delodajalca, ker je bil do njega nepošten ter ga je krepko prevaral in razočaral. Marjo je bil nekompromisen in ni prenašal laži, zato se je odločil zapustiti neprimerno družbo ter se je po nekaj letih službe domovini in gosposki odločil za kariero svobodnjaka pod domačim Matajurjem.

"Jutri me ne briga!"

Ne, Marjo ni bil ne lenuh ne delomrznež, le svobodno in neodvisno je hotel živeti, čeprav včasih brez večerje. Preživljal se je s priložnostnimi deli kot zidarski pomočnik ali ključavničar, še najraje pa je sedel za volan Petricovega *lupetta* in prevažal vse, od gradbenega materiala do strojev. Vedno se je rad pohvalil, da je prav on s Petricovim kamionom v Kobarid pripeljal nove cerkvene zvonove. Ko pa je oblast začutila, da Marjo in Petrica s sivo ekonomijo nekaj zaslužita, se je moral Marjo posloviti od kamiona in se prepustiti socialni pomoči. Ob furlanskem potresu leta 1976 je ostal brez doma. Hišo, iz katere je odnesel le obleke in nekaj posode, so porušili in odpeljali na odlagališče ruševin. Za starinami in domom Marjo ni dolgo žaloval, saj je novega našel v sestrini montažni hiši.

Trgovec pod mus

V nekdanji Alpkomerčevi železnini se je po potresu pojavila potreba po pomožnih delavcih in med priložnostnimi delavci za pretovarjanje gradbenega materiala se je znašel tudi Marjo. Čeprav ni bil na plačilnem seznamu, je redno prihajal na nerazpisano delovno mesto in delo vestno opravljal za kozarec pijače, malico in skromno napitnino. Z leti je Marjo postal neoštevilčen inventar kobariške železnine. Ne le šef in zaposleni, tudi stranke so bile zadovoljne z njegovim delom, ob katerem je dobrodušno pokramljal, včasih pa pikro zbodel. Do manjše prometne nesreče, ki se je končala z zlomljeno nogo, se je na delo in po Kobaridu od Lipe do Kramarja prevažal s starim mopedom *poni*. Ko pa je odvrgel bergle, je uporabljal le še *poni* kolo.

V trgovini ali bifeju je vedno našel sogovornika. Ni mu bilo težko načeti pogovora o čemer koli, saj je bil poln znanja in širokega obzorja. Vsako bodico je znal modro obrniti in naključnega sogovornika vedno trdo postaviti na tla. Nekega poletnega popoldneva je Marjo pred bifejem pil pivo, ko je iz trgovine po končanem delu prišla ugledna gospa. *"Marjo, pojdi delat, zakaj posedaš v brezdelju,"* ga je ogovorila. Marjo je gospo dobro poznal in ji opazke ni zameril, le počasi je odgovoril: *"Poslušaj* (ime ni pomembno, op. a.)*, ti delaš cele dneve v službi in doma, jaz pa sedim in pijem pivo. Ko bova oba stara in odpisana, bova skupaj sedela za mizo nekje v Podbrdu in jedla iz istega kotla. Raje mi daj za en pir!"* Gospa je modro ugotovila, da je v tem veliko resnice in je možaku res plačala pivo ter nadaljevala pot proti domačemu delu.

V politiko se ni vtikal, čeprav je dnevnim dogodkom resno sledil in jih priložnostno tudi komentiral. Pogovor je najraje pogovor začel in zaključil s: *"Kar ste volili, to imate."* Ko se je razvila debata o vstopu Slovenije v Evropsko unijo, je približevanje komentiral s primerjavami, vezanimi na Kobarid. Ob referendumu je rekel, da je *"sedaj naša Evropa okoli kostanja"*, po podpisu sporazuma smo bili pri Ribniku, z vstopom v Unijo pa smo bili pri Robiču.

Ena odvisnost je pa le ostala z njim

Ko je Marja načela bolezen in je nekaj časa preživel v šempetrski bolnici, so v železnini ostali brez specialista za upravljanje z viličarjem, saj je prav on material brez težav prevažal in raztovoril v včasih še tako nemogočih situacijah. Na delovno mesto je prihajal le še iz navade in poskrbel, da so zaposleni dobili jutranjo kavo, na banki je zamenjal drobiž, najraje pa se je s sodelavcem ali znano stranko odpravil v bar Lipa na kozarec vina, ki sta ga kmalu nadomestila jabolčnik in radenska.

Dolga leta se je branil zamenjati stanovanje v montažni hiši za udobno bivanje v hiši varovanih stanovanj, kjer si je pridobil pravico bivanja z zamenjavo parcele. V novem, vedno ogretem domu in pod skrbno nego nečakinje je Marjo zaživel novo življenje. Ponosen je bil, da ga cenijo mladi prijatelji in sodelavci. Pogosto se je pohvalil, da mu je z dopusta in potovanj po svetu poslal pozdrave ali čestitke za osebni praznik mlad prijatelj. *"Poglej"*, je rekel, *"tako mlad, pa se tako dobro razumeva."* Obiski prijateljev in dopoldanski klepet ob kavici ali soku so mu popestrili čas, ko se je odpovedal večernim debatam ali kozarcu vina v bifeju pri Kramarju, v Cinci in pri Zvončku. Pa vendar se Marjo ni znal odpovedati vsaki odvisnosti. Priznal je, da ga ima v oblasti čisto navadna cigareta, ki ga je spremljala od rane mladosti do konca.

Zapisal: Pavel Četrtič

Utrinki

globlji pomen. Mladi so ves teden preživeli brez televizije, računalnikov in bučnih zabav. Spoprijateljili so se in medsebojno še bolj utrdili športni duh. Čeprav prostega časa ni bilo veliko, so se karateisti udeležili raftinga, plavanja in krajših izletov, večeri pa so minevali ob prijetnem druženju. Na povabilo ***Turističnega informacijskega centra Bovec*** so se karateisti ŠD Gorica in KK Soča predstavili v skupnem nastopu na odru pred hotelom Alp. Občinstvo so navdušili z modernim prikazom šolskih in mojstrskih kat ter ekipno športno borbo. Posebno pozornost so vzbudili najmlajši člani, ki so v zadnji sezoni izjemno napredovali. Vsi nastopajoči so poželi bučen aplavz in marsikdo od presenečenih gledalcev je po predstavitvi povedal, da je imel zaradi vpliva akcijskih filmov o karateju napačno predstavo. Karate ima kot šport namreč za posameznika dvojen pomen. Na eni strani gre za fizično krepitev telesa, še bolj pa gre za psihično rast in utrjevanje osebnosti, kar je za vsakega izmed nas nedvomno velikega pomena.

Damjana Nanut

PODIRAJO REKORD ZA REKORDOM

Petrovo Brdo – Izjemen podvig je v prvih dneh oktobra uspel maratoncu **Slavku Prezlju** z Bače pri Podbrdu. S kolegom **Martinom Štendlerjem** iz Podbrda sta namreč 5. oktobra ob 5.40 zjutraj izpred planinskega doma na Petrovem Brdu krenila na progo *Gorskega maratona štirih občin*, odločena, da 35-kilometrsko razdaljo z 5.100 metri vzponov in spustov premagata kar petkrat.

SLAVKO PREZELJ IN MARTIN ŠTENDLER** ob drugem prihodu v Sedlo pod Črno prstjo – prvi dan podviga kmalu po 14. uri.* ***Foto: Tomaž Mlakar

Potem ko je Štendler na polovici poti do zastavljenega cilja odstopil, je Prezelj nadaljeval sam. Tako je 6. oktobra ob 22.17 še petič prečkal ciljno črto sicer ene od najtežjih tekaških preizkušenj na stari celini. Uspelo mu je nekaj, kar pred njim ni še nikomur – res pa je tudi, da se s tem ciljem trase omenjenega gorskega maratona pred tem ni lotil še nihče.

ŠK

SEPTEMBER JE MESEC ZA ČRNO PRST

Podbrdo – ***Planinsko društvo*** (PD) ***Podbrdo*** je v septembru izpeljalo kar dve tradicionalni prireditvi. 6. septembra so člani skupaj s ***Postajo GRS Tolmin*** organizirali 15. tek na Črno prst, ki je bil letos drugič poimenovan po prvem predsedniku PD Podbrdo **Ivanu Anderletu**, 20. septembra pa je bilo na Črni prsti srečanje planincev.

V izredno soparnem in vlažnem vremenu se je na startu teka v Podbrdu

ZA POSOŠKIMI KAJAKAŠI JE ODLIČNO LETO

Posočje – Vse bolj očitno postaja kajakaški šport tako na divjih kot tudi na mirnih vodah paradna športna panoga Posočja. Tekmovalci, ki so svojo športno pot začeli pred slabim desetletjem, se danes že spogledujejo z dosežki najvišjega ranga.

V letošnji sezoni, ki je bila vrh vsega olimpijsko obarvana, so vidne vloge imeli tudi kajakaši ***Soških elektrarn***, za katere se zdi, da vsako leto posežejo stopnico višje ter si tako zanesljivo tlakujejo pot k najvišjemu cilju vsakega športnika – olimpijskemu tronu. Prav s tem se je do zadnjega spogledoval kanuistični dvojec **Sašo Taljat** in **Luka Božič**, ki je zadnje prosto mesto za olimpijske igre v Pekingu moral prepustiti ruskima konkurentoma. Rusa sta namreč na evropskem prvenstvu za člane v Krakowu premagala dvojico z Mosta na Soči, ta pa jima je udarec vrnila na letos najpomembnejšem domačem tekmovanju, evropskem prvenstvu za mladince in mlajše člane v Solkanu. Dvojec Taljat - Božič je v konkurenci mlajših članov predse spustil zgolj francoski čoln ter tako slavil naslov evropskih podprvakov. Enak uspeh je v konkurenci deklet uspel domačinki **Urši Kragelj**, ki je v Solkanu prav tako dosegla srebrno medaljo.

Odlično se je med kajakaši odrezal tudi **Lovro Leban**, ki je z uvrstitvijo v finale in osvojenim devetim mestom dokazal, da sodi med najboljše kajakaše v Evropi. Še večji uspeh je Leban dosegel na svetovnem prvenstvu v spustu, kjer je na italijanski reki Dora Baltea v šprinterski tekmi za seboj pustil vso konkurenco in tako nepričakovano postal svetovni prvak. Zmago je dan kasneje ponovil tudi v moštvenem šprintu.

Vidne uvrstitve je na evropskem prvenstvu mladincev v kajaku na mirnih vodah v Szegedu nanizal **Rok Kuk**, ki si je tako na 500- kot tudi na 1000-metrski razdalji priveslal B finale. S tem je dokazal, da lahko zavzeto in trdo delo obrodi sadove tudi v športu, ki doslej v tem delu Slovenije ni imel nikakršne tradicije.

Vsekakor ne gre dvomiti, da se odlični rezultati kajakašev in kanuistov ne bi nadaljevali tudi v prihodnjih sezonah. Mlajših, ki se kalijo v selekcijah dečkov, deklic, cicibanov in cicibank, je veliko. Kot vsa prejšnja leta je imela tudi letos svoja vrata odprta kajakaška šola, ki je v Solkanu in na Mostu na Soči navdušila mnoge mlade nadobudneže. Prav ti, ki bodo svoj tekmovalni vrh dosegli čez 15 ali 20 let, pa si že danes svoje vzornike lahko poiščejo kar med številnimi starejšimi klubskimi kolegi. Te v naslednjih sezonah čakajo novi izzivi, med katerimi je gotovo največji tisti v Londonu čez štiri leta, ko bodo zopet na vrsti olimpijske igre.

Besedilo in foto: Luka Mrak

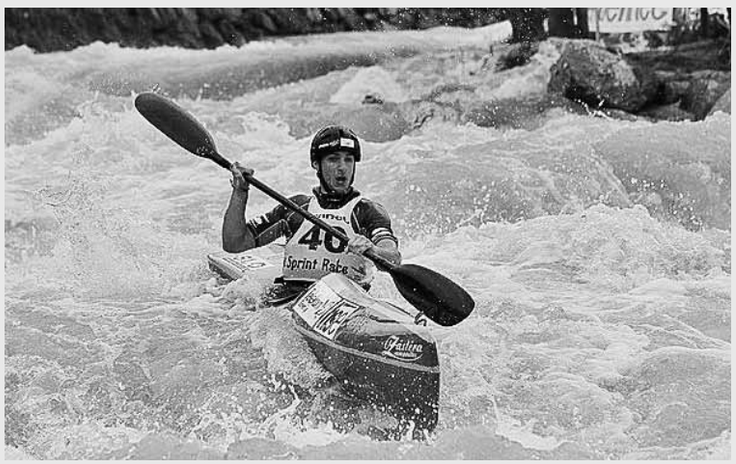

***LOVRO LEBAN** na poti do naslova svetovnega prvaka v šprintu.*

***SAŠO TALJAT IN LUKA BOŽIČ** v boju za olimpijski nastop na evropskem prvestvu v Krakowu.*

Utrinki

zbralo 123 tekačev. Celo pot jih je ovijala gosta megla, tako da jih je proti vrhu vodila le dobro uhojena pot, med vzpenjanjem pa jih je presenetila še dežna ploha. Kljub težki progi, ki jo je vreme izoblikovalo v blatno, drsečo stezo, so vsi prišli na cilj. Dosedanjega rekorda proge 0:47:46 **Petra Lamovca**, letos absolutno drugega s časom 0:52:11, ni bilo mogoče premagati. Prvi je stekel skozi ciljna vrata **Simon Alič** in dosegel čas 0:50:09. Absolutno tretji čas so namerili **Nejcu Kuharju** (0:52:20). Med ženskami je bila najhitrejša **Vanja Krapež** s časom 1:04:12 pred **Mihaelo Tušar** (1:05:31), na tretje mesto pa se je uvrstila **Danica Kovačič** (1:07:17).

Sicer so tako moški kot ženske tekmovali v petih kategorijah, posebne kategorije pa so bile še gorski reševalci do 40 in nad 40 let ter domačini in domačinke. Letos so po 38 letih prvič spet skupaj tekli in dosegli presenetljivo dobre rezultate udeleženci prvega teka **Marko Dakskobler**, **Ivan Čufer** in **Peter Čufer**, ki se je doslej edini udeležil čisto vseh tekov. Takrat so jim očitali, da je take vrste tek neetičen, in dilemo je razrešil šele Ivan Anderle: *"Le nikar naj vas toliko ne skrbi, kaj mi tukaj v Podbrdu delamo. Važno je, da mladi gibajo."* Tekmovalci so bili izredno zadovoljni z gostoljubnostjo na okrepčevalnicah, cilju in zaključni prireditvi v Podbrdu. Vsi skupaj pa so bili še najbolj veseli, da je tekmovanje minilo brez poškodb ali kakšnih drugih težav.

Popolnoma drugačen dan se je prebudil 20. septembra, ko je PD Podbrdo vabilo na srečanje planincev na Črno prst. Letos so ga pripravili člani ***Odseka Grahovo - Koritnica***. Zavijanje vetra in nizke temperature, ▶

NA BLATNO IN DRSEČO PROGO 15. GORSKEGA TEKA NA ČRNO PRST** se je podalo 123 tekmovalk in tekmovalcev, vsi pa so tudi pritekli do cilja 1.844 metrov visoko. **Foto: Alenka Zgaga

Trdna mreža – Osamosvajanje Slovenije v Zgornjem Posočju

Zbornik ***Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo*** *(OZVVS)* ***Gornje Posočje*** *je namenjen tistim, ki so aktivno sodelovali v akcijah in aktivnostih osamosvajanja, in vsem, ki so bili priča zgodovinske osamosvojitve Slovenije, obenem pa želi z dogodki iz leta 1991 seznaniti najmlajše. Že naslov zbornika simbolično pove, da so v času priprav in med samim potekom osamosvojitve vsi akterji – **Teritorialna obramba** (TO), milica in civilne strukture – skovali trdno mrežo sodelovanja.*

Želja in ideja, da bi zapisali in javnosti razgrnili potek dogajanj osamosvojitvene vojne v Zgornjem Posočju, predvsem pa na območju takratne tolminske občine je postala ne le obljuba, temveč obveza na ustanovitvenem sestanku OZVVS Gornje Posočje leta 1998/99. V predstavitvi zbornika je predsednik združenja in vodja uredniškega odbora mag. **Roman Medved** *povedal, da je ta začel nastajati že s prvimi pripravami na osamosvajanje. Pisali so ga vsi, ki so svoje naloge in aktivnosti zabeležili na papir, in vsi, ki so si dogodke vtisnili v spomin ali pa so uspeli trenutke ovekovečiti s fotoaparatom. Pripravo gradiva in zahtevna usklajevanja prispevkov 49 avtorjev so zaupali šestčlanskemu uredniškemu odboru, publikacijo pa je uredil* **Zdravko Duša**.

Že iz uvodnih besedil Romana Medveda, **Vita Berginca** *in* **Janeza J. Švajncerja** *so razvidni namen in način zbiranja gradiva ter pomen tega, v knjigo vezanega zgodovinskega gradiva, ki se bere kot napet roman med seboj povezanih dogodkov. Knjiga bralca vrne v čas, ko so se tisočletne želje in sanje Slovencev uresničile v Kopru, z odhodom zadnjega vojaka Jugoslovanske ljudske armade iz mlade države Slovenije.*

Zbornik sicer obsega 390 strani, vendar je urejen skrbno, brez nepotrebnih statističnih podatkov, ki bralca dolgočasijo in nemalokrat odvračajo od branja. Vsebina je razdeljena sistematično po med seboj povezanih tematskih poglavjih. Poleg uvoda je prvi del namenjen ustanovitvi TO v Posočju, ustanovitvi manevrske strukture narodne zaščite in tajnim pripravam na vojno, ki jo je javnost komaj slutila. Že naslednje poglavje razgrne delovanje ***63. območnega štaba TO*** *ter postreže s pričevanji starešin in borcev TO, ki so vsak na svoj način oblikovali dogajanja in aktivnosti takratnih dogodkov. Zadnji del publikacije pa je uredniški odbor prepustil takratnim miličnikom iz Tolmina, Kobarida in Bovca, ki v svojih pričevanjih dokazujejo, da je bila mreža sodelovanja trdna in zanesljiva. Sledijo prispevki o aktivnostih centra za prebegle vojake, občinske uprave, civilne zaščite in carine, ki so bili v tistih razmerah prisiljeni delati med dvema ognjema.*

Pred analizo delovanja in zaključno mislijo Vita Berginca je objavljeno pismo, ki ga je na OZVVS Gornje Posočje poslal Nizozemec **Cornelis Den Otter**, *ki je leta 1991 po sprejetju britanske deklaracije v Posočje prihajal kot vodja skupine evropskih opazovalcev.*

Zbornik je opremljen s fotografijami, ki pa so žal le skromne priče dogodkov. Majhnemu številu fotografij je verjetno botroval prastrah, da se vojaških objektov in dogodkov ne sme fotografirati, poleg tega pa tudi negotovost in napetost nista dopuščali izživljanja in igranja s fotoaparatom.

Uredniški odbor se opravičuje vsem, ki so pomotoma ali zaradi krutosti

Utrinki

na Črni prsti kar minus dve stopinji Celzija, so verjetno marsikoga zadržali doma. Toda pot je ponujala neskončne razglede, Koča Zorka Jelinčiča pa je pričakala pohodnike prijetno topla in polna domačnosti. Ob 11. uri je župnik iz Sorice daroval sveto mašo za preminule planince. Prisotnih je bilo tudi nekaj članov ***Mešanega pevskega zbora Ivan Kokošar*** s Koritnice, tako da je bilo petje med sv. mašo še bolj ubrano. Veselo druženje so ogreli še zvoki v izvedbi mladega tria s Cerkljanskega.

Olga Zgaga

PETI TURNIR V SOČI PRIPADEL LOŽANOM

Soča – ***Športno društvo Soča - Trenta*** je 20. septembra na športnem igrišču v Soči organiziralo tradicionalni turnir v nogometu. Letošnji je bil peti po vrsti, na njem pa je sodelovalo pet ekip.

Maloštevilni gledalci so se zabavali ob tekmah, uspešne poteze igralcev, obrambe vratarjev in zadetke pa pozdravili z vzkliki in aplavzom. Najbolj so se z osvojenimi desetimi točkami izkazali člani nogometne ekipe iz Loga pod Mangrtom, ki so trikrat zmagali in enkrat remizirali. Na drugo mesto se je z dvema točkama manj uvrstila domača ekipa iz Soče (dve zmagi in dva remija), tretji pa so bili člani ekipe Veterani z eno zmago, enim remijem in dvema porazoma oziroma z osvojenimi štirimi točkami. Četrta je bila ekipa Redna linija in peta ekipa Kovi, obe sta osvojili tri točke.

Linda Mihelič

POSOŠKI DEČKI NAJBOLJŠI NA TURNIRJU V ITALIJI

Moimacco – V drugi polovici septembra so se dečki do deset let iz ***Nogometnega kluba*** (NK) ***Kobarid***, sicer varovanci trenerjev **Saše Lebana** in **Mihe Stresa**, udeležili dvodnevnega turnirja v sosednji Italiji. V Moimacco nas je že četrtič zapored povabil prijateljski klub ***Carmine***.

K sodelovanju smo povabili še ekipo sosedov iz ***NK Tolmin***, tako da smo Slovenci imeli kar dva predstavnika v konkurenci 16 ekip, med katerimi sta bili tudi znamenita Udinesejeva šola ***Donatelo*** in ***Itala S. Marco***. Nazadnje sta se v velikem finalu znašli prav slovenski ekipi, kjer smo na koncu Kobaridci za Tolminci osvojili zavidljivo drugo mesto. Prihodnje leto spomladi nameravamo podoben nogometni turnir prirediti tudi mi in nanj povabiti ekipe italijanskih klubov.

DEČKI DO DESET LET IZ NOGOMETNEGA KLUBA KOBARID *so na turnirju v italijanskem Moimaccu osvojili drugo mesto, prednje so se uvrstili le kolegi iz Tolmina.* ***Foto: Boštjan Jazbec***

Aleks Volarič, vodja mlajših selekcij NK Kobarid

tiskarskega škrata izpadli s seznama teritorialcev ali iz zapisanega dogodka, in tistim, katerih podatki so napačno zabeleženi. Zanesljivo bodo napake in pomanjkljivosti odpravljene ob ponatisu tega, za zgodovino Posočja pomembnega literarnega dela.

NASLOV: Trdna mreža – Osamosvajanje Slovenije v Zgornjem Posočju. UREDNIŠKI ODBOR: mag. **Roman Medved**, **Silvo Hrovat**, **Vito Berginc**, **Metod Leban**, **Ivan Čufer** in **Zvonimir Gerželj**. IZDALO: Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Gornje Posočje. KRAJ in LETO IZDAJE: Ljubljana, 2008. NAKLADA: 1.000 izvodov. FORMAT: 16 x 23,5 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 390.

Pavel Četrtič

Hiša iz sanj

O **Marti Šavli** *smo v* ***EPIcentru*** *že pisali, in sicer smo jo v peti letošnji številki predstavili v rubriki* Pesniki iz naših logov. *Takrat smo tudi navedli, da išče založbo, ki bi ji omogočila izdajo njene druge pesniške zbirke. To ji je s pomočjo ljubljanske založbe KATR tudi uspelo in luč sveta je tako ugledala zbirka z naslovom* Hiša iz sanj. *Že leta 2002 pa je Šavlijeva v samozaložbi izdala svoj prvenec z naslovom* Utrinki upanja.

V Hiši iz sanj je avtorica zbrala 107, večinoma krajših pesmi. Naslovnico zbirke, ki jo je oblikoval **Janez Vizjak**, *krasi* Rdeča ruta, portret gospe Monet, *slika francoskega slikarja* **Clauda Moneta** *iz leta 1873.*

Za pokušino pa prva in naslovna pesem zbirke Hiša iz sanj.

Živim v hiši iz sanj.
V njej plešejo rožnate meglice.
Zajamem jih v roke, jih božam,
jim pojem, šepetam jim lepe besede,
potem pa jih spustim ...
Odidem iz hiše iz sanj.
Prav tiho zaprem duri,
da se ne zbudim.

NASLOV: Hiša iz sanj. AVTORICA: **Marta Šavli**. UREDNIK: **Saša Iskrič**. ZALOŽILA: Založba KATR. KRAJ IN LETO IZDAJE: Ljubljana, 2008. FORMAT: 15 x 21 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 118.

Špela Kranjc

Na svoji zemlji – 60 let kasneje

Katalog razstave ob 60-letnici prvega slovenskega zvočnega igranega celovečernega filma spremlja razstavo ***Tolminskega muzeja*** *avtorice* **Karle Kofol**, *ki je bila odprta pod istim naslovom* Na svoji zemlji – 60 let kasneje. *V Tolminskem muzeju so se želeli*

z razstavo približati ne le samemu filmu kot edinstvenemu mejniku v zgodovini slovenskega filma, ampak tudi času, v katerem je film nastal, ter ustvarjalnemu procesu. Kot je zapisala avtorica razstave v uvodu kataloga, so "z muzejskega vidika poskušali predstaviti zgodbo o nastanku in življenju prvega slovenskega zvočnega igranega filma in se spomniti časa, v katerem je bil spočet. Osnovna zgodba filma Na svoji zemlji je namreč tudi zgodba tolminske vasi."

Katalog razstavo dopolnjuje s tremi besedili, v katerih Karla Kofol predstavlja okoliščine nastanka filma Na svoji zemlji in poseben pomen za nastanek filma nakloni prav izbiri scenarija pisatelja **Cirila Kosmača**. *Ta je bil izbran med 13 teksti mlajših slovenskih piscev, ki so se odzvali na razpis slovenske direkcije* ***Filmskega podjetja FLRJ***.

Katalog dopolnjuje tudi zapis **Marte Rau Selič** *iz Arhiva RS, ki ob 40. obletnici filmskega arhiva izpostavlja njegovo vlogo pri varovanju slovenske filmske dediščine. Tu hranijo tudi prvi slovenski umetniški film.* "Prva kopija filma je bila izdelana v laboratoriju ***Avala filma*** v Beogradu 8. novembra 1948. Originalni negativ na nitratnem traku hrani ***Jugoslovanska kinoteka***, ostali trakovi, vključno s kopijami, pa se nahajajo v ***Slovenskem filmskem arhivu*** (SFA)." *Marta Rau Selič tudi navaja, da bodo naslednje leto film obnovili. Iz originalnega negativa bodo izdelali lavand in dve novi kopiji ter tako filmu podaljšali življenjsko dobo.*

Kako je nastal slap Boka

Nekega dne sta šla *pobič* in *čečica* v hrib, da bi nabrala malo gob. Zaman sta iskala, nobene gobe nista našla. Kar naenkrat sta zagledala majhno hišico. Bila sta že zelo lačna, zato sta šla pogledat, kdo je v tej hiši doma. Nekaj časa sta trkala po vratih. Ker jima ni nihče odprl, sta kar vstopila. Zagledala sta staro ženo, ki se jima je nasmehnila. Vprašala je, kako to, da sta prišla ravno gor k njej. Povedala sta in žena jima je dala jesti. Potem je šla ven.

Ker je dolgo ni bilo, je šel *pobič* gledat, kam je šla. Kako se je začudil, ko je prišel pred hišo. Stara žena je brusila sekiro in govorila sama pri sebi: *"Ubila ju bom, imela bom pečenko ..."*

Pobič je stekel nazaj v hišo, vzel palico, stopil pri vratih na stolico in čakal. Ko je vstopila žena s sekiro, jo je s palico udaril tako močno, da ji je padla sekira iz rok in zvalila se je na tla. Potem je pobral sekiro in jo ubil. Njena kri se je spremenila v slap, ki so mu ljudje dali ime Boka.

Zbral in zapisal: Janez Dolenc
(Log Čezsoški, 1975)

Vir: **DOLENC, Janez.** *(1992). Zlati Bogatin. ČZP Kmečki glas. Ljubljana: ČZP Kmečki glas. Str. 165.*

PREDPRODAJA SMUČARSKIH VOZOVNIC

Cenik za obdobje predprodaje **do 22. 11. 2008**

tip vozovnice	ODRASLI	OTROCI (7–14 let)
DNEVNA	20 €	15 €
SEZONSKA	220 €	130 €
"10 V SEZONI" – neprenosljiva	155 €	110 €

Doplačilo za neizkoriščene vozovnice iz preteklih let: 3 €. Ob nakupu sezonskih vozovnic in vozovnice "10 v sezoni" vam ponujamo možnost obročnega odplačila.

BOVEC Kanin Ski Center

INFORMACIJE IN NAROČILA: Kaninski center (v središču Bovca), Trg golobarskih žrtev 47, **tel.:** 05 38 96 003, **fax:** 05 38 96 004, **e-mail:** kaninski.center@siol.net

*Katalog prinaša tudi nekaj izbranega slikovnega gradiva, ki si ga lahko ogledamo na razstavi, prispevali pa so ga SFA pri Arhivu RS, **Slovenski filmski muzej**, **Kartografska in slikovna zbirka NUK**, Tolminski muzej, **Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto** – posebne zbirke* **Boga Komelja**.

NASLOV: Na svoji zemlji – 60 let kasneje. AVTORICI: **Karla Kofol** in **Marta Rau Selič**. IZDAL in ZALOŽIL: Tolminski muzej. KRAJ IN LETO IZDAJE: Tolmin, maj 2008. NAKLADA: 500 izvodov. FORMAT: 15 x 15 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 20.

Špela Mrak

Muzeji na Goriškem

***Muzejska mreža Goriške** je s projektom, ki ga je financiral program **Interreg IIIA Italija-Slovenija**, izdala skupen vodnik po muzejih ob slovensko-italijanski meji, izdelali pa so tudi spletno stran in muzejsko kartico, s pomočjo katere bodo muzeji, vključeni v vodnik, obiskovalcem nudili popust pri vstopnini.*

V vodniku je muzejske ustanove na Goriškem predstavila avtorica **Raffaella Sgubin**, *ravnateljica Pokrajinskih muzejev v Gorici. Kot pravi, se ves vodnik ravna po merilu preprostosti in praktične preglednosti, saj ni njegov namen, da bi ga brali za mizo, temveč da bi nas spremljal na poti. Med 55 muzejskimi ustanovami od Gradeža do Kobarida so opisani tudi **Kobariški muzej**, **Tolminski muzej**, **Arheološki muzej Most na Soči**, domačija Cirila Kosmača na Slapu ob Idrijci, rojstna hiša Simona Gregorčiča, domačija Franceta Bevka, partizanska tiskarna Slovenija na Vojskem, **Informacijsko središče Triglavskega narodnega parka** in **Trentarski muzej**, **Triglavski narodni park** in **Alpski botanični vrt Juliana**.*

Bralci lahko v vodniku najdejo tudi splošne informacije o opisanih muzejih, kot so telefonska številka, spletna stran, elektronska pošta, urnik in vstopnina. Kot poudarjata **Enrico Gherghetta** *in* **Roberta Demartin**, "si oblikovanje muzejske mreže od sodelovanja med muzejskimi ustanovami v nekem prostoru obeta gospodarnejšo izrabo sredstev in priložnost navezave partnerskih razmerij". *Prepričani so, da utegne tovrstna prepredenost muzejske ponudbe bistveno pospešiti trajnostni razvoj, ker omogoča součinkovanje prednosti* "prostorsko razpršenega muzeja" *z mikavnostjo kulturnih znamenitosti, domačega izročila in proizvodnih virov danega prostora.*

Opisu muzejev sledi poglavje Kuhinja v Gorici, v Goriški pokrajini in sosednjih krajih v Sloveniji, v katerem avtorica **Giovanna Ludovico Giannattasio** *opisuje vpliv in odsev zgodovine, kulturnih tokov in ljudstev, ki so vplivali na goriško kuhinjo. Piše tudi o tradicionalnih jedeh, kot so jota, pinca in različne ribje jedi, zaključi pa s kakovostno in pestro ponudbo vina. Na koncu vodnika so avtorji v želji, da bi kulturno ponudbo popestrili še s turistično, bralcem ponudili tudi seznam prenočišč in gostišč na Goriškem z naslovi in telefonskimi številkami.*

NASLOV: Muzeji Goriške – vodnik. ZALOŽNIŠKI IN UREDNIŠKI ODBOR: **Alessandra Martina**, **Alessandro Quinzi**, **Raffaella Sgubin**. IZDALA: Muzejska mreža Goriške. KRAJ IN LETO IZDAJE: Trst, 2008. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 134.

Mariša Bizjak

> KUPON za 10 % POPUSTA <
Ob predložitvi recepta vam odobrimo še dodaten 5 % popust.

OPTIK LAH d.o.o.
vaša optika

Popust velja do konca leta 2008 ob predložitvi kupona.

OPTIK LAH d.o.o.
vaša optika

Očala
- korekcijska in zaščitna
- sončna in športna (tudi z dioptrijo)
- za odrasle in otroke
- za vsak žep

Kontaktne leče
vseh vrst in tipov

RECEPTE (naročilnice za očala)
sprejemamo od vseh okulističnih ambulant

Meritve
za očala in kontaktne leče opravljamo vsako sredo

Po potrebi zagotovimo kontrolo pri **optometristu**.

Sedež: Prušnikova 54
1210 Ljubljana
Tel.: 01/512 81 10

Enota Tolmin:
Prešernova 4, 5220 Tolmin, Tel.: 05/381 10 44
URNIK optike v Tolminu: 9.00–12.00 in 15.00–18.30

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
25. 10.	**PLUŽNA**	**Planinski pohod Plužna–Kluže**	PD Tolmin, Mara Vidic: 031-370-137
25. 10. (10.00)	**KOBARID**, kostnica	**Tradicionalna spominska slovesnost na kostnici**	Zdravko Likar
25. 10. (15.00)	**KOBARID,** muzej	**Dan Kobariškega muzeja in odprtje razstave Slovenski vojaki v 1. svetovni vojni**	Kobariški muzej: 05/38-90-000
25. 10. (16.00)	**KOBARID,** prostori Društva upokojencev Kobarid	**Kostanjada**	Društvo upokojencev Kobarid: 05/38-85-133
7. 11. (19.00)	**TOLMIN**, knjižnica	**Razstava in predstavitev zbornika ob 60-letnici Postaje GRS Tolmin**	PD Tolmin, Žarko Trušnovec: 041-352-581
8. 11.	**LEPENA, KRNSKA JEZERA**	**Krn – pohod spomina 1998–2008**	PD Tolmin, Milena Brešan: 05/38-81-950
15. 11. (9.00–17.30)	**TOLMIN**	**Folklorni delavnici:** • Petje ljudskih pesmi – bas v ljudskem petju (dr. Urša Šivic), • Godčevstvo na Slovenskem – vloga godcev v godčevskih sestavih (Nina Volk)	JSKD, Silva Seljak: 05/38-01-170
15. 11. (18.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	**Državno srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž**	JSKD, Silva Seljak: 05/38-01-170
16. 11.	**KNEŽA**	**Pohod po stezicah, ki so včasih bile** – zaključek planinske sezone	PD Tolmin, Slavica Boljat: 051-622-962
22. 11. (10.00–17.00)	**TOLMIN**	**Delavnica** – Tehnika govora II.	JSKD, Silva Seljak: 05/38-01-170
23. 11.	**BAČA PRI PODBRDU**	**Paslejdn'ca**	Društvo Baška dediščina, Cveto Zgaga: 041-259-139
začetek decembra	**TOLMIN**, kinogledališče	**Miklavžev koncert** – Jazz Punt Big Band z gostom	Aljoša Križnič: 031-409-300
6. 12.	**DREŽNIŠKE RAVNE**	**Miklavžev pohod na Krasji vrh**	PD Tolmin, Slavica Boljat: 051-622-962
10. 12. (19.00)	**TOLMIN**, knjižnica	**Predavanje z diapozitivi Petra Podgornika**	PD Tolmin, Mara Vidic: 031-370-137
13. 12.	**KANAL**	**Pohod na Jelenk**	PD Tolmin, Darij Kenda: 041-774-631
20. 12.	**ČRNI VRH**	**Zimski pohod na Javornik**	PD Tolmin, Rudi Rauch: 05/38-82-033
21. 12. (17.00)	**TOLMIN**, športna dvorana šolskega centra	**Božično-novoletni koncert** – Pihalni orkester Tolmin z Nušo Derenda in drugimi gosti	Aljoša Križnič: 031-409-300

Informacije za *Koledar prireditev* za naslednjo številko ***EPIcentra*** lahko do **24. decembra** posredujete **Jerneji Kos** na telefon 05/38-41-502 ali na e-naslov jerneja.kos@pososki-rc.si. Objavili bomo prireditve oziroma dogodke, ki se bodo zgodili **med 16. januarjem in 26. februarjem 2009**.
Objava v Koledarju prireditev je **brezplačna** in je namenjena informiranju prebivalcev Zgornjega Posočja, ne pa oglaševanju prireditev ali organizatorjev oziroma podjetij. Objavljamo naslednje podatke: datum in uro, ime prireditve, kontakt organizatorja ter telefonsko številko, e-naslov ali spletno stran. Če želite v EPIcentru objaviti članek o vaši prireditvi, oglas ali oglasno sporočilo, pa so vam informacije na voljo na naši spletni strani **www.pososki-rc.si**.

KAJ PA OGLASI?

Spoštovani podjetniki in podjetnice, društva, organizacije … Poleg številnih drugih vsebin bi se v ***EPIcentru*** našel prostor tudi za vaš oglas. Če bi ga želeli objaviti v kateri od prihodnjih številk našega glasila, se oglasite **Jerneji Kos** na 05/38-41-502 ali jerneja.kos@pososki-rc.si, več informacij o oglaševanju v EPIcentru pa najdete tudi na naši spletni strani **www.pososki-rc.si**. EPIcenter izhaja v nakladi 7.300 izvodov, brezplačno pa ga distribuiramo vsem gospodinjstvom v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin, pošiljamo ga še na več kot 200 naslovov v Sloveniji, dostopen pa je tudi prek naše spletne strani. **Uredništvo**

POSTANITE NAROČNIK e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki ***e-EPIcentra***, vabimo, da nam na **jerneja.kos@pososki-rc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo. **Uredništvo**

IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Naslednja številka ***EPIcentra*** bo predvidoma izšla **16. 1.** prihodnje leto. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nam ga **najkasneje do 21. decembra** pošljite na e-naslov **epicenter@pososki-rc.si**. Vsebin, ki jih bomo prejeli po tem datumu, žal ne bomo mogli upoštevati. Besedila naj ne bodo daljša od 2.000 znakov (s presledki), saj le na tak način lahko zagotovimo objavo večjega števila vaših člankov. Več informacij glede objav najdete tudi na naši spletni strani **www.pososki-rc.si**. **Uredništvo**

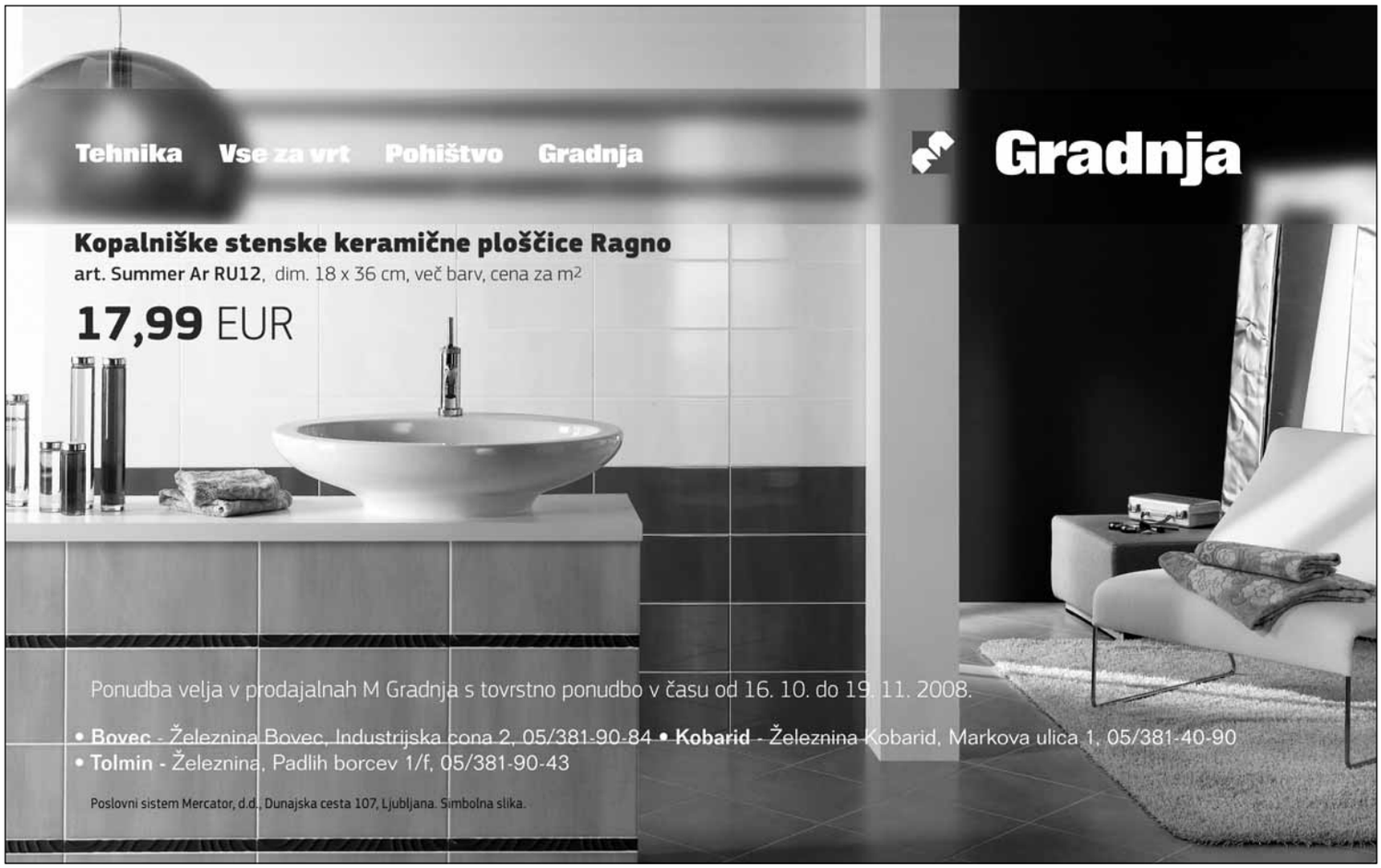

Utrinki

KDAJ IZ TOLMINA V GLASGOW?

Tolmin – Nepisano športno pravilo pravi, da je uspeh pretekle sezone vedno treba potrditi v naslednji. Člani ***Nogometnega kluba*** (NK) ***Tolmin*** so zato na pravi preizkušnji, da ponovijo rezultat, potem ko so preteklo izkušnjo v tretjeligaški druščini zaključili na četrtem mestu, s čimer so postali celo najuspešnejši primorski klub na tej ravni.

Uvod novega prvenstva ni bil ravno spodbuden. Zmage, ki so se lani lepo vrstile, rdeče-črnim niso bile več na dosegu roke, kar sta potrdila dva zaporedna domača poraza z 1 : 4. Poškodbe in odsotnosti so postavile moštvo na preizkušnjo, na srečo pa slabi izidi Tolmincev niso zmedli. Ekipa se je pobrala in nanizala pet zmag, tako da se NK Tolmin trenutno nahaja na sredini lestvice, kar pa vendarle prinaša veliko mirnejše nadaljevanje prvenstvenih dvobojev.

Sicer so v polnem pogonu tudi vse ostale selekcije kluba, ki vse po vrsti igrajo vidno vlogo v svojih ligah. Prav za mlajše selekcije pa je morebiti pomembno vlogo odigralo vodstvo kluba pretekli mesec na severu Britanije v Glasgowu. Na povabilo tamkajšnjega kluba ***Celtic FC*** sta se člana upravnega odbora podala na tekmo Celtic – Rangers, kjer je beseda stekla tudi o morebitnem sodelovanju med škotskim velikanom in NK Tolmin.

UPRAVA NOGOMETNEGA KLUBA TOLMIN *se dogovarja o morebitnem sodelovanju s škotskim velikanom Celtic FC – klubom, ki proda po 50.000 sezonskih vstopnic in ga glede na povprečen obisk tekem na Otoku prekaša samo sloviti Manchester United.* ***Foto: arhiv kluba***

Celtic namreč v zadnjih letih pospešeno širi svoje lovke po vsej zemeljski obli. Uradno že sodeluje s klubi na Škotskem, v Angliji, na Irskem, Japonskem in v Belgiji, roko pa so ponudili tudi Sloveniji z NK Tolmin. *"Vse je odvisno od nas samih, da pripravimo pogoje, ki bi ustrezali Celticovemu načinu sodelovanja. To pomeni nekakšno povezavo z mlajšimi selekcijami. V klubu pospešeno pripravljamo načine, ki bi utegnili zanimati takšen klub, kot je Celtic,"* je dejal predsednik NK Tolmin **Mitja Taljat** in nadaljeval: *"Zagotovo se ne bo nič zgodilo čez noč. To je dolgoročen proces, ki se lahko uresniči šele čez sezono ali dve. Škote moramo prepričati, da smo sposobni dobro delati in širiti ugled Celtica pri nas. Delo z mladimi nogometaši smo v Tolminu dobro zastavili že z nogometnim kampom, ki ga obiskuje vedno več nadobudnežev. Kakršna koli oblika sodelovanja bo za nas velika čast in potrditev dobrega dela."*

Celtica ni treba posebej predstavljati. Je eden najstarejših klubov v Evropi in prvi britanski klub, ki je osvojil ligo prvakov. Ima več kot 50.000 abonentov s sezonskimi vstopnicami, po povprečnem obisku tekem pa ga na otoku prekaša samo ***Manchester United***. Klub ima 250 redno zaposlenih, njegov lanski proračun pa je znašal kar 94 milijonov evrov.

NK Tolmin